

ВІДОМОСТІ
про самооцінювання освітньої програми

Заклад вищої освіти	Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка
Освітня програма	35176 Історія та археологія
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Спеціальність	032 Історія та археологія

Відомості про самооцінювання є частиною акредитаційної справи, поданої до Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти для акредитації зазначеної вище освітньої програми. Відповідальність за підготовку і зміст відомостей несе заклад вищої освіти, який подає програму на акредитацію.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID	ідентифікатор
ВСП	відокремлений структурний підрозділ
ЄДЕБО	Єдина державна електронна база з питань освіти
ЄКТС	Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система
ЗВО	заклад вищої освіти
ОП	освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про ЗВО (ВСП ЗВО)

Реєстраційний номер ЗВО у ЄДЕБО	33
Повна назва ЗВО	Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка
Ідентифікаційний код ЗВО	02125510
ПІБ керівника ЗВО	Лянной Юрій Олегович
Посилання на офіційний веб-сайт ЗВО	www.sspu.edu.ua

2. Посилання на інформацію про ЗВО (ВСП ЗВО) у Реєстрі суб'єктів освітньої діяльності ЄДЕБО

<https://registry.edbo.gov.ua/university/33>

3. Загальна інформація про ОП, яка подається на акредитацію

ID освітньої програми в ЄДЕБО	35176
Назва ОП	Історія та археологія
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	032 Історія та археологія
Спеціалізація (за наявності)	<i>відсутня</i>
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Тип освітньої програми	Освітньо-професійна
Вступ на освітню програму здійснюється на основі ступеня (рівня)	Повна загальна середня освіта
Структурний підрозділ (кафедра або інший підрозділ), відповідальний за реалізацію ОП	кафедра історії України
Інші навчальні структурні підрозділи (кафедра або інші підрозділи), залучені до реалізації ОП	кафедра всесвітньої історії, міжнародних відносин та методики навчання історичних дисциплін; кафедра іноземних мов; кафедра української мови і літератури; кафедра інформатики; кафедра спортивних дисциплін і фізичного виховання; кафедра теорії та практики романо-германських мов
Місце (адреса) провадження освітньої діяльності за ОП	40002, м. Суми, вул. Роменська, 86
Освітня програма передбачає присвоєння професійної кваліфікації	<i>не передбачає</i>
Професійна кваліфікація, яка присвоюється за ОП (за наявності)	<i>відсутня</i>
Мова (мови) викладання	Українська
ID гаранта ОП у ЄДЕБО	293547
ПІБ гаранта ОП	Оліцький В`ячеслав Олександрович
Посада гаранта ОП	Старший викладач, к.істор. н.
Корпоративна електронна адреса гаранта ОП	ukrist@sspu.edu.ua
Контактний телефон гаранта ОП	+38(095)-304-84-41
Додатковий телефон гаранта ОП	+38(096)-908-77-51

Форми здобуття освіти на ОП	Термін навчання
заочна	3 р. 10 міс.
очна денна	3 р. 10 міс.

4. Загальні відомості про ОП, історію її розроблення та впровадження

Освітньо-професійна програма Історія та археологія першого (бакалаврського) рівня вищої освіти була розроблена у 2019 році, затверджена Вченою радою СумДПУ імені А.С. Макаренка (протокол № 10 від 27 травня 2019 року).

Перший набір відбувся у 2019 році.

У 2020 році у зв'язку із запровадженням у СумДПУ імені А.С. Макаренка широкого вибору ОК відбулося оновлення ОП. Оновлена ОП затверджена Вченою радою СумДПУ імені А.С. Макаренка (протокол № 10 від 27 квітня 2020 року).

Восени 2020 року у зв'язку із прийняттям Стандарту вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 032 "Історія та археологія" відбулося оновлення ОП. Оновлена ОП затверджена Вченою радою СумДПУ імені А.С. Макаренка (протокол № 5 від 30 листопада 2020 року).

Необхідність розробки та впровадження даної ОП зумовлена необхідністю забезпечення ринку праці висококваліфікованими фахівцями, зокрема така необхідність простежується на регіональному рівні.

При розробці та впровадженні ОП враховано інтереси суспільства, роботодавців та практикуючих фахівців таким чином, щоб здобувачі освіти отримали необхідні для професійної діяльності теоретичні знання та практичні вміння. ОП передбачає проведення археологічної, етнографічної, виробничої практики.

До реалізації ОП залучено фахівців-практиків.

5. Інформація про контингент здобувачів вищої освіти на ОП станом на 1 жовтня поточного навчального року у розрізі форм здобуття освіти та набір на ОП (кількість здобувачів, зарахованих на навчання у відповідному навчальному році сумарно за усіма формами здобуття освіти)

Рік навчання	Навчальний рік, у якому відбувся набір здобувачів відповідного року навчання	Обсяг набору на ОП у відповідному навчальному році	Контингент студентів на відповідному році навчання станом на 1 жовтня поточного навчального року		У тому числі іноземців	
			ОД	З	ОД	З
1 курс	2022 - 2023	17	17	0	0	0
2 курс	2021 - 2022	15	14	1	0	0
3 курс	2020 - 2021	11	9	2	0	0
4 курс	2019 - 2020	5	5	0	0	0

Умовні позначення: ОД – очна денна; ОВ – очна вечірня; З – заочна; Дс – дистанційна; М – мережева; Дл – дуальна.

6. Інформація про інші ОП ЗВО за відповідною спеціальністю

Рівень вищої освіти	Інформація про освітні програми
початковий рівень (короткий цикл)	програми відсутні
перший (бакалаврський) рівень	35176 Історія та археологія
другий (магістерський) рівень	програми відсутні
третій (освітньо-науковий/освітньо-творчий) рівень	53066 Історія та археологія

7. Інформація про площі приміщень ЗВО станом на момент подання відомостей про самооцінювання, кв. м.

	Загальна площа	Навчальна площа
Усі приміщення ЗВО	53315	19449
Власні приміщення ЗВО (на праві власності, господарського відання або оперативного управління)	53315	19449
Приміщення, які використовуються на іншому праві, аніж право власності, господарського відання або оперативного	0	0

управління (оренда, безоплатне користування тощо)		
Приміщення, здані в оренду	о	о

Примітка. Для ЗВО із ВСП інформація зазначається:

- щодо ОП, яка реалізується у базовому ЗВО – без урахування приміщень ВСП;
- щодо ОП, яка реалізується у ВСП – лише щодо приміщень даного ВСП.

8. Документи щодо ОП

Документ	Назва файла	Хеш файла
Освітня програма	<i>ОПП_2020_стандарт.pdf</i>	Wo4XYSVeEQSgR86zyAV/8webDIniEr4R97iUVPC8ltc=
Навчальний план за ОП	<i>НП_2021_стандарт.pdf</i>	BBy5abCb4E48HcXBeOc9FNzuU1WQAoaLy3FDMg88D PY=
Рецензії та відгуки роботодавців	<i>Рецензії_2020_стандарт.pdf</i>	WxLVh5lOVAAlH4nkedA3ipx9bPoOtSrvnQa8t+Wigzc=

1. Проектування та цілі освітньої програми

Якими є цілі ОП? У чому полягають особливості (унікальність) цієї програми?

Цілями ОП є підготовка висококваліфікованих фахівців з історії та археології, які володіють базовими теоретико-методологічними знаннями, методами вивчення та інтерпретації історичного минулого, здатні застосовувати їх під час самостійної наукової діяльності, виконання завдань у сфері науки, дослідницької та інноваційної діяльності, розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми, що характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Освітня програма містить перелік загальних і предметних компетентностей та нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання. Вона передбачає проведення археологічної, етнографічної, виробничої практики за профілем майбутньої професії. Є основою для навчання за ОПП підготовки магістра (другий рівень вищої освіти).

Особливістю програми є широкий блок археологічних дисциплін, який зокрема передбачає всебічне вивчення студентами археології Сумщини, участь у археологічних експедиціях. Студентам пропонується вивчення ряду дисциплін з історії Сумщини (цикл професійної підготовки та вибірковий цикл).

Програма враховує динаміку ринку праці, зокрема в межах Сумської області.

Продемонструйте, із посиланням на конкретні документи ЗВО, що цілі ОП відповідають місії та стратегії ЗВО

Стратегія розвитку Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка на 2020-2030 роки оприлюднена на офіційному вебсайті (https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/strategiya__b57d5.pdf).

ОП відповідає місії та стратегії розвитку ЗВО, які полягають у наданні якісних освітніх послуг, спрямованих на підготовку високопрофесійних фахівців, що відповідають потребам міжнародного і національного ринків праці; на особистий творчий розвиток всіх учасників освітнього процесу, орієнтованих на демократичні цінності; формуванні сучасного університету – центру генерування інноваційних ідей та їх реалізації; інноваційній діяльності – спрямування освітнього та наукового потенціалу на розвиток і зміцнення регіону; створенні економічних і соціальних цінностей шляхом передачі технології та комерціалізації результатів навчання і досліджень громаді. Покликанням СумДПУ імені А.С.Макаренка є сприяння особистісному та професійному розвитку успішної особистості студента шляхом удосконалення його природних здібностей, розкриття потенціалу та формування життєвих компетентностей; самореалізації усіх членів університетської спільноти та створенню умов для їхнього постійного розвитку.

Цілі ОП корелюються із стратегією ЗВО оскільки ОП враховує динаміку ринку праці, зокрема в межах Сумської області, освітніх та наукових процесів. ОП спрямована на підготовку висококваліфікованих фахівців з історії та археології, що сприятиме розвитку національної свідомості, духовності, активній громадянській позиції, що є провідними цінностями ЗВО.

Опишіть, яким чином інтереси та пропозиції таких груп заінтересованих сторін (стейкхолдерів) були враховані під час формулювання цілей та програмних результатів навчання ОП: - здобувачі вищої освіти та випускники програми

Інтереси здобувачі освіти враховувалися під час формулювання цілей та програмних результатів навчання ОП. В процесі модернізації та перегляду ОП проводилися відповідні опитування, до складу розробників включено здобувача освіти даної спеціальності (М. Півень). Крім того, через представництво у вчених рад університету та інституту представників студентського самоврядування, здобувачі освіти приймали участь у обговоренні ОП, мали можливість безпосередньо виступати із пропозиціями щодо її удосконалення. ОП складена таким чином, щоб забезпечити випускників необхідними для професійної діяльності вміннями та навичками. Запроваджено системо вільного вибору дисциплін, цикл яких складає 25% від загального обсягу ЄКТС ОП, що дає можливість формувати індивідуальну освітню траєкторію. ОП спрямована на формування не лише професійних умінь, а й соціальних

навичок (soft skills).

Ці інтереси були враховані під час формулювання цілей ОП - підготовку висококваліфікованих фахівців, які володіють базовими теоретико-методологічними знаннями, методами вивчення та інтерпретації історичного минулого, здатних застосовувати їх під час самостійної наукової та інноваційної діяльності, розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми, що характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

- роботодавці

ОП відображає інтереси та позиції представників роботодавців, адже вони якнайкраще розуміють тенденції розвитку ринку праці та спеціальності, можуть визначити необхідні якості майбутніх спеціалістів для забезпечення їхньої конкурентоспроможності. Їхні інтереси враховувалися шляхом залучення до розробки ОП (директор комунального закладу Сумської обласної ради «Сумський обласний краєзнавчий музей» В. Терентьєв), рецензування проекту ОП (д.іст.н., проф., член-кореспондент НАНУ, директор Інституту археології НАН України В. Чабай).

Представники роботодавців запрошувалися на засідання кафедри на яких відбувалося обговорення формулювання цілей та програмних результатів навчання ОП. Роботодавці наголошували, що сучасні фахівці даної спеціальності повинні бути здатними використовувати теоретичні знання під час самостійної наукової діяльності, виконання завдань у професійній сфері, бути готовими до дослідницької та інноваційної діяльності, розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми. Ці пропозиції повністю враховані в цілях ОП.

Дана ОП залишається відкритою для обговорення, формами якого є анкетування стейкхолдерів, зустрічі із ними, залучення їх до щорічного обговорення ОП на засіданні кафедри історії України.

- академічна спільнота

ОП відображає інтереси академічної спільноти висловлені в ході розробки, модернізації та обговорення.

Представники академічної спільноти висловили своє бачення як на етапі розробки проекту ОП так і на етапі його обговорення. Цілі, програмні результати навчання та способи їх реалізації були предметом обговорення на засіданні кафедри історії України та вченої ради інституту. Пропозиції академічної спільноти враховувалися шляхом вивчення та аналізу досвіду підготовки фахівців даної спеціальності у інших ЗВО, заслуховування позиції НПП та професіоналів-практиків представників академічних кіл. Зокрема, за пропозицією НПП (В. Турков, Н. Ярош) було вилучено з ОП ОК «Європейська інтеграція» та внесено зміни до назви ОК 15 із «Україна в міжнародних відносинах в період модерної історії» на «Україна в сучасних міжнародних відносинах» та його змісту - шляхом включення матеріалу щодо європейської та євроатлантичної інтеграції України та співпраці із ЄС. За пропозицією НПП (О. Жуков) додано ОК 22 «Історіографія всесвітньої історії». За пропозицією професіонала-практика (Д. Ступак) ОК «Підводна археологія» було вилучено із циклу професійної підготовки та включено до каталогу вибіркового дисциплін. До розробки ОП залучено д.іст.н., проф., пров. наук. співробітника, в.о. завідувача сектору новітньої історії та політики Інституту історії України НАНУ С. Падалку. В тому числі із врахуванням позиції академічної спільноти, ОП розроблено із акцентом на дотримання академічної доброчесності, підготовки здобувачів до наукової діяльності.

- інші стейкхолдери

ОП враховує інтереси усіх зацікавлених сторін, які перш за все полягають у дотриманні високих стандартів підготовки фахівців спеціальності 032 Історія та археологія. В межах укладених договорів відбувається співпраця із Українським інститутом Національної пам'яті, Департаментом інформаційної діяльності та комунікацій Сумської обласної державної адміністрації, музеями на історико-культурними заповідниками, які також є стейкхолдерами даної ОП.

Продемонструйте, яким чином цілі та програмні результати навчання ОП відбивають тенденції розвитку спеціальності та ринку праці

Аналіз ресурсів присвячених перспективам розвитку ринку праці в Україні дав можливість врахувати основні тенденції його розвитку. Крім того, дане питання обговорювалося під час зустрічей як з роботодавцями так і з фахівцями-практиками, які надали своє бачення щодо підготовки фахівців, оволодіння знаннями, уміннями і навичками якими вони мають бути наділені задля конкурентоспроможності на ринку праці. Дані висновки взяті до уваги при формуванні змістовної складової ОП, визначення ОК спрямованих на формування компетентностей та програмних результатів навчання. Забезпечення високого рівня фундаментальної підготовки здобувачів освіти, які наділені як спеціальними так і загальними компетентностями, володіють ґрунтовними спеціальними знаннями і навичками забезпечує підготовку висококваліфікованих, конкурентоспроможних фахівців. Програмні результати навчання спрямовані не лише на теоретичну підготовку здобувачів освіти але й на набуття ними практичних навичок майбутньої професійної діяльності.

Дана ОП є комбінацією загальної академічної освіти та спеціальної підготовки, що фокусується на більш глибокому розумінні спеціальності та спрямована на підготовку висококваліфікованих фахівців з історії та археології, які володіють базовими теоретико-методологічними знаннями, методами вивчення та інтерпретації історичного минулого, здатних застосовувати їх під час самостійної наукової діяльності, виконання завдань у сфері науки, дослідницької та інноваційної діяльності, розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми.

Продемонструйте, яким чином під час формулювання цілей та програмних результатів навчання ОП було враховано галузевий та регіональний контекст

Під час формулювання цілей та програмних результатів навчання ОП було проаналізовано ринок праці, проведено зустрічі із роботодавцями та встановлено, що існує потреба у фахівцях даної галузі, зокрема було враховано процеси децентралізації та туристичний потенціал Сумської області, які сприятимуть розвитку історичних та археологічних досліджень в області, організації та розвитку музейної справи. Ринок інтелектуальної праці потребує висококваліфікованих фахівців, спроможних переосмислити минуле, розвінчувати історичні міфи, які століттями спрямовувалися проти української державності та ідентичності. Саме даний потенціал було покладено у реалізацію даної ОП. Вона містить широкий блок археологічних дисциплін, який зокрема передбачає всебічне вивчення студентами археології Сумщини, участь у археологічних експедиціях. Студентам пропонується вивчення ряду дисциплін з історії Сумщини (цикл професійної підготовки та вибіркового циклу). Запланована практична підготовка дає можливість удосконалити на практиці набуті знання.

Продемонструйте, яким чином під час формулювання цілей та програмних результатів навчання ОП було враховано досвід аналогічних вітчизняних та іноземних програм

Під час формулювання цілей та програмних результатів навчання ОП було враховано досвід провідних ЗВО України, де здійснюється підготовка бакалаврів за спеціальністю 032 Історія та археологія. Зокрема було проаналізовано ОП даної спеціальності Запорізького національного університету, Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка, Київського університету імені Бориса Грінченка. Було також проаналізовано досвід іноземних ЗВО, які є партнерами СумДПУ імені А.С. Макаренка.

Аналізувалося змістовне наповнення ОП, співвідношення фундаментальних і прикладних дисциплін, практична підготовка.

Результатом вивчення даних ОП та безпосереднього обміну досвідом із викладачами спеціальності 032 Історія та археологія з інших ЗВО стало більш ґрунтовне наповнення ОП дисциплінами циклу професійної підготовки, регіональним та мовними компонентами.

Продемонструйте, яким чином ОП дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти

У 2020 р. ОП спеціальності 032 Історія та археологія було переглянуто у відповідності Стандарту вищої освіти України першого (бакалаврського) рівня галузі знань 03 Гуманітарні науки, спеціальності 032 Історія та археологія, затвердженого Наказом Міністерства освіти і науки України № 575 від 29.04.2020 року.

ОП повністю враховує вимоги Стандарту щодо опису предметної області; обсягу у ЄКТС, зокрема співвідношення ОК спрямованих на забезпечення загальних та спеціальних (фахових) компетентностей за спеціальністю; інтегральну, загальні, спеціальні компетентності та програмні результати навчання; форми атестації здобувачів; вимоги щодо внутрішнього забезпечення якості вищої освіти. Крім того, відповідно до Стандарту було сформульовано два додаткові програмні результати навчання (ПРН 15, ПРН 16).

Зміст ОП забезпечує досягнення визначених стандартом вищої освіти результатів навчання. Формування компетентностей та програмних результатів навчання досягається через цикл обов'язкових компонентів ОП (загальної та професійної підготовки), практичної підготовки та підсумкової атестації. ОК вибіркового циклу спрямовані на підсилення компетентностей та програмних результатів навчання визначених ОП.

Якщо стандарт вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти відсутній, поясніть, яким чином визначені ОП програмні результати навчання відповідають вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня?

Стандарт вищої освіти України першого (бакалаврського) рівня галузі знань 03 Гуманітарні науки, спеціальності 032 Історія та археологія, затверджений Наказом Міністерства освіти і науки України № 575 від 29.04.2020 року.

2. Структура та зміст освітньої програми

Яким є обсяг ОП (у кредитах ЄКТС)?

240

Яким є обсяг освітніх компонентів (у кредитах ЄКТС), спрямованих на формування компетентностей, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності)?

180

Який обсяг (у кредитах ЄКТС) відводиться на дисципліни за вибором здобувачів вищої освіти?

60

Продемонструйте, що зміст ОП відповідає предметній області заявленої для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною)?

Зміст ОП в повній мірі відповідає предметній області спеціальності 032 Історія та археологія галузі знань 03 Гуманітарні науки, що регламентується Стандартом вищої освіти України першого (бакалаврського) рівня, затвердженого Наказом Міністерства освіти і науки України № 575 від 29.04.2020 року.

ОП орієнтована на підготовку висококваліфікованих фахівців з історії та археології, які володіють базовими теоретико-методологічними знаннями, методами вивчення та інтерпретації історичного минулого, здатні застосовувати їх під час самостійної наукової діяльності, виконання завдань у сфері науки, дослідницької та інноваційної діяльності, розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

Об'єктом вивчення та професійної діяльності є минуле людства, України та інших країн в усіх його проявах. Теоретичний зміст предметної області становить система наукових теорій, концепцій, принципів, категорій, методів і понять, які використовуються в процесі вивчення минулого різних суспільств та їх сегментів, явищ, персоналій, сукупності матеріальних, побутових, духовних, соціальних аспектів в конкретному просторовому та часовому періоді.

Відповідність предметній області забезпечується вивченням обов'язкових ОК та практичною підготовкою. Серед обов'язкових компонентів ОП Історія та археологія першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 032 Історія та археологія дисципліни циклу загальної підготовки складають 21 кредит. Цикл дисциплін професійної підготовки - 142,5 кредити. Практична підготовка (навчальна археологічна практика, навчальна етнографічна практика, виробнича практика) - 15 кредитів. Атестаційний іспит з історії та археології - 1,5 кредити.

Яким чином здобувачам вищої освіти забезпечена можливість формування індивідуальної освітньої траєкторії?

Право на формування індивідуальної освітньої траєкторії реалізовується через: індивідуальний навчальний план, зокрема індивідуальний вибір здобувачами освіти навчальних дисциплін; перезарахування результатів навчання отриманих у неформальній та інформальній освіті; академічну мобільність; участь здобувачів освіти у перегляді, модернізації та затвердженні ОП.

Реалізація права здобувачів вищої освіти на формування індивідуальної освітньої траєкторії регламентовано наступними положеннями: «Положення про організацію освітнього процесу» (https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/07/osvprocespdf_merged_a50ec.pdf), «Положення про вільний вибір дисциплін здобувачами вищої освіти» (https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/pro_vilniy_vibir_disciplin_e84b5.pdf), «Положення про перезарахування результатів навчання» (https://sspu.edu.ua/images/2021/docs/polozhennya/polozhennya_pro_perezarahuvannya_rezultativ_navchannya_adbc9.pdf), «Положення про забезпечення студентцентрованого підходу» (https://sspu.edu.ua/images/2021/docs/studentcentr_navchannya_5a1a0.pdf), «Положення про академічну мобільність здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників» (https://sspu.edu.ua/images/2021/docs/polozhennya_pro_akademichnu_mobilnist_zdobuvachiv_vischoyi_osviti_ta_naukovo-pedagogichnih_pracivnikiv_sumskogo_derzhavnogo_pedagogichnogo_universitetu_imeni_a_s_makarenka_f2d14.pdf), «Положення про порядок визнання результатів навчання у неформальній та/або інформальній освіті» (https://psy.sspu.edu.ua/images/polozhennya_pro_neformalnu_osvitu_a3c03.pdf).

Яким чином здобувачі вищої освіти можуть реалізувати своє право на вибір навчальних дисциплін?

Вибір навчальних дисциплін регламентується «Положенням про вільний вибір дисциплін здобувачами вищої освіти Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка» (https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/pro_vilniy_vibir_disciplin_e84b5.pdf). Загальний обсяг вибіркового компонента ОП становить 60 кредитів (25% загальної кількості кредитів). Здобувачі вищої освіти здійснюють вибір навчальних дисциплін із Каталогу вибіркового дисциплін (<https://sspu.edu.ua/kataloh-vybirkovykh-dystsyplin>) в особистому електронному кабінеті. Процедура вибору навчальних дисциплін походить у два етапи. Перший етап для здобувачів даної ОП відбувається з 1 до 15 березня поточного навчального року. Інформація щодо отриманих протягом першого етапу результатів вибору навчальних дисциплін автоматично обробляється в програмі «Деканат+Університет» та аналізується навчальним відділом ЗВО. Результатом такого аналізу є попереднє формування груп по вивченню цих дисциплін в межах визначених норм та визначення недоукомплектованих груп у термін до 25 березня поточного року. Другий етап вибору дисциплін проводиться для здобувачів, які з поважних причин не змогли вчасно визначитися із вибором дисциплін та для корекції здійсненого вибору. Для здобувачів вищої освіти освітнього рівня бакалавр другий етап проводиться з 26 березня до 5 квітня поточного року. На підставі даних усіх етапів процедури вибору навчальним відділом формуються групи по вивченню вибіркового дисциплін на наступний навчальний рік для здобувачів рівня бакалавр. Вибір здобувачем вищої освіти навчальних дисциплін із Каталогу вибіркового дисциплін, представлений у його особистому електронному кабінеті та наявність сформованої групи є підставою для включення цієї дисципліни до Індивідуального навчального плану студента на наступний навчальний рік. Результати студентського вибору навчальних дисциплін із Каталогу вибіркового дисциплін зазначаються у відповідному Індивідуальному навчальному плані студента. Перелік дисциплін вільного вибору у Каталозі вибіркового дисциплін щорічно оновлюється. При оновленні дисциплін враховуються побажання стейкхолдерів, здобувачів освіти та виборність пропонуваніх навчальних дисциплін.

Опишіть, яким чином ОП та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності

Практична підготовка є обов'язковим компонентом ОП. ОП передбачає проходження навчальної археологічної

практики, навчальної етнографічної практики, виробничої практики. загальний обсяг практичної підготовки складає 15 кредитів. Програми практик враховують новітні тенденції зв'язку теоретичних знань із їх практичним застосуванням. Проходження практик відбувається в умовах експедицій або в закладах, яких можуть працевлаштуватися випускники ОП. Умови практики ідентичні умовам майбутньої роботи здобувачів освіти. Проходження практичної підготовки регулюється «Положенням про проведення практик у СумДПУ імені А.С. Макаренка» (https://sspu.edu.ua/images/2019/manual/documents/polozhennya_pro_praktiku_20dc6.pdf), робочими програмами практик, договорами про співпрацю із базами практик (<https://history.sspu.edu.ua/instytut/spivpratsia>). В ННІ історії, права та міжнародних відносин діють Науково-дослідна лабораторія археології (<https://history.sspu.edu.ua/images/2022/docs/polozhennya4-1.PDF>) та Науково-дослідна лабораторія краєзнавчих та етнографічних досліджень (<https://history.sspu.edu.ua/images/2022/docs/polozhennya7-1.PDF>), в межах роботи яких здобувачі освіти удосконалюють свою фахову та практичну підготовку. Проходження практик дає можливість врахувати головні тенденції розвитку професійної галузі, навчитися застосовувати теоретичні знання на практиці, сприяти адаптації випускників до майбутньої професійної діяльності.

Продемонструйте, що ОП дозволяє забезпечити набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills) упродовж періоду навчання, які відповідають цілям та результатам навчання ОП результатам навчання ОП

ОП спрямована на набуття соціальних навичок (soft skills). Усі освітні компоненти спрямовані на формування соціальних навичок (soft skills), які дозволяють випускникам бути успішними фахівцями та відповідати сучасним викликам і потребам суспільства, зокрема: здатність працювати в команді; здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні; здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел; здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми; здатність бути критичним і самокритичним.

Соціальні навички (soft skills) формуються у процесі аудиторної і позааудиторної роботи під час: вивчення освітніх компонентів, вибіркових дисципліни, проходження практик, участі у виховних заходах, профорієнтаційній роботі тощо. Важливе значення для набуття соціальних навичок (soft skills) відіграють гостьові лекції, які регулярно проводяться для здобувачів освіти (<https://history.sspu.edu.ua/napriamky-diialnosti/hostovi-lektsii>). Зокрема гостьові лекції дозволяють удосконалити вміння здійснювати комунікацію з професійних питань з представниками наукових, громадських, релігійних і національно-культурних організацій і спільнот. Крім того, набуття соціальних навичок (soft skills) відбувається завдяки участі здобувачів освіти у наукових конференціях та круглих столах.

Яким чином зміст ОП ураховує вимоги відповідного професійного стандарту?

Професійний стандарт відсутній.

Який підхід використовує ЗВО для співвіднесення обсягу окремих освітніх компонентів ОП (у кредитах ЄКТС) із фактичним навантаженням здобувачів вищої освіти (включно із самостійною роботою)?

Відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу» (https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/07/osvprocespdf_merged_a50ec.pdf), навчальне навантаження здобувача освіти першого (бакалаврського) рівня денної форми навчання становить 60 кредитів ЄКТС за один академічний рік. Навчальні дисципліни і практики плануються, як правило, в обсязі 3 і більше кредитів ЄКТС, а їх кількість на навчальний рік не перевищує шістнадцяти. Кредитний вимір навчальних дисциплін кратний цілому числу кредитів в межах семестру. Сумарна кількість іспитів та залків за семестр не може перевищувати 8 (але не більш як 5 іспитів на екзаменаційну сесію).

Навантаження студента з дисципліни впродовж періоду навчання (семестру) складається з контактних годин (лекцій, практичних, семінарських, лабораторних занять, консультацій), самостійної роботи, підготовки та проходження контрольних заходів, на які розподіляються кредити, встановлені для навчальних дисциплін. Якщо формою підсумкового контролю з дисципліни є екзамен, то на підготовку та проходження кожного з них виділяється один кредит. Решта встановлених для дисципліни кредитів перераховується в години, які розподіляються на контактні години та самостійну роботу. Максимальна кількість контактних годин на один кредит становить: для студентів бакалаврського рівня 12-14 годин. Решта часу відводиться на самостійну роботу. Максимальне тижневе аудиторне навантаження не повинно перевищувати: для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра – 30 годин.

Якщо за ОП здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти, продемонструйте, яким чином структура освітньої програми та навчальний план зумовлюються завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти

У СумДПУ імені А.С. Макаренка передбачено можливість проведення підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти. Підготовка за дуальною формою освіти регламентується «Положенням про дуальну форму здобуття вищої освіти у СумДПУ імені А.С. Макаренка» (https://sspu.edu.ua/images/2021/docs/11/pro_dualnu_formu_zdobuttya_vischoyi_osviti_37099.pdf). Підготовка здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти на ОП першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 032 Історія та археологія не практикувалася.

3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання

Наведіть посилання на веб-сторінку, яка містить інформацію про правила прийому на навчання та вимоги до вступників ОП

<https://sspu.edu.ua/vstupna-kampaniia>

Поясніть, як правила прийому на навчання та вимоги до вступників ураховують особливості ОП?

Правила прийому на навчання та вимоги до вступників на ОП регламентуються «Правилами прийому на навчання для здобуття вищої освіти СумДПУ імені А.С.Макаренка у 2022 році» (https://sspu.edu.ua/images/2022/vstup/2_pravila_priyomu_2022_edbo_79318.pdf). Правила прийому на навчання до ЗВО змінюються щорічно відповідно до Порядку прийому затвердженого Міністерством освіти та науки України. Передумовою вступу на навчання за даною ОП є наявність повної загальної середньої освіти. Прийом вступників на навчання проводиться на конкурсній пропозиції, які самостійно формує СумДПУ імені А.С.Макаренка та вносить до ЄДЕБО у визначені Порядком прийому та Правилами прийому строки. Під час формування конкурсної пропозиції на ОП першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 032 Історія та археологія адміністрація ЗВО погоджує її із гарантом ОП та директором Навчально-наукового інституту історії, права та міжнародних відносин, враховуючи популярність спеціальності в попередньому році та аналізуючи ринок праці і визначаючи можливу кількість абітурієнтів у поточному році.

Яким документом ЗВО регулюється питання визнання результатів навчання, отриманих в інших ЗВО? Яким чином забезпечується його доступність для учасників освітнього процесу?

Визнання результатів навчання отриманих в інших ЗВО регулюється «Положенням про перезарахування результатів навчання у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка» (https://sspu.edu.ua/images/2021/docs/polozhennya/polozhennya_pro_perezarahuvannya_rezultativ_navchannya_adbc9.pdf) та «Положенням про академічну мобільність здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка» (https://sspu.edu.ua/images/2021/docs/polozhennya_pro_akademichnu_mobilnist_zdobuvachiv_vischoyi_osviti_ta_naukovo-pedagogichnih_pracivnikov_sumskogo_derzhavnogo_pedagogichnogo_universitetu_imeni_a_s_makarenka_f2d14.pdf). Згідно з даними положеннями, в СумДПУ імені А.С.Макаренка передбачено ступеневу та кредитну мобільність. Для студентів складається індивідуальний план навчально-наукової з урахуванням відповідного курсу/семестру та затвердженої іншим ЗВО програми проходження навчання. Після повернення, студент звітує про виконання плану та надає академічну довідку про виконання програми навчання, яка містить інформацію про результати навчання. Перезарахування результатів навчання проводиться на підставі порівняння навчальних планів ОП та академічної довідки наданої студентом.

Опишіть на конкретних прикладах практику застосування вказаних правил на відповідній ОП (якщо такі були)?

Випадків отримання результатів навчання в інших ЗВО на даній ОП не було.

Яким документом ЗВО регулюється питання визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті? Яким чином забезпечується його доступність для учасників освітнього процесу?

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті регулюється «Положенням про порядок визнання результатів навчання у неформальній та/або інформальній освіті у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка» (https://sspu.edu.ua/images/2022/docs/polozhennia/pro_perezarahuvannya_baliv_u_neformalniy_osviti_1f01f.pdf). Перезарахування результатів здійснюється на добровільній основі та передбачає підтвердження того, що студент досяг результатів навчання, передбачених освітньою програмою, за якою він навчається. Визнання результатів навчання здобутих у неформальній та/або інформальній освіті поширюється лише на нормативні дисципліни ОП. Перезарахуванню підлягають результати навчання отримані шляхом неформальної та/або інформальної освіти, що за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як навчальній дисципліні в цілому, так і її окремому розділу або темі, які передбачені робочою програмою даної навчальної дисципліни. Результати отримані у неформальній або інформальній освіті перезараховуються створеною директором інституту комісією, вона може рекомендувати: повне зарахування, часткове зарахування та відмову у зарахуванні результатів неформальної освіти. Підсумкова оцінка зазначається згідно документа поданого студентом, що підтверджує його участь у заході неформальної освіти. Комісія в обов'язковому порядку визначає підсумкову оцінку за її відсутності в документі. У випадку відсутності підсумкової оцінки комісія проводить контрольний захід.

Опишіть на конкретних прикладах практику застосування вказаних правил на відповідній ОП (якщо такі були)?

Випадків визнання результатів навчання отриманих у неформальній освіті на даній ОП не було.

4. Навчання і викладання за освітньою програмою

Продемонструйте, яким чином форми та методи навчання і викладання на ОП сприяють досягненню програмних результатів навчання? Наведіть посилання на відповідні документи

Процес навчання на ОП першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 032 Історія та археологія здійснюється відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу у СумДПУ імені А.С. Макаренка» (https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/07/osvprocespdf_merged_a50ec.pdf). Основними формами реалізації навчального процесу є аудиторні заняття (лекції, семінари), позааудиторна діяльність (індивідуальні консультації, практики, участь у роботі наукових гуртків та проблемних груп), самостійна робота, участь у наукових заходах. НПП самостійно обирають методи навчання, які найбільше сприяють досягненню ПРН. НПП активно використовуються активні та інтерактивні методи навчання: проблемні лекції, діалог, дискусія, мозковий штурм, рольові ігри; проблемний підхід. Важливе місце займає самостійна робота здобувачів освіти, яка передбачає підготовку есе, рефератів, доповідей, презентацій, доповідей на конференціях. В ЗВО діє «Положення про застосування елементів дистанційного навчання у СумДПУ імені А.С. Макаренка» (https://sspu.edu.ua/images/2019/manual/documents/zastoselemdistnavchannya_08052.pdf). У зв'язку із пандемією та військовим станом навчання здійснюється у дистанційній формі. Платформою для реалізації дистанційного навчання є система управління навчанням LMS Moodle (<https://dl.sspu.edu.ua/>), яка встановлена на власний сервер. Усі робочі програми представлені на сайті інституту та в особистих кабінетах здобувачів освіти на платформі Moodle, а також на випусковій кафедрі.

Продемонструйте, яким чином форми і методи навчання і викладання відповідають вимогам студентоцентрованого підходу? Яким є рівень задоволеності здобувачів вищої освіти методами навчання і викладання відповідно до результатів опитувань?

Реалізація студентоцентрованого підходу ґрунтується на основі «Положення про організацію освітнього процесу» (https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/07/osvprocespdf_merged_a50ec.pdf) та «Положення про забезпечення студентоцентрованого підходу до навчання» (https://sspu.edu.ua/images/2021/docs/studcentr_navchannya_5a1a0.pdf). Студентоцентрований підхід реалізується шляхом можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів через індивідуальні навчальні плани та вільний вибір навчальних дисциплін та викладачів, використання в освітньому процесі інноваційних навчальних технологій. Створено умови для реалізації академічної мобільності, функціонує система трансферу кредитів та зарахування результатів неформальної освіти. Під час написання курсових робіт здобувачі можуть самостійно обирати теми досліджень, керівника. Під час проходження практик студенти можуть самостійно обирати базу практику в залежності від власних інтересів. Налагоджена система заворотного зв'язку щодо освітнього процесу через наявність процедур належного реагування на звернення здобувачів освіти. Після вивчення ОК викладачі підбивають підсумки та обговорюють із студентами можливість удосконалення навчальних дисциплін. Здобувачі освіти залучені до студентського самоврядування. Студенти залучаються до процедур перегляду і оновлення ОП. За результатами опитування студенти відзначили задоволеність умовами та результатами навчання, взаєморозуміння із НПП (<https://history.sspu.edu.ua/studentam/opytuvannia-zdobuvachiv-osvity>).

Продемонструйте, яким чином забезпечується відповідність методів навчання і викладання на ОП принципам академічної свободи

Принцип дотримання академічної свободи учасників освітнього процесу є одним із головних завдань ЗВО визначених «Статутом СумДПУ імені А.С. Макаренка» (https://sspu.edu.ua/images/2022/docs/polozhennia/statut_sumdpu_2022_f1e29.pdf). Згідно з «Положенням про організацію освітнього процесу у СумДПУ імені А.С. Макаренка» (https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/07/osvprocespdf_merged_a50ec.pdf) здобувачам гарантовано формування індивідуальної освітньої траєкторії через вільний вибір дисциплін (<https://sspu.edu.ua/universitytet/edusci/kataloh-vybirkovykh-dystsyplin>), зарахування результатів неформальної освіти та результатів академічної мобільності (https://sspu.edu.ua/images/2021/docs/polozhennya/polozhennya_pro_perezarahuvannya_rezultativ_navchannya_adbc9.pdf). Здобувачі можуть обирати бази практик, теми курсових робіт та керівників (<https://history.sspu.edu.ua/nauka/kursovi-roboty>). Завдяки використанню діалогів, дискусій, підготовки есе, доповідей студенти вільні у вираженні власних думок та поглядів. НПП вільно обирають зміст, форми, методи та засоби навчання і викладання, напрямки наукової роботи, вільні у вираженні своїх думок. Під час формування навантаження враховуються наукові інтереси НПП. Опитування здобувачів освіти даної ОП продемонструвало їх задоволення рівнем викладання (https://sspu.edu.ua/images/2023/docs/monitoring-yakosti/istoriya_ta_arheologiya_6e4d8.pdf).

Опишіть, яким чином і у які строки учасникам освітнього процесу надається інформація щодо цілей, змісту та очікуваних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів *

Під час першого заняття викладач знайомить здобувачів освіти із структурою, метою, змістом курсу, доводить до відома критерії оцінювання та інформацію про вид контролю. РП, методичне забезпечення представлені у

паперовому варіанті на кафедрі, в електронному варіанті РП та методичне забезпечення представлені в особистих кабінетах здобувачів на платформі Moodle, сайті ННІ. РП надають повну інформацію щодо змісту ОК, РПН, критеріїв оцінювання, видів контролю.

РП розробляються відповідно до «Рекомендацій з навчально-методичного забезпечення навчальних дисциплін» (<https://office.naqa.gov.ua/v1/form-se/8291/edit>), розглядаються і схвалюються на засіданні кафедри, погоджуються науково-методичною комісією інституту та затверджуються директором. Порядок оцінювання регламентується «Положенням Про порядок оцінювання знань студентів у ЄКТС організації освітнього процесу» (https://sspu.edu.ua/images/2019/manual/documents/polozhennya_pro_poryadok_ocinyuvannya_ekts_9c538.pdf). Інформацію про організацію освітнього процесу здобувачі отримують на початку навчального року під час зустрічі з адміністрацією інституту та кураторами. Розклад занять представлений на сайті (<https://sspu.edu.ua/schedule/?site>). Опитування студентів свідчить про об'єктивність та справедливості системи оцінювання, а сама система є зрозумілою та прозорою, студенти вчасно отримують про неї інформацію від НПП (https://sspu.edu.ua/images/2023/docs/monitoring-yakosti/istoriya_ta_arheologiya_6e4d8.pdf); (<https://history.sspu.edu.ua/studentam/opytuvannya-zdobuvachiv-osvity>)

Опишіть, яким чином відбувається поєднання навчання і досліджень під час реалізації ОП

Поєднання навчання та дослідження в ЗВО регламентовано «Положенням про організацію освітнього процесу у СумДПУ імені А.С.Макаренка» (https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/07/osvprocespdf_merged_a50ec.pdf) та «Положенням про наукову і науково-технічну діяльність в СумДПУ імені А.С.Макаренка» (https://sspu.edu.ua/images/2021/docs/polozhennya/polozhennya_pro_naukovu_diyalnist_sumdpu_2018_482d8.pdf). НПП кафедри історії України працюють над науковою темою «Соціально-економічні та культурно-освітні процеси в Україні у ХХ - на початку ХХІ століття» (реєстраційний номер 0121U108200), до реалізації якої залучаються і здобувачі освіти. Науково-дослідна робота здобувачів відбувається із врахуванням наукових інтересів студентів як межах графіку освітнього процесу - написання курсових робіт так і поза ним. Поза навчальним процесом реалізовується індивідуальна наукова робота під керівництвом НПП: виступи на конференціях, публікація тез конференцій, участь в студентських наукових конкурсах. В межах ННІ історії, права та міжнародних відносин щорічно проводиться ряд конференцій: Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю «Археологія північно-східної України: здобутки, сучасний стан та перспективи», Міжнародна науково-практична конференція «Міжнародні відносини: Україна і Світ в умовах воєнних викликів», Міжнародна наукова конференція «Історико-краєзнавчі дослідження: традиції та інновації» та ін., до роботи яких активно залучаються здобувачі освіти (<https://history.sspu.edu.ua/konferentsii>). Також студенти приймають участь в конференціях які проводяться іншими ЗВО та науковими установами. Студенти приймають участь у роботі наукового гуртка «Феномен культури у стародавньому світі» проблемної групи «Рубікон».

Якісному виконанню студентами наукової роботи сприяє вивчення ОК 27, який забезпечує реалізацію ПРН 2, ПРН 3, ПРН 4, ПРН 5, ПРН 7, ПРН 8, ПРН 9, ПРН 10, ПРН 11, ПРН 12, ПРН 14, ПРН 16.

НПП які забезпечують фахову підготовку здобувачів освіти ОП займаються науковою діяльністю в різних галузях історії та археології. Вони регулярно представляють свої наукові результати у вигляді монографій, наукових статей у фахових виданнях, зарубіжних виданнях, у тому числі індексованих WOS та Scopus.

До викладання на ОП залучені представники НАН України - Інституту археології НАН України Ступак Д.В. та Інституту прикладної фізики НАН України Осадчий Є.М.

Продемонструйте, із посиланням на конкретні приклади, яким чином викладачі оновлюють зміст навчальних дисциплін на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі

Відповідно до «Рекомендацій з навчально-методичного забезпечення навчальних дисциплін» (https://sspu.edu.ua/images/2019/manual/documents/rekomendaciyi_gp_83065.pdf), РП затверджується на термін до п'яти років та може щорічно оновлюватися з врахуванням результатів моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм, побажань та зауважень, отриманих від здобувачів освіти та інших стейкхолдерів.

Усі викладачі регулярно оновлюють зміст навчальних дисциплін, у тому числі враховуючи останні наукові досягнення і сучасні практики, а також відповідно до власних наукових досліджень, побажань здобувачів освіти та стейкхолдерів, врахування здобутків світової академічної спільноти, результатів стажування та підвищення кваліфікації, досвіду зарубіжних ЗВО.

У 2020 р. було оновлено усі РП відповідно до нової ОП та врахування вимог Стандарту вищої освіти України першого (бакалаврського) рівня спеціальності 032 Історія та археологія галузі знань 03 Гуманітарні науки. Крім того, РП оновлюються відповідно сучасних тенденцій розвитку галузі. У 2022 р. відбувся перегляд усіх РП з метою вилучення із списків рекомендованої літератури російськомовних джерел та джерел виданих на території держави-агресора. З метою залучення останніх досягнень галузі, регулярно оновлюються списки рекомендованої до навчальних курсів літератури, з метою включення новітніх джерел.

Відбувається оновлення змістової частини РП. Наприклад, у 2022 р. ст. викладачем В. Оліцьким було оновлено ОК 9 «Новітня історія України», куди додано тему «Російсько-українська війна»; доцентом В. Турковим - ОК 15 «Україна в сучасних міжнародних відносинах» до теми «Зовнішня політика України з країнами на пострадянському просторі» додано структурну частину «Російсько-українська війна»; ст. викладачем Є. Осадчим та викл. Є. Ювко повністю перероблена РП ОК 20 «Охорона археолог пам'яток»; проф. Д. Кудіновим переглянуто РП ОК 6 «Давня історія України» та додано ряд тем, зокрема «Етногенез українців», «Кримський півострів у VI-XIII ст.», «Херсон, князівство Феодоро та італійська колонізація Криму», «Кримське ханство та османська експансія в Криму».

Опишіть, яким чином навчання, викладання та наукові дослідження у межах ОП пов'язані із інтернаціоналізацією діяльності ЗВО

Інтернаціоналізація ЗВО координується Відділом міжнародних зв'язків, який керується «Положенням про відділ міжнародних зв'язків» (https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/09/polozhennya_pro_viddil_mizhnarodnih_zvyazkiv_d1da8.pdf), «Стратегією інтернаціоналізації» (<https://sspu.edu.ua/mizhnarodna-diyalnist/mizhnarodne-spivrobotnytstvo>), «Положенням про академічну мобільність здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників» (https://sspu.edu.ua/images/2021/docs/polozhennya_pro_akademichnu_mobilnist_zdobuvachiv_vischoyi_osviti_ta_naukovo-pedagogichnih_pracivnikov_sumskogo_derzhavnogo_pedagogichnogo_universitetu_imeni_a_s_makarenka_f2d14.pdf). ЗВО має договори про співпрацю із рядом зарубіжних ЗВО, у межах яких відбувається співпраця інституту (<https://history.sspu.edu.ua/institut/spivpratsia>). НПП пройшли міжнародне стажування (<https://history.sspu.edu.ua/institut/stazhuvannia-za-kordonom>), приймають участь у міжнародних конференціях, публікуються у закордонних виданнях та виданнях індексованих WOS та Scopus. Частина НПП володіє іноземною мовою не нижче рівня B2, що підтверджено відповідними сертифікатами. У 2021 р. Півень М. (023 гр) приймав участь стажуванні студентів в Університеті ім. Яна Длугоша. У 2023 р. викладачі та студенти прийняли участь у роботі Між. школи «DZIEDZICTWO EUROPEJSKIE W DYSKURSIE PUBLICZNYM» (<https://history.sspu.edu.ua/news/mizhnarodna-shkola-v-polshchi>). З метою ознайомлення НПП та здобувачів із новітніми дослідженнями у бібліотеці ЗВО діє вільний доступ до баз даних WOS та Scopus.

5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність

Опишіть, яким чином форми контрольних заходів у межах навчальних дисциплін ОП дозволяють перевірити досягнення програмних результатів навчання?

Контрольні заходи у СумДПУ імені А.С. Макаренка регламентовані «Положенням про організацію освітнього процесу у СумДПУ імені А.С. Макаренка» (https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/07/osvprocespdf_merged_a50ec.pdf) та «Положенням про порядок оцінювання знань студентів у ЄКТС організації освітнього процесу у СумДПУ імені А.С. Макаренка» (https://sspu.edu.ua/images/2019/manual/documents/polozhennya_pro_poryadok_ocinyuvannya_ekts_9c538.pdf). Відповідно до даних документів визначено поточний, семестровий та підсумковий контроль. Поточний контроль здійснюється під час проведення навчальних занять і має на меті перевірку рівня засвоєння студентом навчального матеріалу. Форма проведення поточного контролю під час навчальних занять і система оцінювання рівня знань визначаються робочою програмою навчальної дисципліни. Семестровий контроль проводиться у формах семестрового екзамену або диференційованого заліку з конкретної навчальної дисципліни в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою програмою навчальної дисципліни, і в терміни, встановлені робочим навчальним планом, індивідуальним навчальним планом студента. Підсумковий контроль проводиться з метою оцінювання результатів навчання на певному освітньому рівні або на окремих його завершених етапах. Присвоєння студентові кредитів ЄКТС та присудження кваліфікацій здійснюється виключно за результатами підсумкового контролю. У РП навчальних дисциплін зазначаються ПРН які формують конкретний ОК, а також форми контролю, засоби діагностики, компоненти поточного контролю (відповіді на семінарських заняттях, контроль самостійної роботи), критерії оцінювання. Для перевірки досягнення ПРН під час поточного контролю НПП використовуються підготовка аналітичних звітів та доповідей студентів і демонстрація їх результатів в аудиторії у вигляді усних відповідей, участь в обговоренні семінарських питань, дискусіях, виконання практичних завдань, виконання завдань тестового контролю, підготовка есе, вирішення проблемних задач тощо. Сумарні результати поточного контролю становлять є підставою оцінювання результатів навчання у формі диференційованого заліку. Якщо видом контролю є екзамен, у РП визначаються критерії оцінювання відповіді на екзамені та питання до нього. З метою здійснення моніторингу освітнього процесу, оперативного управління процесом навчання здобувачів освіти, підвищення їх мотивації, забезпечення відкритості та прозорості освітнього процесу, формування зворотного зв'язку між студентами та викладачами, відображення професійного та особистісного зростання кожного студента в СумДПУ імені А.С. Макаренка запроваджено електронний журнал (https://sspu.edu.ua/images/2021/docs/polozhennya/polozhennya_pro_elektronniy_zhurnal_3fc80.pdf), який має різні ступені доступу. Студенти в особистих кабінетах можуть відстежувати оцінки за кожне заняття та кожен вид роботи з конкретної дисципліни.

Яким чином забезпечуються чіткість та зрозумілість форм контрольних заходів та критеріїв оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти?

Чіткість та зрозумілість форм контрольних заходів та критеріїв оцінювання забезпечується шляхом визначення їх у РП навчальних дисциплін із якими можуть ознайомитися здобувачі освіти. У робочих програмах навчальних дисциплін наведено розподіл балів за темами розділів, вказані бали за виконання самостійної роботи та за наявності, кількість балів за підсумковий контроль. Якщо видом підсумкового контролю є екзамен, у РП визначено кількість балів які відводяться на даний вид роботи (25 балів) та критерії оцінювання екзамену. На першому занятті викладач знайомить студентів із структурою курсу, видом підсумкового контролю, засобами діагностики, компоненти поточного контролю, формою контролю самостійної роботи та критеріями їх оцінювання. Викладач пояснює студентам за який вид роботи яку кількість балів можуть набрати студенти. Описування студентів підтвердило, що форма контрольних заходів та критеріїв і система оцінювання навчальних дисциплін є адекватною, чіткою та зрозумілою, прозорою, оскільки її було оцінено здобувачами вищої освіти в 10 балів (https://sspu.edu.ua/images/2023/docs/monitoryng-yakosti/istoriya_ta_arheologiya_6e4d8.pdf), (<https://history.sspu.edu.ua/studentam/opytuvannia-zdobuvachiv-osvity>).

Яким чином і у які строки інформація про форми контрольних заходів та критерії оцінювання доводяться до здобувачів вищої освіти?

Інформація про форми контрольних заходів та критерії оцінювання містяться у РП навчальних дисциплін, які розміщені на платформі дистанційного навчання Moodle та на випусковій кафедрі. На початку семестру викладачі повідомляють здобувачів освіти про форми контрольних заходів та критерії оцінювання. Дана процедура регулюється «Положенням про порядок оцінювання знань студентів у ЄКТС організації освітнього процесу у СумДПУ імені А.С. Макаренка»

(https://sspu.edu.ua/images/2019/manual/documents/polozhennya_pro_poryadok_ocinyuvannya_ekts_9c538.pdf).

Опитування студентів засвідчило, що вони вчасно отримують інформацію про форми контрольних заходів та критерії оцінювання (https://sspu.edu.ua/images/2023/docs/monitoring-yakosti/istoriya_ta_arheologiya_6e4d8.pdf), переважна кількість студентів дану інформацію дізналася від викладачів (<https://history.sspu.edu.ua/studentam/opytuvannya-zdobuvachiv-osvity>).

Графік навчального процесу доступний на сайті університету

(https://sspu.edu.ua/images/2022/docs/praktyka/grafik_2022_-2023_442b7.pdf)

https://sspu.edu.ua/images/2022/docs/praktyka/grafik_2022_-2023_442b7.pdf), розклад занять та

розклад семестрової атестації доступні в електронному розкладі (<https://sspu.edu.ua/schedule/>). Інформація про

розклад семестрової та підсумкової атестації доводиться до викладачів і здобувачів освіти не пізніше, ніж за місяць до початку семестру.

Яким чином форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності)?

Форма атестації здобувачів вищої освіти повністю відповідає Стандарту вищої освіти України першого (бакалаврського) рівня галузі знань 03 Гуманітарні науки спеціальності 032 Історія та археологія, затвердженого Наказом Міністерства освіти і науки України № 575 від 29.04.2020 року.

Відповідно до стандарту атестація здобувачів освіти здійснюється у формі публічного захисту (демонстрації) кваліфікаційної роботи або атестаційного іспиту. ОПП формою атестації здобувачів визначено Атестаційний іспит з історії та археології. Іспит включає питання з історії України, всесвітньої історії, археології.

Складання атестаційного іспиту відбувається на відкритому засіданні екзаменаційної комісії.

Яким документом ЗВО регулюється процедура проведення контрольних заходів? Яким чином забезпечується його доступність для учасників освітнього процесу?

Процедура проведення контрольних заходів у СумДПУ імені А.С. Макаренка регулюється наступними документами: «Положенням про організацію освітнього процесу»

(https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/07/osvprocespdf_merged_a50ec.pdf); «Положенням про порядок оцінювання знань студентів у ЄКТС організації освітнього процесу»

(https://sspu.edu.ua/images/2019/manual/documents/polozhennya_pro_poryadok_ocinyuvannya_ekts_9c538.pdf);

«Положенням про курсову роботу» (https://sspu.edu.ua/images/2021/pro_kursovu_robotu_974a8.pdf); «Положенням про електронний журнал обліку академічної успішності здобувачів»

(https://sspu.edu.ua/images/2021/docs/polozhennya/polozhennya_pro_elektronniy_zhurnal_3fc80.pdf); «Порядком організації поточного, семестрового контролю та підсумкової атестації здобувачів вищої освіти із використанням дистанційних технологій»

(https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/por_org_kontrolyu_z_vik_distanc_tehn_75d2b.pdf); «Положенням про екзаменаційну комісію та атестацію здобувачів вищої освіти»

(https://sspu.edu.ua/images/2021/pro_ek_add31.pdf); «Положенням про апеляцію результатів навчання здобувачів вищої освіти» (https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/apelyaciyi_68f4b.pdf).

Усі документи оприлюднені на сайті університету (<https://sspu.edu.ua/reiestr-osnovnoi-normativnoi-bazy>).

Яким чином ці процедури забезпечують об'єктивність екзаменаторів? Якими є процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів? Наведіть приклади застосування відповідних процедур на ОП

Об'єктивність та неупередженість екзаменаторів забезпечується рівними умовами для здобувачів освіти, єдиними критеріями оцінювання, які доводяться до відома студентів завчасно та ознайомлення студентів із переліком питань до екзамену або підсумкової атестації. Зміст і структура екзаменаційних білетів та критерії оцінювання визначаються рішенням кафедри.

Дані процедури регламентуються наступними документами ЗВО: «Положенням про організацію освітнього процесу»

(https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/07/osvprocespdf_merged_a50ec.pdf); «Положенням про екзаменаційну комісію та атестацію здобувачів вищої освіти»

(https://sspu.edu.ua/images/2021/pro_ek_add31.pdf); «Положенням про апеляцію результатів навчання здобувачів вищої освіти»

(https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/apelyaciyi_68f4b.pdf); «Положенням про порядок оцінювання знань студентів у ЄКТС організації освітнього процесу»

(https://sspu.edu.ua/images/2019/manual/documents/polozhennya_pro_poryadok_ocinyuvannya_ekts_9c538.pdf).

Повторне складання екзаменів допускається не більше двох разів з кожної дисципліни: один раз викладачу, другий - комісії, яка створюється директором інституту.

Засідання ЕК є відкритим, здобувачі можуть проводити аудіо- відео фіксацію. Головою ЕК можуть бути призначені фахівці за профілем спеціальності, які не є працівниками ЗВО.

Студенти можуть подати апеляцію для оскарження результатів, для її розгляду створюється апеляційна комісія.

Випадків застосування даних процедур на ОП не було.

Яким чином процедури ЗВО урегулюють порядок повторного проходження контрольних заходів? Наведіть приклади застосування відповідних правил на ОП

Відповідно до «Положенням про організацію освітнього процесу» (https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/07/osvprocespdf_merged_a50ec.pdf), студенти, які одержали за результатами підсумкового контролю більше двох незадовільних оцінок (F або FX), незалежно від форми контролю, відраховуються з університету за невиконання навчального плану. Студентам, які одержали під час семестрового контролю одну чи дві незадовільні оцінки FX, дозволяється ліквідувати академічну заборгованість у визначені терміни до початку наступного семестру. Повторне складання екзаменів допускається не більше двох разів з кожної дисципліни: один раз викладачу, другий – комісії, яка створюється деканом факультету/директором інституту). Якщо студент під час складання екзамену комісії отримав незадовільну оцінку (FX), то він відраховується з університету. Рішення комісії є остаточним.

Випадків повторного перескладання комісії на ОП не було.

Студент, який при складанні кваліфікаційного іспиту отримав незадовільну оцінку (менше 60 балів) відраховується із університету за невиконання навчального плану. Студент, який не склав кваліфікаційного екзамену допускається до повторного складання кваліфікаційних екзаменів протягом трьох років після закінчення університету. Перелік дисциплін, що виносяться на підсумкову атестацію, для осіб, які не склали кваліфікаційні іспити, визначається освітньою програмою та навчальним планом, що діяли у рік закінчення студентом теоретичного навчання.

Випадків повторного проходження підсумкової атестації на ОП не було.

Яким чином процедури ЗВО урегулюють порядок оскарження процедури та результатів проведення контрольних заходів? Наведіть приклади застосування відповідних правил на ОП

В ЗВО діє «Положенням про апеляцію результатів навчання здобувачів вищої освіти» (https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/apelyaciyi_68f4b.pdf), яке урегулює дані процедури.

Здобувачі освіти мають право подавати апеляцію на будь яку оцінку поточного та семестрового контролю. Заява на апеляцію подіється особисто не пізніше наступного дня оголошення результатів контролю директору інституту. Апеляційна заява має бути розглянута на засіданні апеляційної комісії у триденний термін після її подання.

Головою комісією є завідувач кафедри, членами – НПП кафедри, які не приймали участі в проведенні оскаржуваного контрольного заходу та представник студентського самоврядування інституту. Здобувач освіти має право бути присутнім на засіданні комісії. При розгляді апеляції на письмову роботу, члени комісії керуючись критеріями оцінювання з даної дисципліни, детально вивчають та аналізують письмові матеріали. Повторне опитування комісією заборонене. У випадку оскарження оцінювання усної відповіді, здобувачеві надається право повторно продемонструвати результати, при цьому білет за яким студент відповідав вилучається із комплексу білетів.

У випадку незгоди з оцінкою підсумкової атестації здобувач має право подати апеляцію ректору або першому проректору у день проведення кваліфікаційного екзамену з обов'язковим повідомленням директора інституту. Комісія розглядає апеляції з приводу порушення процедури проведення кваліфікаційного екзамену, що могло негативно вплинути на оцінку ЕК.

Випадків оскарження результатів на ОП не було.

Які документи ЗВО містять політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності?

Політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності містять наступні документи ЗВО: «Кодекс академічної доброчесності»

(https://sspu.edu.ua/images/2019/manual/kodeks_akademichnoyi_dobrochesnosti_6c82c.pdf); «Положення про систему забезпечення академічної доброчесності у освітньо-науковій діяльності»

(https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/polozhennya_pro_sistemu_zabezpechennya_ad_2866f.pdf); «Положення про комісію з питань етики та академічної доброчесності»

(https://sspu.edu.ua/images/2019/manual/polozhennya_pro_komisiyu_z_pitan_etiki_ta_akadem_dobrochesnosti_f788c.pdf); «Положення про екзаменаційну комісію та атестацію здобувачів вищої освіти»

(https://sspu.edu.ua/images/2021/pro_ek_add31.pdf); «Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти»

(https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/polozhennya_pro_sistemu_vnutrishnogo_zabezpechennya_yakosti_osvitnoyi_diyalnosti_ta_yakosti_vishchoi_osviti); «Положення про кваліфікаційну роботу здобувача вищої освіти»

(https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/11/nova_redakciya_polozhennya_pro_kvalifikaciynu_robotu_z_pidpisami_a7c17.pdf).

Які технологічні рішення використовуються на ОП як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності?

Для визначення ступеня автентичності текстових документів у СумДПУ імені А.С. Макаренка використовується система Strikeplagiarism.

«Положенням про курсову роботу у СумДПУ імені А.С. Макаренка»

(https://sspu.edu.ua/images/2021/pro_kursovu_robotu_974a8.pdf) регламентується перевірка робіт на ступінь унікальності тексту. В положенні визначено показники унікальності тексту у відсотковому еквіваленті необхідні для допуску роботи до захисту.

Наукові та методичні видання НПП проходять перевірку на унікальність та оригінальність тексту. Положенням визначено показники унікальності тексту у відсотковому еквіваленті необхідні для рекомендації до надання грифу

СумДПУ імені А.С. Макаренка.

Загальну координацію з перевірки академічних та наукових текстів на плагіат здійснює Наукова бібліотека СумДПУ імені А.С. Макаренка.

В ЗВО впроваджено «Декларацію про академічну доброчесність науково-педагогічного, наукового, педагогічного працівника СумДПУ імені А.С. Макаренка» та «Декларацію про академічну доброчесність здобувача вищої освіти СумДПУ імені А.С. Макаренка» (<https://sspu.edu.ua/akademichna-dobrochesnist>), з якими ознайомлюються усі учасники освітнього процесу та підписують їх, чим гарантують дотримання норм даних документів.

Яким чином ЗВО популяризує академічну доброчесність серед здобувачів вищої освіти ОП?

В СумДПУ імені А.С. Макаренка діє Комісія з питань етики та академічної доброчесності, школа медіаграмотності і академічної доброчесності. Дана комісія регулярно проводить роз'яснювальну роботу, декади академічної доброчесності, різноманітні заходи на тему академічної доброчесності (<https://sspu.edu.ua/akademichna-dobrochesnist>). Центр якості освіти систематично проводить опитування здобувачів та науково-педагогічних працівників щодо дотримання академічної доброчесності (<https://sspu.edu.ua/monitorynh-iakosti-osvity>). Викладачі під час реалізації ОК, наукові керівники під час написання курсових робіт, наукових робіт докладніше тлумачать студентам принципи академічної доброчесності та необхідність їх дотримання. В межах вивчення ОК 27 більш поглиблено знайомляться із принципами академічної доброчесності, правилами цитувань, оформлення посилань, оформлення бібліографічного опису тощо.

Яким чином ЗВО реагує на порушення академічної доброчесності? Наведіть приклади відповідних ситуацій щодо здобувачів вищої освіти відповідної ОП

Відповідальність за порушення академічної доброчесності визначається «Кодексом академічної доброчесності» (https://sspu.edu.ua/images/2019/manual/kodeks_akademichnoyi_dobrochesnosti_6c82c.pdf) та «Положення про систему забезпечення академічної доброчесності у освітньо-науковій діяльності» (https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/polozhennya_pro_sistemu_zabezpechennya_ad_2866f.pdf).

За порушення академічної доброчесності передбачається відповідальність усіх учасників освітнього процесу. НПП передбачається відмова у присудженні / позбавлення наукового ступеня чи присвоєнні вченого звання, позбавлення права брати участь у роботі визначених законом органів чи займати визначені законом посади, відкликання з розгляду або друку робіт автором яких є порушник і підготовка яких була здійснена з порушенням академічної доброчесності, догана, звільнення з посади.

Здобувачі можуть бути притягнуті до таких форм відповідальності як попередження, повторне проходження оцінювання (контрольної роботи, іспиту, заліку тощо), позбавлення академічної стипендії, повторне проходження відповідного освітнього компонента ОП, відмова від надання позитивного висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації, зниження результатів оцінювання кваліфікаційної роботи, відрухування з університету.

Передбачено скасування рішення про присудження ступеня вищої освіти (https://sspu.edu.ua/images/2022/docs/polozhennia/poryadok_skasuvannya_rishennya_pro_prisudzhennya_s_68444.pdf).

На ОП подібних випадків не відбувалося.

6. Людські ресурси

Яким чином під час конкурсного добору викладачів ОП забезпечується необхідний рівень їх професіоналізму?

Проведення конкурсного добору в СумДПУ імені А.С. Макаренка регламентується «Порядком проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад науково-педагогічних працівників СумДПУ імені А.С. Макаренка, укладання та розірвання з ними трудових договорів (контрактів)»

(https://sspu.edu.ua/images/2022/docs/polozhennia/poryadok_provedennya_konkursnogo_vidboru_24956.pdf).

Особи які беруть участь в конкурсі подають Вченому секретарю ЗВО наступні документи: копії документів про освіту, науковий ступінь, вчене звання, список публікацій, документи про підвищення кваліфікації за останні 5 років, висновки про професійні та особисті якості претендента від кафедри, довідку щодо досягнень у професійній діяльності, що зараховуються за останні 5 років, відповідно до Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності з конкретними зазначеннями не менше 4 досягнень, визначених у пункті 38. Для одержання висновків про особисті та професійні якості відбувається позачергове засідання кафедри в присутності претендента. НПП працівники кафедри, крім того, представляють звіт про виконання умов контракту за попередній період та проводять відкриту лекцію. Рішення про рекомендацію претендента на посаду відбувається таємним голосуванням. кандидатури претендентів розглядаються на вченій раді інституту. Остаточне затвердження відбувається на засіданні конкурсної комісії ЗВО.

Опишіть, із посиланням на конкретні приклади, яким чином ЗВО залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу

З метою залучення роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу інститутом укладено угоди про співпрацю з рядом закладів (<https://history.sspu.edu.ua/instytut/spivpratsia>).

Відповідно до даних угод, визначаються бази проходження практики здобувачами. Під час проходження практики

роботодавці є керівниками практики від баз практики, з ними погоджуються РП зміст та завдання практик. Під час проходження практики студенти набувають необхідних навичок, знайомляться із умовами праці.

Роботодавці приймають участь у настановчих та звітних конференціях.

Роботодавці приймають участь в розробці, оновленні, обговоренні та рецензуванні ОП. Зокрема до модернізації ОП залучався директор КЗСОР «Сумський обласний краєзнавчий музей» В. Терентьєв. Рецензентами ОП виступили директор Державного архіву сумської області Ю. Олійник та ст. науковий співробітник науково-фондової роботи КЗСОР «Сумський обласний художній музей ім. Н. Онацького» Г. Святець.

Роботодавці залучаються до опитувань роботодавців.

Роботодавці залучаються до зустрічей із здобувачами освіти під час ознайомчих екскурсій. Відбуваються регулярні зустрічі з роботодавцями з метою моніторингу змін ринку праці, новітніх досягнень галузі, обговорення ОП (<https://history.sspu.edu.ua/news/zustrich-z-robotodavtsem-op-032-istoriya-ta-arkheologiya>;

<https://history.sspu.edu.ua/news/zustrich-iz-robotodavtsyami-spetsialnosti-032-istoriya-ta-arkheologiya>).

Опишіть, із посиланням на конкретні приклади, яким чином ЗВО залучає до аудиторних занять на ОП професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців

До аудиторних занять на ОП активно залучаються професіонали-практики, які мають власний передовий досвід у галузі археології та історії.

Так, археологічні дисципліни читають археологи-практики Д. Ступак (Інститут археології НАН України) та Є. Осадчий (Інститут прикладної фізики НАН України), які працюють за сумісництвом у СумДПУ імені А.С.

Макаренка.

Крім того, для здобувачів освіти ОП регулярно експертами галузі та професіоналами-практиками читаються гостьові лекції. Наприклад, за останній навчальний рік було прочитано лекції к.іст.н., доц. Вищої школи практичних досліджень (Париж, Франція) В. Ченцовою (<https://history.sspu.edu.ua/news/gostova-lektsiya-dlya-studentiv-istorikiv>), д. філос. н., доц. кафедри філософії та культурології ЧНУ імені Юрія Федьковича М. Шкрібляком (<https://history.sspu.edu.ua/news/gostova-lektsiya-na-temu-tserkovne-zhittya-nezalezhoji-ukrajini>), дослідницею історії, яка активно працює із матеріалами архівів Швеції М. Траттнер (<https://history.sspu.edu.ua/news/gostova-lektsiya-vid-doslidnitsi-shvedskikh-arkhiviv-marini-trattner-dlya-studentiv-op-istoriya-ta-arkheologiya-ta-serednya-osvita-istoriya-ukrajinska-istoriya-v-shvedskikh-arkhivakh>).

Професіонали-практики залучаються також до підсумкової атестації здобувачів. Наприклад, у цьому році головою ЕК буде д.іст.н., проф., пров. наук. співробітник, в.о. завідувача сектору новітньої історії та політики Інституту історії України НАНУ С. Падалка.

Опишіть, яким чином ЗВО сприяє професійному розвитку викладачів ОП? Наведіть конкретні приклади такого сприяння

В СумДПУ імені А.С. Макаренка діють «Порядком підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» (https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/poryadok_pidvischennya_kvalifikaciyi_v_sumdpu2_6a064.pdf) та «Положенням про академічну мобільність здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників» (https://sspu.edu.ua/images/2021/docs/polozhennya_pro_akademichnu_mobilnist_zdobuvachiv_vischoyi_osviti_ta_naukovo-pedagogichnih_pracivnikiv_sumskogo_derzhavnogo_pedagogichnogo_universitetu_imeni_a_s_makarenka_f2d14.pdf), якими регламентується процедура підвищення кваліфікації та стажування НПП.

ЗВО укладено ряд договорів про співпрацю із вітчизняними та закордонними ЗВО та установами (<https://sspu.edu.ua/universitet/publicna-informatsiia/dohovory>), які дозволяють проходити підвищення кваліфікації та стажування на базі цих закладів.

Наприклад, у 2022 р. викладачі ОП Ю. Подрез, В. Оліцький, О. Жуков, В. Михтуненко, В. Сокирська, С. Моцак пройшли міжнародне стажування у Багумському державному університеті Шота Руставелі (<https://history.sspu.edu.ua/institut/stazhuvannia-za-kordonom>).

Університет оплачує відрядження НПП для проходження стажування.

НПП мають проходити підвищення кваліфікації не рідше одного разу на 5 років. Викладачі мають право вільно обирати місце, напрям, тематику, строки підвищення кваліфікації.

НПП які здійснюють викладання на даній ОП за останні 5 років пройшли підвищення кваліфікації в Україні або закордоном.

Продемонструйте, що ЗВО стимулює розвиток викладацької майстерності

В ЗВО діє система матеріального та нематеріального заохочення НПП, що стимулює розвиток викладацької майстерності.

Викладачі регулярно проходять підвищення кваліфікації (не рідше одного разу на 5 років), приймають участь в академічній мобільності, під час яких дізнаються про сучасні технології та методи провадження викладацької діяльності, обмінюються досвідом із вітчизняними та іноземними колегами.

Відповідно до «Колективного договору» з метою підвищення мотивації НПП щодо виявлення та реалізації резервів і можливостей підвищення результатів індивідуальної та колективної праці з урахуванням їх ролі у діяльності університету, кваліфікаційно-професійного досвіду, складності виконуваних ними робіт та функцій, рівня відповідальності та творчої активності запроваджена система преміювання. Під час преміювання, в тому числі враховуються наступні критерії: організація наукових, навчальних та виробничих семінарів, симпозіумів, конференцій, олімпіад, культурно-масових та спортивних заходів на загальнодержавному та міжнародному рівні; успішне практичне втілення інноваційних навчальних, виховних, наукових технологій; захист дисертації; інтенсивність роботи; отримання вченого звання доцента, професора.

Діє положення «Про рейтингову систему оцінювання діяльності НПП»

(https://sspu.edu.ua/images/2019/manual/polozhennya_pro_reytingovu_sistemu_ocinyuvannya_diyalnosti_d2a31.pdf). НПП які не мають наукового ступеня мають можливість навчатися в аспірантурі, яка діє за спеціальністю 032, кандидати наук можуть продовжити навчання докторантурі.

7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси

Продемонструйте, яким чином фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення ОП забезпечують досягнення визначених ОП цілей та програмних результатів навчання?

Університет має достатні фінансові та матеріально-технічні ресурси для забезпечення забезпечують досягнення визначених ОП цілей та програмних результатів навчання. ЗВО фінансується за рахунок бюджетних та додаткових коштів. Звіти фінансової служби представлені на сайті (<https://sspu.edu.ua/universytet/publiczna-informatsiia/zvity-finansovoi-sluzhby>).

На території ЗВО діє безкоштовний Wi-Fi.

Бібліотечний фонд нараховує близько 1 млн. одиниць зберігання. До складу фонду входять навчальні, наукові, науково-методичні, художні, довідкові, періодичні видання, дисертації, автореферати, неопубліковані документи, видання українською та іноземними мовами. Електронна бібліотека, яка включає електронний каталог, медіатека, БД повнотекстових видань. Загальна площа Наукової бібліотеки – 1 303,2 м², бібліотека має 6 абонементів, 5 читальних залів на 465 посадкових місць, спеціалізовані фахові відділи. Забезпечують роботу бібліотеки 35 штатних одиниць. Бібліотека має власний сайт з можливістю безкоштовного доступу до її ресурсів (<https://library.sspu.edu.ua/>). Функціонує університетський репозитарій з доступом до повнотекстових документів (<https://repositorio.sspu.edu.ua/>). Крім того, кафедри мають власні методичні кабінети у яких представлена необхідна література.

У навчальному процесі використовуються: навчальні приміщення оснащені мультимедійним обладнанням, спеціалізовані кабінети, лабораторії (археологічна, краєзнавчих та етнографічних досліджень), музей.

Наявна соціально-побутова інфраструктура: їдальня, гуртожитки.

Продемонструйте, яким чином освітнє середовище, створене у ЗВО, дозволяє задовольнити потреби та інтереси здобувачів вищої освіти ОП? Які заходи вживаються ЗВО задля виявлення і врахування цих потреб та інтересів?

Освітнє середовище спрямоване на задоволення потреб та інтересів здобувачів освіти. ЗВО створює умови для навчальної, науково-дослідної роботи, відпочинку та дозвілля студентів.

У зв'язку із дистанційним навчанням функціонує система Moodle.

Аудиторії обладнані мультимедійними комплексами, комп'ютерні класи, лабораторії інституту.

Створена необхідна інфраструктура, яка включає гуртожитки, їдальню, стадіон, басейн, спортивну залу, актову залу, медичний пункт. Діють різноманітні гурки, спортивні секції та творчі колективи. Функціонують центри:

забезпечення якості вищої освіти; професійно-кар'єрної орієнтації та вступу на навчання; відділи: міжнародних зв'язків, методично-організаційний, редакційно-видавничий, працевлаштування, професійно-технічної освіти та додаткових платних послуг, запобігання та протидії корупції; науково-дослідний сектор, наукова бібліотека з читальним залом, психологічна служба, науково-дослідна лабораторія проблем інклюзивної освіти, міжвідомча лабораторія корекційно-реабілітаційних технологій кафедри спеціальної та інклюзивної освіти тощо.

Охорону громадського порядку забезпечує формування «Сокіл».

Адміністрація ЗВО тісно взаємодіє із студентським самоврядування, представники якого входять до Вченої ради університету та факультетів.

Для виявлення потреб та інтересів здобувачів у ЗВО проводяться опитування студентів, студентське самоврядування отримує фінансування у розмірі не менш 0,5% власних надходжень ЗВО, під час обговорення та прийняття рішень представники самоврядування вносять свої пропозиції.

Опишіть, яким чином ЗВО забезпечує безпечність освітнього середовища для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти (включаючи психічне здоров'я)?

Забезпечення безпечності освітнього середовища для життя та здоров'я здобувачів реалізується через діяльність відділу охорони праці, психологічної служби.

В ЗВО обладнані бомбосховища. Здобувачі освіти та НПП щорічно проходять інструктаж з техніки безпеки, відбуваються навчання з техніки безпеки. Перед початком практик студенти проходять інструктаж з техніки безпеки під час проходження практики. Приміщення університету обладнані пожежними гідрантами, вогнегасниками.

Діяльність психологічної служби спрямована на допомогу всім учасникам навчально-виховного процесу (<https://sspu.edu.ua/psykholohichna-sluzhba>), в умовах дистанційного навчання служба регулярно проводить онлайн заняття, тренінги, консультації. Працює анонімний телефон «Довіри для студентів» 68-59-81, в університеті знаходиться скринька довіри.

В ЗВО популяризується протидія корупції (<https://sspu.edu.ua/universytet/zahalna-informatsiia/zapobihannia-ta-viyavlennia-koruptsii>).

Опишіть механізми освітньої, організаційної, інформаційної, консультативної та соціальної підтримки здобувачів вищої освіти? Яким є рівень задоволеності здобувачів вищої освіти цією підтримкою відповідно до результатів опитувань?

Освітня, організаційна та консультативна підтримка забезпечується шляхом надання індивідуальних консультацій викладачами ОП. Функціонують сайти університету та інституту на яких розміщена необхідна інформація, новини, контактні телефони та електронні адреси служб та адміністрації ЗВО, інституту.

В ЗВО запроваджено електронні кабінети студентів, які містять інформацію про освітній процес та ОК, функціонує електронний розклад. В ЗВО та інституті наявні дошки оголошень з метою інформування здобувачів освіти.

В СумДПУ імені А.С.Макаренка працюють органи студентського самоврядування та психологічна служба. Вони надають підтримку зокрема соціальнонезахищеним категоріям здобувачів. приймають участь у розв'язанні соціальних проблем, сприяють соціальній адаптації студентів, проводять профілактичні заходи, надають психологічну підтримку.

В разі потреби здобувачі можуть звернутися за необхідними консультаціями та підтримкою до куратора академічної групи або директорату.

Результати опитування свідчать про задоволеність студентів щодо освітньої, організаційної, інформаційної, консультативної та соціальної підтримки. Така підтримка надається фахово та вчасно. (<https://sspu.edu.ua/monitorynh-iakosti-osvity>).

Яким чином ЗВО створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами? Наведіть посилання на конкретні приклади створення таких умов на ОП (якщо такі були)

СумДПУ імені А.С.Макаренка забезпечує доступність навчальних приміщень для маломобільних груп населення. Вхід до приміщення ЗВО (вул. Роменська, 87 «Факультет іноземної та слов'янської філології») обладнаний стаціонарним пандусом з урахуванням державних будівельних норм. Забезпечено безперешкодний доступ до аудиторій, які знаходяться на першому поверсі: внутрішній пандус, внутрішні двері та коридори приміщень факультету іноземної та слов'янської філології відповідають усім вимогам для обслуговування осіб маломобільних груп. У разі наявності в академічній групі таких осіб, заняття відбуваються на першому поверсі даного корпусу. З метою надання інформаційної підтримки особам з інвалідністю на сайті функціонує розділ «Вільний доступ до університету» (<https://sspu.edu.ua/universytet/vilnyi-dostup-do-universytetu>).

В ЗВО діють «Порядок навчання та супровід осіб з особливими потребами»

(https://sspu.edu.ua/images/2020/11/poryadok_navchannya_ta_suprovid_osib_z_osoblivimi_osvitnimi_potrebami_57b_aa.pdf), «Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з особливими потребами та інших маломобільних груп населення»

(https://sspu.edu.ua/images/2020/11/poryadok_suprovodu_osib_z_osoblivimi_potrebami_ta_inshih_malomobilnih_grup_naselennya_e2224.pdf) створені з метою належного доступу таких осіб до ЗВО, забезпечення ефективного, безперешкодного доступу по території, повноцінного залучення даних осіб до освітнього процесу з урахуванням їх потреб та можливостей, отримання якісних послуг.

Особі з особливими освітніми потребами на ОП не навчаються.

Яким чином у ЗВО визначено політику та процедури врегулювання конфліктних ситуацій (включаючи пов'язаних із сексуальними домаганнями, дискримінацією та корупцією)? Яким чином забезпечується їх доступність політики та процедур врегулювання для учасників освітнього процесу? Якою є практика їх застосування під час реалізації ОП?

Політика та процедура врегулювання конфліктних ситуацій регулюються «Статутом»

(https://sspu.edu.ua/images/2022/docs/polozhennia/statut_sumdpu_2022_f1e29.pdf) та «положенням про розгляд скарг та звернень громадян»

(https://sspu.edu.ua/images/2019/manual/polozhennya_pro_rozglyad_skarg_ta_zvernen_gromadyan_4495d.pdf).

Студенти можуть звернутися до адміністрації університету із усною або письмовою скаргою або зверненням або під час особистого прийому громадян. Усі звернення реєструються загальним відділом у день їх надходження. В результаті розгляду звернення чи скарги складається мотивований висновок. У випадку зловживання службовим становищем працівниками ЗВО у висновку вказується які міри прийнято у конкретному випадку.

В університеті діє фахівець із запобігання та виявлення корупції

(https://sspu.edu.ua/images/2021/docs/zavdannya_ta_obovyazki_8aa85.pdf). Він забезпечує дотримання вимог щодо врегулювання конфлікту інтересів, розробляє і проводить заходи щодо запобігання та виявлення корупції.

В ЗВО функціонує ряд каналів за допомогою яких здобувачі можуть направити свої звернення або скарги:

електронна пошта anticorruption@sspu.edu.ua, телефон гарячої лінії (0542)68-59-87, в холі центрального корпусу міститься «Скринька довіри». Крім того, здобувачі можуть звернутися до ректора, зокрема під час особистого прийому громадян, директора інституту, уповноваженої особи з запобігання та виявлення корупції, психологічної служби.

Під час реалізації ОП конфліктних ситуацій не виникало.

8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми

Яким документом ЗВО регулюються процедури розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОП? Наведіть посилання на цей документ, оприлюднений у відкритому доступі в мережі Інтернет

Процедури розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОП регулюються «Положенням про організацію освітнього процесу у СумДПУ імені А.С.Макаренка»

(https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/07/osvprocespdf_merged_a50ec.pdf); «Положенням про систему внутрішнього

забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у СумДПУ імені А.С.Макаренка» (https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/polozhennya_pro_sistemu_vnutrishnogo_zabezpechennya_yakosti_osvitnoyi_diyalnosti_ta_yakosti_vo_620e3.pdf); «Положенням про освітні програми у СумДПУ імені А.С.Макаренка» (https://sspu.edu.ua/images/2019/manual/documents/polozhennya_pro_op_ff69e.pdf)

Опишіть, яким чином та з якою періодичністю відбувається перегляд ОП? Які зміни були внесені до ОП за результатами останнього перегляду, чим вони були обґрунтовані?

Моніторинг ОП здійснюється на локальному та загально університетському рівнях. Локальний моніторинг здійснюють члени робочої групи за участі профільних кафедр. Результати локального моніторингу не менш ніж раз на рік обговорюються на науково-методичній комісії і вченої раді ННІ. Організація та здійснення загально-університетського моніторингу, метою якого є узагальнення та поширення кращих практик у межах ЗВО, своєчасне виявлення негативних тенденцій, допомога у формуванні самозвітів для акредитації ОП і формування фактологічної бази для інституційної акредитації, покладається на Навчальний відділ. Навчальний відділ готує аналітичні матеріали для Науково-методичної ради та Вченої ради за звітами щодо локального моніторингу. Необхідним складником локального та загально-університетського моніторингу є опитування здобувачів освіти, випускників і роботодавців щодо їхньої задоволеності ОП, її компонентами, організацією та забезпеченням освітнього процесу, викладацьким складом. Основними підставами для зміни ОП є: зміни у нормативних документах, які регулюють питання змісту освіти за відповідним рівнем та/або спеціальністю, у тому числі прийняття нових освітніх і професійних стандартів; результати моніторингу, якщо ними встановлено: 1) невідповідність розрахованого навантаження реальному навантаженню здобувача вищої освіти на опанування програми у цілому та/або вивчення навчальних дисциплін; 2) недостатній рівень опанування програмних результатів навчання більшістю здобувачів вищої освіти; 3) недостатню валідність результатів оцінювання; 4) інші факти, які свідчать про недосягнення визначених ОП цілей та/або недотримання вимог стандартів забезпечення якості. Питання пов'язані із удосконаленням ОП розглядаються спочатку на засіданнях кафедр із залученням стейкхолдерів, студентів, випускників, мінімум один раз на рік. Останній перегляд ОП відбувся у 2020 р. у зв'язку із прийняттям Стандарту вищої освіти України першого (бакалаврського) рівня галузі знань 03 Гуманітарні науки спеціальності 032 Історія та археологія, затвердженого Наказом Міністерства освіти і науки України № 575 від 29.04.2020 року. Відповідно до перегляду, було приведено у відповідність до Стандарту ЗК, СК, ПРН, переглянуто матриці відповідності та структурно-логічну схему ОП. За пропозицією професіонала-практика (Д. Ступак) ОК «Підводна археологія» було вилучено із циклу професійної підготовки та включено до каталогу вибіркового дисциплін. За пропозицією НПП (В. Турков, Н. Ярош) було вилучено з ОП ОК «Європейська інтеграція» та внесено зміни до назви ОК 15 із «Україна в міжнародних відносинах в період модерної історії» на «Україна в сучасних міжнародних відносинах» та його змісту - шляхом включення матеріалу щодо європейської та євроатлантичної інтеграції України та співпраці із ЄС. За пропозицією НПП (О. Жуков) додано ОК 22 «Історіографія всесвітньої історії».

Продемонструйте, із посиланням на конкретні приклади, як здобувачі вищої освіти залучені до процесу періодичного перегляду ОП та інших процедур забезпечення її якості, а їх позиція береться до уваги під час перегляду ОП

Здобувачі вищої освіти включені до складу розробників ОП (М. Півень). Студенти залучаються до обговорення ОП із представниками роботодавців та інших стейкхолдерів. Студенти залучаються до процесу періодичного перегляду ОП та інших процедур забезпечення її якості через представництво у вчених рад університету та інституту, де приймають участь у обговоренні результатів локального моніторингу ОП, мають можливість безпосередньо виступати із пропозиціями щодо її удосконалення. Студенти можуть направити свої пропозиції щодо удосконалення ОП на електронну адресу кафедри історії України. Однією із чинників удосконалення ОП є результати опитування студентів, що слугує додатковою можливістю висловлення думки відповідно якості ОП. Крім того, викладачі проводять індивідуальні бесіди із здобувачами освіти щодо змісту ОК, оцінювання тощо. Під час перегляду ОП пропозиції студентів розглядаються на рівні з пропозиціями інших стейкхолдерів, беруться до уваги та за можливості враховуються.

Яким чином студентське самоврядування бере участь у процедурах внутрішнього забезпечення якості ОП

Діяльність органів студентського самоврядування спрямована на удосконалення навчального процесу та підвищення його якості, забезпечення виховання культури та духовності студентів, зростання у студентської молоді соціальної активності. Органи студентського самоврядування виробляють позиції студентів щодо різних аспектів функціонування СумДПУ імені А.С.Макаренка, забезпечують ефективний зворотній зв'язок, інформують керівництво, посадових осіб та відповідні служби ЗВО щодо прийнятих студентами рішень, сформованої думки студентського загалу. Представники студентського самоврядування входять до складу вчених рад університету та інституту. Студентський ректор бере участь в обговоренні та вирішенні питань освітнього процесу, вносить пропозиції щодо навчальних програм, розвитку матеріальної бази ЗВО, у тому числі, що стосується побуту та відпочинку студентів. На рівні інституту подібні функції має студентський директор. Діяльність студентського самоврядування регламентується «Положенням про студентське самоврядування» (<https://sspu.edu.ua/media/attachments/2019/10/11/stud-samovriadvannia.pdf>). Представники студентського самоврядування приймають участь в роботі вченої ради ННІ, відповідно під час розгляду питань забезпечення якості освіти, результатів локального моніторингу ОП, вони беруть участь в його обговоренні, виробленні пропозицій щодо удосконалення та прийнятті рішень.

Крім того, із представниками студентського самоврядування обговорюються результати опитувань студентів, вони приймають участь у складанні опитувальників.

Продемонструйте, із посиланням на конкретні приклади, як роботодавці безпосередньо або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду ОП та інших процедур забезпечення її якості

З метою залучення до процесу періодичного перегляду ОП та інших процедур забезпечення її якості роботодавців, моніторингу якості викладання, прогнозування потреб ринку праці у фахівців відповідної спеціальності та оцінювання якості їх підготовки функціонує рада стейкхолдерів. До числа розробників ОП включено директора комунального закладу Сумської обласної ради «Сумський обласний краєзнавчий музей» В. Терентьєва. Представники роботодавців доктор історичних наук, член-кореспондент НАН України, директор Інституту археології НАН України В. Чабай, директор Державного архіву Сумської області Ю. Олійник виступили рецензентами ОП. Представники роботодавців запрошуються на засідання кафедри на яких відбувається розгляд питань пов'язаних із моніторингом або переглядом ОП. Крім того, гарант ОП організовує додаткові зустрічі із роботодавцями, у тому числі під час екскурсій студентів. Представник роботодавців, директор Державного архіву Сумської області Ю. Олійник у 2023 р. був керівником Науково-дослідної практики за спеціальністю від бази практики. Під час організації практик також збираються та обговорюються пропозиції роботодавців. Крім того, роботодавці залучаються до опитувань та анкетувань. СумДПУ імені А.С. Макаренка враховує сучасні пропозиції роботодавців до підготовки фахівців, вносить зміни до ОП, працює над оновленням матеріально-технічної бази.

Опишіть практику збирання та врахування інформації щодо кар'єрного шляху та траєкторій працевлаштування випускників ОП

Підготовка фахівців за даною ОП розпочалася у 2019 р., відповідно випуску за нею ще не було, проте, в ЗВО є загальна практика збирання та врахування інформації щодо кар'єрного шляху та траєкторій працевлаштування випускників інших ОП, зокрема серед випускників проводяться тестування, діє «Асоціація випускників, студентів та друзів СумДПУ імені А.С. Макаренка» (<https://sspu.edu.ua/universytet/zahalna-informatsiia/asotsiatsiya-vipusknikov>).

Які недоліки в ОП та/або освітній діяльності з реалізації ОП були виявлені у ході здійснення процедур внутрішнього забезпечення якості за час її реалізації? Яким чином система забезпечення якості ЗВО відреагувала на ці недоліки?

Моніторинг ОП здійснюється на локальному та загально університетському рівнях. Локальний моніторинг здійснюють науково-педагогічні працівники профільних кафедр. Організація та здійснення загальноуніверситетського моніторингу відбувається Центром забезпечення якості вищої освіти СумДПУ імені А.С. Макаренка. Необхідним складником локального та загально-університетського моніторингу є опитування здобувачів освіти, випускників і роботодавців щодо їхньої задоволеності ОП, її компонентами, організацією та забезпеченням освітнього процесу, викладацьким складом. Проведені анкетування встановили систематичне задоволення здобувачів вищої освіти за ОПП Історія та археологія І (бакалаврського) рівня вищої освіти задоволені рівнем викладання, отриманим рівнем знань та вмінь, відкритістю та доступністю викладачів до спілкування (https://sspu.edu.ua/images/2021/docs/opp/zvity/opyhtuvannia_zdobuvachi_istoriya_ta_arheologiya_1_semestr_b_2020_2021_bca8e.pdf); (https://sspu.edu.ua/images/2023/docs/monitoryng-yakosti/istoriya_ta_arheologiya_6e4d8.pdf). Такі ж відгуки отримані під час зустрічей із роботодавцями та представниками наукової спільноти закордонних ЗВО (<https://history.sspu.edu.ua/news/zustrich-zi-stejkkholderami>); (<https://history.sspu.edu.ua/news/zustrich-z-robotodavtsem-op-032-istoriya-ta-arkheologiya>); (<https://history.sspu.edu.ua/news/obgovorennya-opp-spetsialnosti-032-istoriya-ta-arkheologiya-iz-partnerami-universitetu-adama-mitskevicha>).

Продемонструйте, що результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти беруться до уваги під час удосконалення ОП. Яким чином зауваження та пропозиції з останньої акредитації та акредитацій інших ОП були ураховані під час удосконалення цієї ОП?

Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти, які бралися до уваги під час удосконалення відсутні, оскільки ОП проходить первинну акредитацію. Під час удосконалення ОП враховувалися пропозиції та зауваження акредитації інших ОП, зокрема в університеті та на даній ОП відмовилися від блоково принципу вибіркових дисциплін та запровадили широкий вибір ОК із загального каталогу, збільшено цикл практичної підготовки із 12 до 15 кредитів.

Опишіть, яким чином учасники академічної спільноти змістовно залучені до процедур внутрішнього забезпечення якості ОП?

Академічна спільнота бере безпосередню участь в обговоренні та схваленні усіх нормативних документів щодо забезпечення якості освіти. Щотижня проводяться ректорати та щомісячно – засідання Вченої ради університету та факультету, засідання кафедр. До числа розробників ОП включено д.іст.н., проф., пров. наук. співробітник, в.о. завідувача сектору новітньої історії та політики Інституту історії України НАНУ С. Падалку.

Опишіть розподіл відповідальності між різними структурними підрозділами ЗВО у контексті

здійснення процесів і процедур внутрішнього забезпечення якості освіти

Відповідальність за забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти у ЗВО покладається на:

Ректора - з усіх питань, забезпечення якості кадрового складу, заохочення;

Першого проректора - організації освітнього процесу, формування на підставі моніторингу рекомендацій щодо управлінських рішень з підвищення якості освітньої діяльності та вищої освіти;

Проректора з науково-педагогічної роботи - організація наукової роботи в структурних підрозділах;

Вчену раду ЗВО - розробка політики забезпечення якості освітнього процесу та якості вищої освіти;

ННІ/факультети, кафедри - удосконалення навчальних курсів, освітніх програм; якості викладання, співпраці з експертними радами стейкхолдерів, прогнозування потреб ринку праці у фахівцях відповідної спеціальності, оцінювання якості підготовки фахівців;

Центр забезпечення якості вищої освіти - опитування студентів, випускників, роботодавців; професійного розвитку науково-педагогічних кадрів; дотримання норм академічної доброчесності;

Навчальний відділ - регулярний аналіз РП та навчально-методичного забезпечення ОК, практик; організації та удосконалення форм і методів освітнього процесу, видів контролю;

Відділ міжнародних зв'язків - академічної мобільності студентів і викладачів; інтернаціоналізацію освіти.

До процесів і процедур внутрішнього забезпечення якості освіти, в межах свої повноважень, залучені і ін. структурні підрозділи ЗВО

(https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/polozhennya_pro_sistemu_vnutrishnogo_zabezpechennya_yakosti_osvitnoyi_diyalnosti_ta_yakosti_vo_620e3.pdf).

9. Прозорість і публічність

Якими документами ЗВО регулюється права та обов'язки усіх учасників освітнього процесу? Яким чином забезпечується їх доступність для учасників освітнього процесу?

Права та обов'язки усіх учасників освітнього процесу регулюють наступні документи СумДПУ імені А.С. Макаренка: Статут, Колективний договір, Правила внутрішнього розпорядку, Контракт, Кодекс академічної доброчесності, Порядок підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників; Положення: Про організацію освітнього процесу, Про академічну мобільність студентів, Про порядок оцінювання знань студентів, Про розгляд скарг та звернень громадян, Про комісію з питань етики та академічної доброчесності тощо.

Усі документи перебувають у вільному доступі та оприлюднені на офіційному веб-сайті СумДПУ імені А.С.

Макаренка у відповідних розділах: Інструктивно-нормативні документи (<https://sspu.edu.ua/universytet/zahalna-informatsiia/instruktyvno-normatyvni-dokumenty>), Нормативно-правова база

(<https://sspu.edu.ua/universytet/edusci/normatyvno-pravova-baza>).

Наведіть посилання на веб-сторінку, яка містить інформацію про оприлюднення на офіційному веб-сайті ЗВО відповідного проекту з метою отримання зауважень та пропозиції заінтересованих сторін (стейкхолдерів). Адреса веб-сторінки

<https://sspu.edu.ua/osvitni-prohramy-2020-rik>

Наведіть посилання на оприлюднену у відкритому доступі в мережі Інтернет інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти)

<https://sspu.edu.ua/osvitni-prohramy-2020-rik>

https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/opp/opp_istoriya_ta_arheologiya_b_2020_80028.pdf

11. Перспективи подальшого розвитку ОП

Якими загалом є сильні та слабкі сторони ОП?

Сильні сторони ОП:

- мета ОП відповідає цілям та стратегії ЗВО визначеним Стратегією розвитку Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка на 2020-2030 роки

- ОП має чітку структуру, логічну взаємопов'язану систему ОК, яка відповідає предметній області спеціальності та дозволяє реалізувати визначені програмні результати навчання

- тісні зв'язки із роботодавцями та представниками академічної спільноти

- постійний моніторинг та удосконалення ОП із врахуванням думок та позицій усіх зацікавлених сторін

- залучення до реалізації ОП практиків-професіоналів

- широкий блок археологічних дисциплін та який зокрема передбачає всебічне вивчення студентами археології Сумщини

- викладання на ОП здійснюється висококваліфікованими кадрами

Слабкі сторони:

- відсутність практики визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті студентами ОП

- слаборозвинений академічний обмін здобувачів освіти ОП

- невисокий рівень міжнародної мобільності

Якими є перспективи розвитку ОП упродовж найближчих 3 років? Які конкретні заходи ЗВО планує здійснити задля реалізації цих перспектив?

Перспективи розвитку ОП у першу чергу співзвучні із Стратегією розвитку Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка на 2020-2030 роки, яка насамперед передбачає сприяння особистісному та професійному розвитку успішної особистості студента шляхом удосконалення його природних здібностей, розкриття потенціалу та формування життєвих компетентностей; самореалізації усіх членів університетської спільноти та створенню умов для їхнього постійного розвитку.

Крім того, у найближчій перспективі планується залучення здобувачів ОП до академічних обмінів та міжнародної мобільності. Передбачається реалізація моніторингу працевлаштування випускників та залучення їх до удосконалення ОП.

Запевнення

Запевняємо, що уся інформація, наведена у відомостях та доданих до них матеріалах, є достовірною.

Гарантуємо, що ЗВО за запитом експертної групи надасть будь-які документи та додаткову інформацію, яка стосується освітньої програми та/або освітньої діяльності за цією освітньою програмою.

Надаємо згоду на опрацювання та оприлюднення цих відомостей про самооцінювання та усіх доданих до них матеріалів у повному обсязі у відкритому доступі.

Додатки:

Таблиця 1. Інформація про обов'язкові освітні компоненти ОП

Таблиця 2. Зведена інформація про викладачів ОП

Таблиця 3. Матриця відповідності програмних результатів навчання, освітніх компонентів, методів навчання та оцінювання

Шляхом підписання цього документа запевняю, що я належним чином уповноважений на здійснення такої дії від імені закладу вищої освіти та за потреби надам документ, який посвідчує ці повноваження.

Документ підписаний кваліфікованим електронним підписом/кваліфікованою електронною печаткою.

Інформація про КЕП

ПІБ: Лянной Юрій Олегович

Дата: 24.04.2023 р.

Таблиця 1. Інформація про обов'язкові освітні компоненти ОП

Назва освітнього компонента	Вид компонента	Силабус або інші навчально-методичні матеріали		Якщо освітній компонент потребує спеціального матеріально-технічного та/або інформаційного забезпечення, наведіть відомості щодо нього*
		Назва файла	Хеш файла	
Методи природничих наук в археології	навчальна дисципліна	<i>OK 21 Методи природничих наук в археології.pdf</i>	J0d8oYokXc+v8J+s c5C1xMgvFncpWld GVrrQF/dVkd0=	ноутбук, мультимедійний комплекс
Історіографія всесвітньої історії	навчальна дисципліна	<i>OK 22 Історіографія всесвітньої історії.pdf</i>	LgqVChеjAGEIu1n9 B9uj6Vh05/BLzpVrc T5LyZQVG90=	ноутбук, мультимедійний комплекс
Генеалогія	навчальна дисципліна	<i>OK 23 Генеалогія.pdf</i>	T9m3BWvRWmQC7l Qacjbeyft8N1iNrxIz HcJFEjjswMQ=	ноутбук, мультимедійний комплекс
Теорія і практика археології	навчальна дисципліна	<i>OK 24 Теорія і практика археології.pdf</i>	xLocxhWG4rN9Zoh K2RokSk1kJlygEakz BreFhbyTdtQ=	ноутбук, мультимедійний комплекс
Архівна справа	навчальна дисципліна	<i>OK 25 Архівна справа.pdf</i>	GoiY5joOFwmwnSo T64ZQQmJusJYpybn 8jFUo2P46fU=	ноутбук, мультимедійний комплекс
Археологія	навчальна дисципліна	<i>OK 26 Археологія.pdf</i>	Z4idIEghQoKtborV8 NpfzVtZfDFv4/xSl4b d8bDeydI=	ноутбук, мультимедійний комплекс
Науково-дослідна робота історика	навчальна дисципліна	<i>OK 27 Науково-дослідна робота історика.pdf</i>	N3NepS6Ndn/AFf8 21rXKbiTQSlpC3LUI xf69Io/Tvvs=	ноутбук, мультимедійний комплекс
Допоміжні історичні дисципліни	навчальна дисципліна	<i>OK 28 Допоміжні історичні дисципліни.pdf</i>	5Ynvyf+nJPH5Rs6ct +at5Vf7QbgI/Q3JoM 4RIW3NC9E=	ноутбук, мультимедійний комплекс
Методика польових археологічних досліджень	навчальна дисципліна	<i>OK 29 Методика польових археологічних досліджень.pdf</i>	rK1Su1fsoMuCvBu6Y RYoRb45odzmHfjm Egk+bNCGU24=	ноутбук, мультимедійний комплекс
Латинська мова	навчальна дисципліна	<i>OK 30 Латинська мова.pdf</i>	ceRIEaTFzirZHZQxp Q+kqO3z5O2g+CbH DhHuQcSeS1TI=	ноутбук, мультимедійний комплекс
Археологія Сумщини	навчальна дисципліна	<i>OK 31 Археологія Сумщини.pdf</i>	4vE8enhFekB/v4U3Y 5355r9nmPff1/VPVD 99xLFBozs=	ноутбук, мультимедійний комплекс
Давньоруська мова	навчальна дисципліна	<i>OK 32 Давньоруська мова.pdf</i>	nFmntwHU67jkGLjS oiAqpx8hYvFjeGmk UVAtAOEKHSU=	ноутбук, мультимедійний комплекс
Навчальна археологічна практика	практика	<i>ПП1 Навчальна археологічна практика.pdf</i>	otV2gt9zсJh38rih/x +x0WjhVGE9ltA2x 5SSGrIdNQ=	MT3 відповідно до укладених договорів з базами практик
Навчальна етнографічна практика	практика	<i>ПП2 Навчальна етнографічна практика.pdf</i>	9nvdYdZ/1VBZi4gLU nQeUhKcVoHKSv+ Qqqkopn+1Gts=	MT3 відповідно до укладених договорів з базами практик
Науково-дослідна практика за спеціальністю	практика	<i>ПП3 Науково-дослідна практика за спеціальністю.pdf</i>	jqU4sHkPgW3PVL6C THQTWGYy+kWqYqY qLoZ7YRoShd8=	MT3 відповідно до укладених договорів з базами практик
Охорона археологічних пам'яток	навчальна дисципліна	<i>OK 20 Охорона археологічних пам'яток.pdf</i>	p6WgtKzmSlIWAub A9ypWWKfA21V5h4 Xa4DjwS25L44s=	ноутбук, мультимедійний комплекс
Історія Центральної і	навчальна	<i>OK 19 Історія</i>	RJHXvSdGDcreHFj	ноутбук, мультимедійний

Східної Європи	дисципліна	<i>Центральної і Східної Європи.pdf</i>	U54UJn/TiGZuj+rlwBJq/JWd5gY4=	комплекс
Історія релігії в Україні	навчальна дисципліна	<i>OK 18 Історія релігії в Україні.pdf</i>	ti6+EMEKByYX3kbOoknXNrY48mgHYqYT/Akscs9S+/k=	ноутбук, мультимедійний комплекс
Новітня історія країн Західної Європи та Північної Америки	навчальна дисципліна	<i>OK 17 Новітня історія країн Західної Європи та Північної Америки.pdf</i>	lyBsQ6RW8Gfxly6xD DGuxO5VeZSsjNI4kSVaJJ3uYsM=	ноутбук, мультимедійний комплекс, історичні карти
Іноземна мова	навчальна дисципліна	<i>OK 1 Іноземна мова.pdf</i>	Ao//WgAIdNOBJSbpBYBhKvmoZ9Uhd+g6XlxAwAJ1w=	ноутбук, мультимедійний комплекс
Філософія	навчальна дисципліна	<i>OK 2 Філософія.pdf</i>	CooFhVIZI41Ox8idwQ3P8QPuY/3zrwlsBDrCsd7iJyo=	ноутбук, мультимедійний комплекс
Українська мова за професійним спрямуванням	навчальна дисципліна	<i>OK 3 Українська мова за проф спрямуванням.pdf</i>	XW7f1eMJ5boDWu/LV2dQmdfK mudx4zLFDWYombQzIGI=	ноутбук, мультимедійний комплекс
Інформаційно-комунікаційні технології	навчальна дисципліна	<i>OK 4 Інформаційно-комунікаційні технології.pdf</i>	ZI5/ACZ1bZafUlWZjz exvzsSGSwu/2trWADAjzakvIo=	комп'ютерний клас
Фізичне виховання	навчальна дисципліна	<i>OK 5 Фізичне виховання.pdf</i>	E7KRTUEC+m1c80OQ65aVFdyQdnXX7UoQ8M4FEpJLHao=	спортивна зала, стадіон, басейн
Давня історія України	навчальна дисципліна	<i>OK 6 Давня історія України.pdf</i>	C6BVbO5nITKfBfXB iNL6DlvuC9iQ3MIN TQGU/kdfHs=	ноутбук, мультимедійний комплекс, історичні карти
Середньовічна та ранньомодерна історія України	навчальна дисципліна	<i>OK 7 Середньовічна та ранньомодерна історія України.pdf</i>	EXj2lY8eYggitkiuR4 Au/zUUAo1iEKvX+yNhF/n3Kl8=	ноутбук, мультимедійний комплекс, історичні карти
Модерна історія України	навчальна дисципліна	<i>OK 8 Модерна історія України.pdf</i>	IzhtRxCDJ6t9FovBE ktf94unBOoRhqvY3AM2eanBdJY=	ноутбук, мультимедійний комплекс, історичні карти
Історія античності	навчальна дисципліна	<i>OK 10 Історія античності.pdf</i>	VRSnFTV1NR38bQpZlVRnvzGP15tgf53pNmifVOkeEic=	ноутбук, мультимедійний комплекс, історичні карти
Історія стародавнього Сходу	навчальна дисципліна	<i>OK 11 Історія стародавнього Сходу.pdf</i>	bpy9y4yK36eJgUfuW4oNDgnpz+K+BwM6eHj6le7dZgM=	ноутбук, мультимедійний комплекс, історичні карти
Історія середніх віків і раннього нового часу	навчальна дисципліна	<i>OK 12 Історія середніх віків і раннього нового часу.pdf</i>	TH821qy703EXXWikBERLh71VCjnBNHC eeTkZreB9QoI=	ноутбук, мультимедійний комплекс, історичні карти
Історія середньовічного Сходу	навчальна дисципліна	<i>OK 13 Історія середньовічного Сходу.pdf</i>	12ZdHg/mRv83VRSUnPyMF4rAB/asmaevjgJC6FxdZHI=	ноутбук, мультимедійний комплекс, історичні карти
Модерна історія країн Європи та Америки	навчальна дисципліна	<i>OK 14 Модерна історія країн Європи та Америки.pdf</i>	zomElbncEzk+t1JyzNYf7rA87+xr5fzIKbU9kpZnYTC=	ноутбук, мультимедійний комплекс, історичні карти
Україна в сучасних міжнародних відносинах	навчальна дисципліна	<i>OK 15 Україна в сучасних міжнародних відносинах.pdf</i>	h1sEEYoyR92mdfqkqTzsRAWeMTmocLEmQSy4JqgDJNI=	ноутбук, мультимедійний комплекс
Експериментальна археологія	навчальна дисципліна	<i>OK 16 Експериментальна археологія.pdf</i>	YYTMqL1eCFA9fAHO WLKtaTRJLxGuR5qXx+vOvbg7y34=	ноутбук, мультимедійний комплекс
Новітня історія України	навчальна дисципліна	<i>OK 9 Новітня історія України.pdf</i>	P/NipWTl08PsGBCR41DnuRi3P6zV6/obvZLEesGVxAw=	ноутбук, мультимедійний комплекс, історичні карти

* наводяться відомості, як мінімум, щодо наявності відповідного матеріально-технічного забезпечення, його достатності для реалізації ОП; для обладнання/устаткування – також кількість, рік введення в експлуатацію, рік останнього ремонту; для програмного забезпечення – також кількість ліцензій та версія програмного забезпечення

Таблиця 2. Зведена інформація про викладачів ОП

ID викладача	ПІБ	Посада	Структурний підрозділ	Кваліфікація викладача	Стаж	Навчальні дисципліни, що їх викладає викладач на ОП	Обґрунтування
101399	Михтуненко Вікторія Вікторівна	Ст.викладач, к. істор. н., Сумісництво	Навчально-науковий інститут історії, права та міжнародних відносин	Диплом магістра, Сумський державний педагогічний університет ім. А.С.Макаренка, рік закінчення: 2012, спеціальність: 030301 Історія, Диплом кандидата наук ДК 053981, виданий 15.10.2019	3	Історія Центральної і Східної Європи	Досягнення у професійній діяльності: п. 1, 3, 5, 10, 12, 14. Публікації: 1. Михтуненко В.В. Особливості законотворчого процесу кочових народів Степу за концепцією професора І.Я. Гурлянда. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія. Тернопіль: Видавництво ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2018. Вип. 1. Ч. 2. С. 3–5. 2. Михтуненко В.В. Образ І.Я. Гурлянда в російській історіографії. Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Історія. Політологія. Маріуполь: Видавничий відділ МДУ, 2018. Вип.19. С. 5–8. 3. Михтуненко В., Моцак С. Країни Веймарського трикутника у системі сучасних міжнародних відносин. Емінак: науковий щоквартальник. Київ-Миколаїв, 2020. № 4 (32). С. 202-210. 4. Михтуненко В.В. Радянсько-фінські відносини напередодні «зимової війни» (1930-ті – 1940 рр.). Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Київ, 2020. Т. 31 (7). № 4. С. 177-182. 5. Михтуненко В.В., Жуков О.В. «Китайське економічне диво»: досвід соціально-

							економічного реформування Китаю (II пол. XX – початок XXI ст.). Китаєзнавчі дослідження. Київ, 2021. № 1. С. 111-123. 7. Halyna Zadorozhnia, Viktoriia Mykhtunenko, Hanna Kovalenko, Yurii Kuryliuk, Liubov Yurchenko, Tetiana Maslennykova. Protection of Information Sovereignty as an Important Component of the Political Function of the State. IJCSNS International Journal of Computer Science and Network Security, VOL.21 No.9, September 2021. pp. 151-154.
154834	Рудь Ольга Миколаївна	Доцент, к. філол.н., Основне місце роботи	Факультет іноземної та слов'янської філології	Диплом кандидата наук ДК 018045, виданий 12.03.2003, Атестат доцента ДЦ 010354, виданий 17.02.2005	30	Українська мова за професійним спрямуванням	Досягнення у професійній діяльності: п. 1, 3, 4, 8, 12, 14, 15. Публікації: 1. Рудь О.М. Складні прикметники поетичної мови XX століття : монографія. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2020. 248 с. 2. Рудь О., Пісклова І. Реалізації соціокультурної змістової лінії на уроках української мови в середній школі: Монографія. Суми: СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2019. 74 с. 3. Рудь О. М. Політичні, соціально-економічні та культурологічні передумови розвитку педагогічної майстерності вчителя на Сумщині середини XVIII – початку XX століття. Сумщина в історико-літературному вимірі: монографія / За ред. Н. Кириленко. Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2021. С. 188–228 4. Rud' O. M. FORMATION OF RHETORICAL COMPETENCE OF FUTURE TEACHERS IN THE PROCESS OF STUDYING LINGUISTIC DISCIPLINES. Theory and methods of educational activities in Ukraine: monograph edited by Prof. Oleh Mikhailychenko. Beau Bassin / Germany: LAP LAMBERT Academic Publishing, 2022. 233

р. Р. 123-137.
5. Рудь О.М.
Педагогічна
майстерність учителя
в історії
західноєвропейської
наукової думки.
Теоретичні питання
культури, освіти та
виховання: Збірник
наукових праць
КНЛУ, № (2) 58 / Заг.
редакція – проф.
Матвієнко О. В.,
укладач – канд. пед.
наук, доц. Кудіна В. В.
Київ : Вид. центр
КНЛУ, 2018. С. 12–16.
6. Рудь О.М.
Структурно-
семантичні моделі
складних
прикметників з
другим компонентом
із семою «дія» (на
матеріалі української
поезії ХХ століття).
Вчені записки
Таврійського
національного
університету імені В. І.
Вернадського. Серія:
Філологія. Соціальні
комунікації. Том 31
(70) №2. 2020. С. 44-
49.
7. Рудь О., Горбатенко
І. Символіка
орнітологічних назв у
поезії Сергія Жадана.
Актуальні питання
гуманітарних наук :
міжвузівський збірник
наукових праць
молодих вчених
Дрогобицького
державного
педагогічного
університету імені
Івана Франка /
[редактори-
упорядники М.
Пантюк, А. Душний, І.
Зимомря]. Випуск 34.
Том 4. Дрогобич :
Видавничий дім
«Гельветика», 2020.
С. 143-148.
8. Рудь О.М. Складні
прикметники як засіб
вербалізації образу
України. Науковий
вісник Міжнародного
гуманітарного
університету. Серія :
Філологія : збірник
наукових праць.
Випуск 46 том 2.
Одеса : Видавничий
дім «Гельветика»,
2020. С. 100–103.
9. Рудь О. М.,
Горбатенко І. С.
Застаріла лексика в
поетичних текстах
Сергія Жадана:
функціонально-
семантичний аспект.
Науковий вісник
Херсонського
державного

						<p>університету. Серія «Германістика та міжкультурна комунікація». Випуск 1. Херсон, 2021. С. 130–137.</p> <p>10. Рудь О. М. Юкстапозитні іменники в поетичних текстах Ліни Костенко. Актуальні питання гуманітарних наук : міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка / [редактори-упорядники М. Пантюк, А. Душний, І. Зимомря]. Випуск 37. Том 3. Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2021. С. 124–128.</p> <p>11. Рудь О. М. Складні слова в мовотворчості Ліни Костенко: структурно-семантичний аналіз. Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: «Філологія. Журналістика», том 32 (71), №3. Частина 1. Київ, 2021. С. 61–66.</p>	
157837	Телстова Світлана Григорівна	Доцент, Основне місце роботи	Факультет іноземної та слов'янської філології	Диплом кандидата наук КН 010708, виданий 24.04.1996, Атестат доцента ДЦАЕ 001463, виданий 22.04.1999	27	Давньоруська мова	<p>Досягнення у професійній діяльності: п.1, 3, 4, 12, 14</p> <p>Публікації:</p> <p>1. Teletov A., Teletova S., Letunovska N. Use of language games in advertising texts as a creative approach in advertising management. Periodicals of Engineering and Natural Sciences. 2019. Vol 7, № 2. Pp. 458–465.</p> <p>2. Teletov A., Teletova S., Letunovska N., Lazorenko V. Innovations in Online Advertising Management of Ukrainian Business Entities. International Journal of Advanced Trends in Computer Science and Engineering. Praga, 2020. Vol. 9, № 1.2. Pp. 272–279.</p> <p>3. Пахненко И. И., Телетова С. Г. Средства реализации функционально-прагматического потенциала названий</p>

телевизійних передач. Вісник МДУ. Серія «Філологія» : збірник наукових праць. Вип. 19 / гол. ред. чл.-кор. НАПН України, д-р політ. наук, проф. К. В. Калабанов. Маріуполь : МДУ, 2018. С. 304–311. (

4. Пахненко І. І., Телетова С. Г. Синтаксическа структура названий телевизійних передач. Вісник МДУ. Серія «Філологія» : збірник наукових праць. Вип. 20 / гол. ред. чл.-кор. НАПН України, д-р політ. наук, проф. К. В. Калабанов. Маріуполь : МДУ, 2018. С. 246–253.

5. Пахненко І. І., Телетова С. Г. Формирование культурологической компетенции иностранных студентов-русистов средствами специальных лингвистических дисциплин. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2019. № 6. С. 108–119.

6. Пахненко І. І., Телетова С. Г. Языковая игра как средство организации лингвистического анекдота. Вісник МДУ. Серія : Філологія / гол. ред. О. Г. Павленко. Маріуполь : МДУ, 2019. Вип. 21. С. 147–157.

7. Телетова С. Г., Телетов О. С. Особливості реалізації прийомів мовної гри в рекламних текстах. Вісник Хмельницького національного університету. 2020. № 5. С. 238–245.

8. Пахненко І. І., Телетова С. Г. Особенности функционирования числительных в телевизионном дискурсе. Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації : збірник наукових праць. Київ : ТНУ, 2020. Том 31 (70). № 3. С. 57–63.

9. Телетов О. С., Телетова С. Г.

						Особливості вербальних комунікацій у публічному управлінні в умовах адміністративної реформи. Вісник Хмельницького національного університету. 2021. № 6. Т. 2. С. 91–95. (МНБ Index Copernicus International, Google Scholar). DOI: 10.31891/2307-5740-2021-300-6/2-14. 10. Пахненко І. І., Телстова С. Г. Регіональний компонент системи професійної лінгвістичної підготовки іноземних студентів-словесників. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2022. № 3.	
38145	Шевцова Наталія Олександрів на	Викладач, Основне місце роботи	Факультет іноземної та слов'янської філології	Диплом спеціаліста, Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка, рік закінчення: 2001, спеціальність: 030502 Англійська і німецька мови	17	Латинська мова	Досягнення у професійній діяльності: п. 4, 10, 12, 14, 15, 19 Публікації: 1. Каші маслом не зіпсуєш. Коротка граматики для майбутніх вчителів німецької мови = Doppelt hält besser. Kurzgrammatik für angehende Deutschlehrer : навч.-метод. рекомендації для студентів III, IV, V та VI курсів факультету іноземної та слов'янської філології / укл. Н. О. Шевцова. – Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2018. – 62 с. 2. Граматика стисло. Робочий зошит = Grammatik im Überblick. Arbeitsheft : навч.-метод. рекомендації для студентів III, IV, V та VI курсів факультету іноземної та слов'янської філології / укл. Н. О. Шевцова. – Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2018. – 67 с. 3. Теоретична фонетика. Практикум для майбутніх вчителів німецької мови = Theoretische Phonetik. Praktikum für angehende Deutschlehrer : навч.-метод. рекомендації для студентів III курсу факультету іноземної та слов'янської філології / укл. Н. О. Шевцова. – Суми :

						СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2021. – 48 с. Гриф від 29.11.2021.
38097	Петренко Сергій Іванович	Доцент, к. пед. н., Основне місце роботи	Фізико-математичний факультет	Диплом кандидата наук ДК 049396, виданий 23.10.2018, Атестат доцента АД 004968, виданий 02.07.2020	10	Інформаційно-комунікаційні технології Досягнення у професійній діяльності: п. 1, 4, 10, 14. Публікації: 1. Петренко С.І., Дегтярьова Н.В. Формування ІКТ-компетентності викладачів на курсах підвищення кваліфікації. Наукові записки Серія: Педагогічні науки. Кропивницький: РВВ ЦДПУ ім. В. Винниченка, 2020. Вип. 186. С. 150-155. (фахове видання) 2. Petrenko S.I., Dehtiarova N.V. Increasing teachers' ICT-competency level in the after-graduate education process. Інноваційна педагогіка. 2020. Вип. 21. Т. 3. С. 73-77. 3. Петренко С.І., Петренко Л.В. Модель формування інформатичної компетентності майбутніх учителів інформатики в процесі фахової підготовки. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2020. № 2 (96). С. 154-164. 4. Петренко С.І. Аналіз проблеми безпечної роботи учнів початкових класів у мережі Інтернет. Вісник університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія». Педагогічні науки. 2020. № 1 (19). С. 85-92. 5. Ivan Bakhov, Yuliya Rudenko, Andriy Dudnik, Nelia Dehtiarova, Sergii Petrenko. (2021). Problems of Teaching Future Teachers of Humanities the Basics of Fuzzy Logic and Ways to Overcome Them. International Journal of Early Childhood Special Education (INT-JECSE), 13(2): 844-854. DOI: 10.9756/INT-JECSE/V13I2.211127 6. Y. Rudenko, O. Naboka, S. Petrenko, M. Ostroha, M.

							Pronikova, O. Semenikhina. Using Web Quests in Professional Training Student-Managers. 2022 45th International Convention on Information, Communication and Electronic Technology, MIPRO 2022 – Proceedings, 2022. P. 770-775. DOI: 10.23919/MIPRO55190.2022.9803400
193708	Оксом Павло Михайлович	Доцент, Основне місце роботи	Навчально-науковий інститут фізичної культури	Диплом кандидата наук ДК 048877, виданий 08.10.2008	25	Фізичне виховання	<p>Досягнення у професійній діяльності: п. 1, 3, 12, 14</p> <p>Публікації:</p> <ol style="list-style-type: none"> Oksiom P., Kravchenko O., Koliada N., Levchenko N. Youth workers and innovative development of social work. In Proceeding Applied Human Factors and Ergonomics Series, Vol.25, 2019. ZablotskyiVV, Kolesnyk Yul Changes in the immune system in people with varying degrees of myopia. World of Medicine and Biology. 2019. Oksiom P., Kravchenko Oksana, Voitovska Alla, Albul Iryna. Gender socialization of students with disabilities: Ukrainian practicies Гендерная социализация студентов с нвалидностью: украинский опыт. Журнал «Amazonia Investiga», Florence, Colombia. Vol 9 No 27– P. 260 - 267. (Web of Science). 2020. Oksiom P. Cycles of Training sessions and competitions of youth football players. Режим тренувальної та змагальної діяльності юних футболістів. Журнал Revista Romaneasca pentru Educatie Multidimensionala. Web of Sceince. 13(2). P. 423-441. 2021р. Оксом П. М., В.М. Азаренков, Л. І. Бережна. Проблеми фізичного виховання у закладах вищої освіти України в умовах інтеграції до загальноєвропейськог о освітнього простору / П.М. Оксьом, В.М. Азаренков, Л.І. Бережна // Вісник Глухівського національного

						<p>педагогічного університету імені Олександра Довженка. Педагогічні науки, 2019.</p> <p>6. Оксьом П.М., Азаренков В.М., Шумаков О.В. Здоров`я студентів-педагогів та шляхи його формування під час навчання у вищому навчальному закладі / Збірник наукових праць ХДАФК «Актуальні проблеми фізичного виховання різних верств населення », Харків, ХДАФК, 2018. - С. 205-213.</p> <p>7. Оксьом П.М., Азаренков В.М., Бережна Л.І. Управління студентською футзальною командою під час змагань / П.М. Оксьом, В.М. Азаренков, Л.І. Бережна // Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка, Серія: Педагогічні науки, Випуск 3 (159), м. Чернігів, 2019. С. 74 – 78.</p> <p>8. Оксьом П.М., Бережна Л.І. Флорбол та можливості його використання у фізичному вихованні студентів вищих закладів освіти України / П.М. Оксьом, Л.І. Бережна // Науково-практичний журнал «Спортивний вісник Придніпров'я», 2020 р.</p>
62065	Чуричканич Ірина Едуардівна	Викладач, Основне місце роботи	Факультет іноземної та слов`янської філології	<p>Диплом спеціаліста, Сумський державний педагогічний інститут імені А.С.Макаренка, рік закінчення: 1999, спеціальність: 030502 Англійська і французька мови</p>	22	Іноземна мова <p>Досягнення у професійній діяльності: п. 1, 3, 5, 12 Публікації: 1. Churychkanych I. (2018) The theory of cognitive visualization and its strategies / I. Churychkanych // Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology. VI (67), Issue 163, 23-26. 2. Churychkanych I. (2020) The stages of cognitive visualization theory development in pedagogical thought of Great Britain and the USA. The Scientific Heritage, no 45, P. 7, 70- 73. 3. Чуричканич І.Е.</p>

							(2021) Сюжетно-аргументаційна теорія: досвід імплементації в методику викладання суспільно-гуманітарних дисциплін. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. м. Суми, 2021, випуск 1. 4.Vira Kolmakova, Roman Tymoshenko, Roman Filiak, Iryna Churychkanych, Ihor Salamakha, Ihor Kravchenko. The role of information technology training in the development of creative abilities of higher education.IJCSNS International Journal of Computer Science and Network Security, VOL. 22 №.6, June 2022. P. 675-679 (стаття входить до міжнародних наукових баз даних SCOPUS) 5. Churychkanych I. (2022) Implementation of the cognitive visualization theory in higher education institutions of the UK and the USA : key achievements KELM (Knowledge, Education, Law, Management) N3(47), 2022.
7441	Подрез Юлія Вікторівна	Доцент, Сумісництво	Навчально-науковий інститут історії, права та міжнародних відносин	Диплом магістра, Сумський державний педагогічний університет ім. А.С.Макаренка, рік закінчення: 2007, спеціальність: 010103 Педагогіка і методика середньої освіти.Історія, Диплом кандидата наук ДК 016070, виданий 10.10.2013, Атестат доцента 12ДЦ 045360, виданий 15.12.2015	15	Середньовічна та ранньомодерна історія України	Досягнення у професійній діяльності: п. 1, 4, 8, 12, 14, 19 Публікації: 1. Подрез Ю.В. Жуков О.В. Сучасний стан та перспективи врегулювання проблем біженців та інших категорій мігрантів у Європі. Актуальні питання гуманітарних наук. Вип. 46, том I, 2021. С. 33 – 39. 2. Подрез Ю.В., Жуков О.В. Стратегічне партнерство між КНР, ЄС і США у сфері енергетики й міжнародної охорони довкілля (2000 – 2016 рр.). Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія : Історичні науки. 2022. Том 33(72). № 1. С. 157 – 161. 3. Подрез Ю.В. Жуков О.В. Умови видозміни зовнішньополітичної доктрини «Великих держав» на Далекому Сході у 1895 – 1896 рр. Старожитності

						<p>Лукомор'я. 2021. № 6. С. 24 – 35.</p> <p>4. Olitskyi V., Podriez Yu. A figure of the Orthodox bishop on the pages of «The Journal of the Moscow Patriarchy» during the period of late Stalinism. Skhidnoievropaiskyi Istorychnyi Visnyk [East European Historical Bulletin]. 2022. Issue 24. P. 150–162.</p> <p>5. Оліцький В., Подрез Ю. Верифікація особи Й. Сталіна Руською православною церквою у 1943–1953 роках. Zaporizhzhia historical review. 2022. Вип. 6 (58). С. 220–228.</p> <p>6. Подрез Ю.В., Оліцький В.О. Екологічний вимір змін у земельних відносинах та формах господарювання в українському селі (1990 – 2000-і роки). Збірник наукових праць. Серія “Історія та географія”. 2020. Вип. 58. С.40 – 45.</p> <p>7. Podrez Julia, Yarosh Nataliya. Migration policy of the member states of the europeanunion regarding the settlement ofrefugeeproblemsin 2015-2016. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Історичні науки. Том 31 (70). № 4, 2020. С.210-217.</p> <p>8. Вановська І.М., Шеремета О.М., Подрез Ю.В. Історія української культури для студентів дистанційної форми навчання. Суми: Вид-во СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2019. 313 с.</p>	
104046	Моцак Світлана Іванівна	Доцент, к. пед. н., Основне місце роботи	Навчально-науковий інститут історії, права та міжнародних відносин	<p>Диплом спеціаліста, Сумський державний педагогічний інститут імені А.С. Макаренка, рік закінчення: 1999, спеціальність: 010103 Історія, психологія, Диплом магістра, Сумський державний педагогічний університет ім. А.С. Макаренка, рік</p>	18	Історія середніх віків і раннього нового часу	<p>Досягнення у професійній діяльності: п. 1, 3, 4, 7, 9, 10, 12, 14, 19</p> <p>Публікації: 1. Hrebenuk L., Motsak S., Ruzhytskyi V., Kalabska V, & Tepla O. (2022). Students' preparation for international cooperation in distance learning with role-playing, Education and Upbringing of Youth in New Realities: Perspectives and Challenges, Youth Voice Journal Vol. IV pp. 17-30. ISBN (ONLINE): 978-1-911634-60.</p>

				закінчення: 2005, спеціальність: 000005 Педагогіка вищої школи, Диплом кандидата наук ДК 002123, виданий 22.12.2011, Атестат доцента 12/ДЦ 042426, виданий 28.04.2015			2. Моцак С., Турков В., Впровадження політики суцільної колективізації у болгарських селянських господарствах України (1927-1935 рр.), Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія Історичні науки, Том 31(70) №2, с.18-26, 2020. 3. Михтуненко В., Моцак С. Країни Веймарського трикутника у системі сучасних міжнародних відносин. Емінак: науковий щоквартальник. Київ- Миколаїв, 2020. № 4 (32). С. 202-210. 4. Моцак С.І. Сучасні аспекти професійної підготовки майбутнього вчителя історії. Теоретичні питання культури, освіти та виховання. К.: Вид. центр КНЛУ, 2019. №2 (60). С. 38- 41. 5. Маринченко Г., Моцак С. Формування комунікативної компетентності майбутніх вчителів історії в умовах дистанційної освіти: інноваційні технології та методи .Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. Випуск 81, 2022 URL:: http://www.pedagogy-journal.kpu.zp.ua/81-2022 С.58-64. 6. Моцак С., «Інтеграція медіаосвіти в шкільний підручник з історії як фактор формування медіаграмотності учнів», Проблеми сучасного підручника, Київ: Педагогічна думка, 2020. Вип. 24, с. 163-175. 7. Моцак С.І. Сучасні аспекти професійної підготовки майбутнього вчителя історії. Теоретичні питання культури, освіти та виховання. К.: Вид. центр КНЛУ, 2019. №2 (60). С. 38- 41.
198226	Жуков Олександр Володимиро вич	Старший викладач, к. істор. н., Основне місце	Навчально- науковий інститут історії, права та міжнародних	Диплом спеціаліста, Сумський державний педагогічний	13	Історія античності	Досягнення у професійній діяльності: п. 1, 3, 4, 12, 14 Публікації:

		роботи	відносин	<p>університет ім. А.С. Макаренка, рік закінчення: 2005, спеціальність: 010103 Педагогіка і методика середньої освіти. Історія. Практична психологія, Диплом магістра, Сумський державний педагогічний університет ім. А.С. Макаренка, рік закінчення: 2006, спеціальність: 000005 Педагогіка вищої школи, Диплом кандидата наук ДК 006098, виданий 17.05.2012</p>			<p>1.Olena Yarmak, Tetiana Buhaienko, Oleksandr Zhukov, Zhanna Chernniakova, Vita Vorona, Bilenkova Lidia, Oleksandra Blagii. Specificity of the relationship between the volume of physical activity and the physical condition of 18-19-year-old girls. Journal of Physical Education and Sport (JPES). 2019, Vol.19 (3), Art 224, P. 1550-1555. 2.N. Samoilenko, N. Kaliuzhna, N. Onyshchenko, M. Opachko, S. Pustovalov, O. Zhukov. Technology of design of the pedagogical process, wich is the result of the constructive efficiency of the teacher. Laplage em Revista (International), vol. 7. n. Extra C, 2021, p. 622 – 627. 3.Михгуненко В.В., Жуков О.В. «Китайське економічне диво»: досвід соціально-економічного реформування китаю (II пол. XX – початок XXI ст.). Китаєзнавчі дослідження. Київ, 2021. № 1. С. 111-123. 4.Подрез Ю.В. Жуков О.В. Сучасний стан та перспективи врегулювання проблем біженців та інших категорій мігрантів у Європі. Актуальні питання гуманітарних наук. Вип. 46, том I, 2021. С. 33 – 39. 5.Подрез Ю.В., Жуков О.В. Стратегічне партнерство між КНР, ЄС і США у сфері енергетики й міжнародної охорони довкілля (2000 – 2016 рр.). Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія : Історичні науки. 2022.Том 33(72). № 1. С. 157 – 161. 6.Подрез Ю.В. Жуков О.В. Умови видозміни зовнішньополітичної доктрини «Великих держав» на Далекому Сході у 1895 – 1896 рр. Старожитності Лукомор'я. 2021. № 6. С. 24 – 35.</p>
198226	Жуков Олександр Володимирович	Старший викладач, к. істор. н., Основне місце роботи	Навчально-науковий інститут історії, права та міжнародних відносин	Диплом спеціаліста, Сумський державний педагогічний університет ім.	13	Історія стародавнього Сходу	Досягнення у професійній діяльності: п. 1, 3, 4, 12, 14 Публікації: 1.Olena Yarmak,

				<p>А.С. Макаренка, рік закінчення: 2005, спеціальність: 010103 Педагогіка і методика середньої освіти. Історія. Практична психологія, Диплом магістра, Сумський державний педагогічний університет ім. А.С. Макаренка, рік закінчення: 2006, спеціальність: 000005 Педагогіка вищої школи, Диплом кандидата наук ДК 006098, виданий 17.05.2012</p>			<p>Tetiana Buhaienko, Oleksandr Zhukov, Zhanna Chernniakova, Vita Vorona, Bilenkova Lidia, Oleksandra Blagii. Specificity of the relationship between the volume of physical activity and the physical condition of 18-19-year-old girls. Journal of Physical Education and Sport (JPES). 2019, Vol.19 (3), Art 224, P. 1550-1555. 2.N. Samoilenko, N. Kaliuzhna, N. Onyshchenko, M. Orachko, S. Pustovalov, O. Zhukov. Technology of design of the pedagogical process, wich is the result of the constructive efficiency of the teacher. Laplage em Revista (International), vol. 7. n. Extra C, 2021, p. 622 – 627. 3.Михтуненко В.В., Жуков О.В. «Китайське економічне диво»: досвід соціально-економічного реформування китаю (II пол. XX – початок XXI ст.). Китаєзнавчі дослідження. Київ, 2021. № 1. С. 111-123. 4.Подрез Ю.В. Жуков О.В. Сучасний стан та перспективи врегулювання проблем біженців та інших категорій мігрантів у Європі. Актуальні питання гуманітарних наук. Вип. 46, том I, 2021. С. 33 – 39. 5.Подрез Ю.В., Жуков О.В. Стратегічне партнерство між КНР, ЄС і США у сфері енергетики й міжнародної охорони довкілля (2000 – 2016 рр.). Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія : Історичні науки. 2022. Том 33(72). № 1. С. 157 – 161. 6.Подрез Ю.В. Жуков О.В. Умови видозміни зовнішньополітичної доктрини «Великих держав» на Далекому Сході у 1895 – 1896 рр. Старожитності Лукомор'я. 2021. № 6. С. 24 – 35.</p>
85137	Турков Володимир Вікторович	Доцент, к. істор. н., Основне місце роботи	Навчально-науковий інститут історії, права та міжнародних відносин	Диплом кандидата наук КН 014380, виданий 21.02.1997, Аттестат доцента 12ДЦ	28	Україна в сучасних міжнародних відносинах	Досягнення у професійній діяльності: п. 1, 3, 12, 14, 19 Публікації: 1. Жмака В.М., Турков В.В. Впровадження

000815,
виданий
19.02.2004

нової економічної політики в середовищі болгарських селян України (1921 – 1928 роки) // Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Історичні науки. Т. 30 (69). № 2. 2019. С. 12-15.

2. Жмака В.М., Турков В.В. Розвиток освіти в Українській Державі (кінець квітня – середина грудня 1918 р.) // Теоретичні питання культури, освіти та виховання. 36. наук. праць. № 1 (59). 2019. С. 8-13.

3. Авхутська С., Турков В. Радянська історіографія соціально-економічного розвитку Південно-Східної Русі в XII – першій половині XIII ст. // Емінак: науковий щоквартальник. 2019. № 2 (26) (квітень-червень). С. 168-176.

4. Моцак С.І. Турков В.В. Упровадження політики суцільної колективізації в болгарських селянських господарствах України (1927-1935 рр.) // Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Історичні науки. Т. 31 (70). № 2. 2020. С. 18-26.

5. Турков В.В. Переселення та влаштування болгар на території Бессарабії у 30-50 рр. XIX ст. // CONSENSUS. 2021. № 1. С. 86 – 95.

6. WebofScience: Budnyk, Olena; Vasianovych, Hryhorii; Mikulets, Liudmyla; Avkhutska, Svitlana; Sinitsyna, Alla; Turkov, Volodymyr; Nikolaesku, Inna. Improving a pedagogical image of an educational institution: a case study. Revista Inclusiones. Vol: 8 num Especial (2021). P. 332-343.

7. Турков В.В. Масові репресії проти польської національної меншини України // Консенсус. 2022. №3. С. 14 – 21.

410001	Сокирська Владилена Володимирів на	Професор, д. істор. н., Основне місце роботи	Навчально- науковий інститут історії, права та міжнародних відносин	Диплом доктора наук ДД 007747, виданий 23.10.2018, Диплом кандидата наук ДК 051404, виданий 28.04.2009, Атестат доцента 12ДЦ 027284, виданий 20.01.2011, Атестат професора АП 002973, виданий 29.06.2021	17	Модерна історія країн Європи та Америци	Досягнення у професійній діяльності: п. 1, 3, 6, 7, 8, 10. Публікації: 1. Сокирська В. Сучасна українська та зарубіжна історіографія відносин між РСФРР та УСРР 1920-х рр. Емінак: науковий щоквартальник. 2018. №4(24) (жовтень–грудень). Т.2. С. 144–151. 2. Сокирська В. Встановлення російсько-українського кордону в 1923–1928 рр. Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. 2018. Вип. 52. С. 112–122 3. Сокирська В. Російська радянська продовольча політика в Україні на початку 1920-х рр. Український селянин: Збірник наукових праць. 2019. Вип. 20. С. 35 – 39. 4. Сокирська В. Більшовицька державна політика у сфері адміністративно-територіального устрою початку 1920-х рр. Гілея: науковий вісник. К.: «Видавництво «Гілея», 2019. Вип. 140 (1). Ч. 1. Історичні науки. С. 83–89. 5. Сокирська В. Українська СРР в системі «загальнофедеративного бюджету» РСФРР/СРСР 1920-х рр. Гілея: науковий вісник. К.: «Видавництво «Гілея», 2019. Вип. 141 (2). Ч. 1. Історичні науки. С. 151–157. 6. Сокирська В. Відносини між РСФРР і УСРР 1920-х рр. крізь призму радянської історіографії. Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Історія. Вип. 27. Збірник наукових праць. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2019. С. 115–120. 7. Сокирська В. Утворення Молдавської АССР:
--------	---	--	--	---	----	--	---

геополітичний контекст російської радянської політики щодо УССР. Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Том 30 (69). №1. 2019. С. 63–70.

8. Сокирська В. Відносини між РСФРР і УСРР у процесі формування єдиного народногосподарського комплексу 1920-х рр. Історична пам'ять: Науковий журнал. №1 (40). 2019. С. 60–68.

9. Sokyrska V., Karasevych A. Activity of the russian soviet procurement agencies in Ukraine in the 1920-ies. East European Historical Bulletin. Drohobych: Publishing House "Helvetica", 2019. Issue 10. P. 121–132. (WoS)

10. Сокирська В., Чучалін О. Українська промисловість 1920-х рр. як складова єдиного народногосподарського комплексу СРСР. Сторінки історії: Збірник наукових праць. Випуск 48. 2019. С. 97–108. (WoS)

11. Sokyrska V., Chuchalin O. Kyiv eparchy within soviet russian anti-religious policy in the 1920s. East European Historical Bulletin. Drohobych: Publishing House "Helvetica", 2019. Issue 13. P. 125–135. (WoS)

12. Сокирська В. Економічне районування УСРР 1920 х рр. як засіб уніфікації «народногосподарського» простору. Український історичний журнал. 2020. №2 (551). С. 107–120. (WoS)

13. Сокирська В. Відносини між РСФРР і УСРР (1919–1929 рр.): від суверенітету до унітаризму. Літопис Волині. 2020. №22. С. 67–71.

14. Сокирська В. «Валюта для п'ятирічки»: шипчандлерство у системі Всесоюзного об'єднання «Торгзін» першої половини 1930-х рр. Старожитності Лукомор'я. 2021. №1(4). С. 84–97.

						15. Sokyrska V., Krupenya I., Didenko K. Relations between the RSFSR and the Ukrainian SSR in the 1920s: diplomatic and administrative-institutional aspects. Przegląd Nauk Historycznych. 2021. №2. S. 79–101.	
293547	Оліцький В`ячеслав Олександрович	Старший викладач, к. істор. н., Основне місце роботи	Навчально-науковий інститут історії, права та міжнародних відносин	<p>Диплом бакалавра, Сумський державний педагогічний університет ім. А.С. Макаренка, рік закінчення: 2012, спеціальність: 030301 Історія, Диплом магістра, Сумський державний педагогічний університет ім. А.С. Макаренка, рік закінчення: 2013, спеціальність: 030301 Історія, Диплом кандидата наук ДК 045893, виданий 01.02.2018</p>	4	Історія релігії в Україні	<p>Досягнення у професійній діяльності: п. 1, 3, 8, 12, 14, 15, 19. Підвищення кваліфікації: Університет суспільних наук м. Лодзь, Фундація CEASC "Міжнародні проекти: написання, аплікування, управління та звітність" 6.0 кредитів (180 год.), сертифікат №2022/01/0007</p> <p>Публікації:</p> <ol style="list-style-type: none"> Оліцький В. Кампанія по вилученню церковних цінностей 1922 р. в Роменському повіті: перебіг та наслідки. Вісник аграрної історії. 2019. Вип. 27–28. С. 76–82. Оліцький В. «Великий терор» проти православного духовенства Сумщини: катування та виконавці. Історична пам'ять. 2019. № 1 (40). С. 45–54. Оліцький В. Вшанування пам'яті Петра Калнишевського в Україні. Сумська старовина. 2019. № LIV. С. 46–54. Оліцький В. Економічна політика Петра Калнишевського. Вісник аграрної історії. 2019. Вип. 29–30. С. 28–35. Оліцький В. Висвітлення розвитку початкової освіти у 1941–1943 рр. місцевою пресою (на прикладі газети «Відродження» м. Ромни). Сумська старовина. 2020. № LVI. С. 58–65. Оліцький В. Репресії проти римо-католицького духовенства в Україні (кінець 1920-х – 1930-ті роки). Часопис Української історії. 2021. № 44. С. 68–75. Оліцький В. Висвітлення розвитку

							<p>початкової освіти у 1941–1943 рр. місцевою пресою Зони військового командування. Сумський історико-архівний журнал. 2021. № XXXVI. С. 15–26.</p> <p>8. Оліцький В. Навчання та побут студентів Київської духовної семінарії (1947–1960 рр.). Емінак. 2022. № 2 (38). С. 147–159. (Scopus)</p> <p>9. Olitskyi V., Podriez Yu. A figure of the Orthodox bishop on the pages of «The Journal of the Moscow Patriarchy» during the period of late Stalinism. Skhidnoievropeyskiy Istorychnyi Visnyk [East European Historical Bulletin]. 2022. Issue 24. P. 150–162. (Web of Science)</p> <p>10. Оліцький В. РПЦ у релігійному житті Північно-Східної України у 1944–1953 роках. Старожитності Лукомор'я. 2022. № 4 (13). С. 106–115.</p> <p>11. Оліцький В.О. Калнишева слава не вмере, не загине: монографія. Харків: Видавець Олександр Савчук, 2020. 244 с.</p> <p>12. Оліцький В.О. «Неможна тримати чашу і пастирський жезл руками, на яких – кров»: реакція Руської православної церкви на військову агресію 2022 р. Росії проти України. The Russian-Ukrainian war (2014–2022): historical, political, cultural-educational, religious, economic, and legal aspects: Scientific monograph. Riga, Latvia: «Baltija Publishing», 2022. 1421 с. С. 621–629.</p>
95347	Снегір'ов Ігор Олександрович	Доцент, к. філос.н., Основне місце роботи	Навчально-науковий інститут історії, права та міжнародних відносин	<p>Диплом спеціаліста, Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка, рік закінчення: 2000, спеціальність: 010103 Історія і правознавство, Диплом кандидата наук ДК 029013, виданий</p>	18	Філософія	<p>Досягнення у професійній діяльності: п.1, 3, 8, 12. Публікації: 1. Ihor A. Sniehyrov, Inna A. Plakhtiienko, Yurii V. Smiiianov. THE MAIN LEITMOTIFS OF CHINESE MEDICINE IN THE CONTEXT OF THE DEVELOPMENT OF MODERN SCIENCE // Wiadomości Lekarskie is abstracted and indexed in: PUBMED/MEDLINE, SCOPUS, EMBASE, INDEX COPERNICUS,</p>

				11.05.2005, Атестат доцента 12/ДЦ 020422, виданий 30.10.2008			POLISH MINISTRY OF SCIENCE AND HIGHER EDUCATION, POLISH MEDICAL BIBLIOGRAPHY. - Vol. LXXIII, ISSUE 5, MAY 2020. - P. 1000-1004. 2. Снегірьов І.О Нелінійне світорозуміння: погляд навскіс. Філософія науки: традиції та інновації: наук. журнал. Суми: Вид-во СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2019. № 1 (19). С. 18-32. 3. Снегірьов І.О. Концепції соціального розвитку в контексті теорії самоорганізації. Науковий вісник Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. Серія Філософія. Випуск 811. Чернівці: Чернівецький нац. ун- т, 2019. С. 125-135. 4. Снегірьов І.О. Нелінійне світорозуміння: погляд навскіс. Філософія науки: традиції та інновації: наук. журнал. Суми: Вид-во СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2019. № 1 (19), 2019. С. 110- 129. 5. Рідей Н., Цимбал С., Снегірьов І., Фендьо О., Ходунова В. Актуальні проблеми у сфері цивільного захисту: дотримання стратегій інноваційного розвитку економіки України // Фінансово- кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. – Том 4 (45), (2022). – С. 416- 424.
439878	Ювко Єгор Юрійович	Викладач, Основне місце роботи	Навчально- науковий інститут історії, права та міжнародних відносин	Диплом бакалавра, Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка, рік закінчення: 2019, спеціальність: 6.020302 історія, Диплом магістра, Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка, рік закінчення: 2020, спеціальність:	о	Архівна справа	Публікації: 1. Ювко Є.Ю. Репресивна політика органів ОДПУ-НКВС 1920-1930-х рр. стосовно української інтелігенції на прикладі архівно- слідчих справ проти Никанора Харитоновича Онацького. Консенсус. 2022. №3. URL : https://konsensus.net.ua/index.php/konsensus/article/view/22/20 2. Ювко Є.Ю. Відомості про репресивну політику СРСР проти німецьких селян- колоністів під час Голодомору 1932- 1933рр. (за

				014 Середня освіта			матеріалами таємних спостережень ОДПУ за співробітниками німецьких консульств) Консенсус. 2022 №4. URL: https://konsensus.net.ua/index.php/konsensus/article/view/34/30
231304	Горобець Ігор Володимирович	Доцент, к. істор. н., Основне місце роботи	Навчально-науковий інститут історії, права та міжнародних відносин	Диплом кандидата наук ДК 002307, виданий 13.01.1999, Атестат доцента 02ДЦ 013852, виданий 22.12.2006	20	Історіографія всесвітньої історії	Досягнення у професійній діяльності: п. 1, 3, 12, 14 Публікації: 1. Igor V. Horobets, Andrey Yu. Martyinov, Elena A. Braychevskaya, Irina M. Krupenya, Iryna Yu. Sliusarenko. Political culture and identity politics in the Ukrainian society// Journal of Community Positive Practices. Volume 22, Issue SpecialIssue, Pages 65 - 81. 2022. 3. Горобець І.В. Особливості історичного розвитку державності Пакистану //.- Емінак.-2019.- №2.- С.122-131. 4. Горобець І.В. Роль Пакистану в міжнародних відносинах на початку ХХІ століття// Емінак.-2019.- №4.- С.177-187. 5. Горобець І., Маргинов А. Культурний спадок європейської цивілізації як предмет науково аналізу// Сіверянський літопис. № 5- 2021. – С 183-191.
231304	Горобець Ігор Володимирович	Доцент, к. істор. н., Основне місце роботи	Навчально-науковий інститут історії, права та міжнародних відносин	Диплом кандидата наук ДК 002307, виданий 13.01.1999, Атестат доцента 02ДЦ 013852, виданий 22.12.2006	20	Новітня історія країн Західної Європи та Північної Америки	Досягнення у професійній діяльності: п. 1, 3, 12, 14 Публікації: 1. Igor V. Horobets, Andrey Yu. Martyinov, Elena A. Braychevskaya, Irina M. Krupenya, Iryna Yu. Sliusarenko. Political culture and identity politics in the Ukrainian society// Journal of Community Positive Practices. Volume 22, Issue SpecialIssue, Pages 65 - 81. 2022. 3. Горобець І.В. Особливості історичного розвитку державності Пакистану //.- Емінак.-2019.- №2.- С.122-131. 4. Горобець І.В. Роль Пакистану в міжнародних

							відносинах на початку XXI століття// Емінак.-2019.- №4.- С.177-187. 5. Горобець І., Мартинов А. Культурний спадок європейської цивілізації як предмет науково аналізу// Сіверянський літопис. № 5- 2021. – С 183-191.
439878	Ювко Єгор Юрійович	Викладач, Основне місце роботи	Навчально-науковий інститут історії, права та міжнародних відносин	Диплом бакалавра, Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка, рік закінчення: 2019, спеціальність: 6.020302 історія, Диплом магістра, Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка, рік закінчення: 2020, спеціальність: 014 Середня освіта	0	Охорона археологічних пам'яток	Публікації: 1. Ювко Є.Ю. Репресивна політика органів ОДПУ-НКВС 1920-1930-х рр. стосовно української інтелігенції на прикладі архівно-слідчих справ проти Никанора Харитоновича Онацького. Консенсус. 2022. №3. URL : https://konsensus.net.ua/index.php/konsensus/article/view/22/20 2. Ювко Є.Ю. Відомості про репресивну політику СРСР проти німецьких селян-колоністів під час Голодомору 1932-1933рр. (за матеріалами таємних спостережень ОДПУ за співробітниками німецьких консульств) Консенсус. 2022 №4. URL: https://konsensus.net.ua/index.php/konsensus/article/view/34/30
439935	Осадчий Євген Миколайович	Старший викладач, Сумісництво	Навчально-науковий інститут історії, права та міжнародних відносин	Диплом кандидата наук ДК 001971, виданий 22.12.2011	1	Археологія Сумщини	Досягнення у професійній діяльності: п. 1, 3, 15, 19 Публікації: 1. Дегтярьов С.І., Осадчий Є.М. Копія «Строеної книги» острогу Кам'яного 1651 р. Київ-Суми: ЦП і УТОПК, 2020. 119 с. 2. Осадчий Є.М., Коротя О.В. Козацькі містечка Північного Сходу Лівобережної України. Харків: Експрес-книга, 2020. 428 с. 3. Моргунов Ю.Ю., Приймак В.В., Осадчий Є.М., Коротя О.В. Городища роменсько-давньоруського часу Сумської області. Харків: Експрес-книга, 2022. 265 с. 4. Осадчий Є.М. Літописні міста Південної Сіверщини. Харків: Експрес-книга, 2023. 260 с. 5. Осадчий Є.М.

							<p>Грамоти Бобринського воєводи Кирила Ушакова 1649 року (з історії заснування острогу Кам'яне) // Сіверщина в історії України. Глухів. 2020. № 13. С. 119 – 121.</p> <p>6. Осадчий Є.М., Нестеренко В.А. Поховання XVII століття на території Путивльської фортеці // Сумська старовина. Суми, 2020. Вип. LVI. С. 32 – 37.</p> <p>7. Осадчий Є.М. Споруда XVII століття з городища Волинцеве у середній течії річки Сейм // Сумський історико-архівний журнал. №XXXVI. 2021. С.5-14.</p> <p>8. Осадчий Є.М., Дегтярьов С.І. Сагайдачний шлях: від верхов'я Псла до кордонів Речі Посполитої // Сумська старовина. Суми: Сумський державний університет, 2021. № LIX. С. 5 – 20.</p> <p>9. Осадчий Є.М., Качура О.В. Об'єкти XVI – XVII століття Путивльської фортеці з розкопок Б.О. Рибаківа 1965 року // Сіверщина в історії України. Глухів. 2021. № 14. С. 60-65.</p>
439935	Осадчий Євген Миколайович	Старший викладач, Сумісництво	Навчально-науковий інститут історії, права та міжнародних відносин	Диплом кандидата наук ДК 001971, виданий 22.12.2011	1	Археологія	<p>Досягнення у професійній діяльності: п. 1, 3, 15, 19</p> <p>Публікації:</p> <ol style="list-style-type: none"> Дегтярьов С.І., Осадчий Є.М. Копія «Строенной книги» острогу Кам'яного 1651 р. Київ-Суми: ЦП і УТОПК, 2020. 119 с. Осадчий Є.М., Коротя О.В. Козацькі містечка Північного Сходу Лівобережної України. Харків: Експрес-книга, 2020. 428 с. Моргунов Ю.Ю., Приймак В.В., Осадчий Є.М., Коротя О.В. Городища роменсько-давньоруського часу Сумської області. Харків: Експрес-книга, 2022. 265 с. Осадчий Є.М. Літописні міста Південної Сіверщини. Харків: Експрес-книга, 2023. 260 с. Осадчий Є.М. Грамоти Бобринського воєводи Кирила Ушакова 1649 року (з історії заснування

						<p>острогу Кам'яне) // Сіверщина в історії України. Глухів. 2020. № 13. С. 119 – 121.</p> <p>6. Осадчий Є.М., Нестеренко В.А. Поховання XVII століття на території Путивльської фортеці // Сумська старовина. Суми, 2020. Вип. LVI. С. 32 – 37.</p> <p>7. Осадчий Є.М. Споруда XVII століття з городища Волинцеве у середній течії річки Сейм // Сумський історико-архівний журнал. №XXXVI. 2021. С.5-14.</p> <p>8. Осадчий Є.М., Дегтярьов С.І. Сагайдачний шлях: від верхов'я Псла до кордонів Речі Посполитої // Сумська старовина. Суми: Сумський державний університет, 2021. № LIX. С. 5 – 20.</p> <p>9. Осадчий Є.М., Качура О.В. Об'єкти XVI – XVII століття Путивльської фортеці з розкопок Б.О. Рибаківа 1965 року // Сіверщина в історії України. Глухів. 2021. № 14. С. 60-65.</p>	
233989	Ярош Наталія Володимирів на	Старший викладач, к. пед. н, Основне місце роботи	Навчально- науковий інститут історії, права та міжнародних відносин	<p>Диплом спеціаліста, Сумський державний педагогічний університет ім. А.С.Макаренка, рік закінчення: 2007, спеціальність: 010103 Педагогіка і методика середньої освіти. Історія, Диплом магістра, Сумський державний педагогічний університет ім. А.С.Макаренка, рік закінчення: 2008, спеціальність: 010103 Педагогіка і методика середньої освіти. Історія, Диплом кандидата наук ДК 029045, виданий 30.06.2015</p>	10	Науково-дослідна робота історика	<p>Досягнення у професійній діяльності: п.1, 5, 10, 12</p> <p>Публікації:</p> <p>1.Ярош Н.В. Форми навчання суспільствознавству в українській школі (60–80-ті рр. XX ст.) // Теоретичні питання культури, освіти та виховання: збірник наукових праць. Київ: Вид. центр КНЛУ, 2012. Вип. 46. С. 115-117.</p> <p>2.Ярош Н.В. Мировоззренческие основы содержания школьного обществоведческого образования (20–50 гг. XX в.) // Культурология в контексте гуманитарного знания: сборник научных статей в 3 частях. Курск: Курский государственный университет, 2013. Ч. 3. С. 216-223.</p> <p>3.Бугрій В.С., Ярош Н.В. Вплив економічних, політичних та ідеологічних чинників на повсякденне життя студентів та</p>

						<p>викладачів Сумського інституту соціального виховання (1930-1933) // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні відносини. №6, 2019. С.5-11.</p> <p>4.Бугрій В.С., Ярош Н.В. Повоєнні реалії повсякденного життя викладачів кафедр історії Сумського педагогічного інституту (друга половина 40-х – початок 50-х рр. XX ст.) // Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Історичні науки. Том 31 (70). № 1, 2020. С.8-12.</p> <p>5.Podrez Julia, Yarosh Nataliya. MIGRATION POLICY OF THE MEMBER STATES OF THE EUROPEAN UNION REGARDING THE SETTLEMENT OF REFUGEE PROBLEMS in 2015-2016 // Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Історичні науки. Том 31 (70). № 4, 2020. С.210-217.</p>	
440096	Власенко Валерій Миколайович	Доцент, Сумісництво	Навчально-науковий інститут історії, права та міжнародних відносин	<p>Диплом спеціаліста, Харківський державний університет імені А.М.Горького, рік закінчення: 1990, спеціальність: Історія, Диплом кандидата наук ДК 002892, виданий 10.03.1999, Аттестат доцента ДЦ 005936, виданий 17.10.2002</p>	19	Допоміжні історичні дисципліни	<p>Досягнення у професійній діяльності: п. 1, 3, 4, 7, 8, 12, 14, 15, 19.</p> <p>Публікації: Власенко В. Українська і російська еміграція в Югославії в міжвоєнний період: взаємини. Лемки, бойки, гуцули, русини – история, сучасност, материяльна и духовна култура : зборнік наукових роботоx = Łemkowie, Wojkowie, Rusini : historia, współczesność, kultura materialna i duchowa : praca zbiorowa / [редакторе Янко Рамач, Роман Дрозд]. - Нови Сад : Филозофски факултет ; Słupsk : Akademia Pomorska, 2020 (Нови Сад : Сажнос). С. 223-240.</p> <p>Власенко В., Мурашко К. Склад і структура Спеціальної служби інформації Румунії (за матеріалами архівно-слідчої справи Г. Порохівського). Сумська старовина, 2020. № ХІІ. С. 21-31.</p> <p>Власенко В. Курінной, О. Василь Васильович Андрієвський в</p>

						Українській революції 1917–1921 рр. на Чернігівщині (за матеріалами архівно-слідчої справи Василя Андрієвського). Сумська старовина. 2021. № LVIII. С. 18–24 . Власенко В. До епістолярію Костя Мацієвича й Андрія Ніковського у 1920-1921 рр. Сумська старовина. 2022. № LX. С. 5-47. Власенко В.М. Український архітектор і дипломат Сергій Тимошенко. Україна дипломатична. Київ, 2022. Вип. XXIII. С. 469-479.	
439875	Кудінов Дмитро Валерійович	Професор, Основне місце роботи	Навчально-науковий інститут історії, права та міжнародних відносин	Диплом спеціаліста, Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка, рік закінчення: 2000, спеціальність: 010103 Історія та практична психологія, Диплом спеціаліста, Сумський державний педагогічний університет ім. А.С.Макаренка, рік закінчення: 2003, спеціальність: 010103 Педагогіка і методика середньої освіти. Мова та література (французька), Диплом доктора наук ДД 005154, виданий 25.02.2016, Диплом кандидата наук ДК 056271, виданий 16.12.2009, Аттестат доцента 12/ДЦ 042433, виданий 28.04.2015, Аттестат професора АП 003516, виданий 30.11.2021	17	Давня історія України	Досягнення у професійній діяльності: п. 1, 7, 8, 12, 15, 19 Підвищення кваліфікації: Faculty of Education? University of Bialystok”, Польща “Навчання та дослідження в сучасних університетах: виклики, рішення та перспективи” (6 кредитів ЄКТС/180 годин) 2021 Сертифікат від 14 тр.2021 р. Публікації: 1. Кудінов Д. В. Нарис діяльності Конотопського істпаргу / Д. В. Кудінов // Сумська старовина: Всеукраїнський науковий історичний журнал. – 2018. – № LII. – С. 19–37. 2. Кудінов Д. В. До питання про існування Сумського осередку РУП–УСДРП в період революції 1905–1907 рр. / Д. В. Кудінов // Краєзнавство: науковий журнал. – 2018. – № 3. – С. 150–158. 3. Kudinov D., Degtyarev S., Polyakova L., Gut J. Educational Process in Ancient Rome Schools / Dmytro V. Kudinov, Sergey I. Degtyarev, Lybov G. Polyakova, Jasmin Gut // European Journal of Contemporary Education. – 2019. – № 8(2). – P. 425–436. (Scopus) 4. Кудінов Д. В., Михайліченко М. А. Український

старшина Микола
Георгійович
Кобеляцький: начерк
біографії / Д. В.
Кудінов, М. А.
Михайліченко //
Наукові записки.
Серія: Історичні
науки. – Вип. 25. –
Кропивницький: РВВ
ЦДПУ ім. В.
Винниченка, 2019. –
С. 45–58.

5. Михайліченко М.
А., Кудінов Д. В. Парк-
пам'ятка садово-
паркового мистецтва
місцевого значення
«Волокитинський»:
історія, сучасний стан
та перспективи
використання як
об'єкту туризму / М.
А. Михайліченко, Д. В.
Кудінов // Сумська
старовина: науковий
журнал. – 2020. – №
LVI. – С. 66–80.

6. Kudinov D. V., Lebid
A. E., Teres N. V.,
Shevchenko N. A. Social
Status of a Teacher in
Ancient Rome / D. V.
Kudinov, A. E. Lebid, T.
V. Natalia, N. A.
Shevchenko //
European Journal of
Contemporary
Education. – 2021. – №
10(1). – P. 231–245.
(Scopus)

7. Кудінов Д.,
Пархоменко В.
Класифікація форм і
методів соціальної та
політичної боротьби
українського
селянства на початку
XX ст. / Д. Кудінов, В.
Пархоменко //
Український
історичний журнал. –
2021. – № 1. – С. 122–
135. (Web of Science)

8. Lebid A., Kudinov D.
Social Significance,
Designing and Laying
Highways in the
Russian Empire in the
1870s (on the Example
of the Construction of
the Sumy Railway) / A.
Lebid, D. Kudinov //
Bylye Gody. – 2022. –
№ 17(2). – P. 758–776.
(Scopus)

9. Кудінов Д. В. Нарис
історії автомобільного
руху початку XX ст. в
м. Суми / Д. В.
Кудінов // Сумський
історико-архівний
журнал. – 2022. – №
XXXVIII. – С. 34–47.

10. Михайліченко М.
А., Кудінов Д. В.
Проблеми обліку та
збереження пам'яток
культурної спадщини
(на прикладі Міського
кладовища м. Суми) /

						М. А. Михайліченко, Д. В. Кудінов // Сумська старовина: науковий журнал. – 2022. – № LX. – С. 78– 84.	
439875	Кудінов Дмитро Валерійович	Професор, Основне місце роботи	Навчально- науковий інститут історії, права та міжнародних відносин	<p>Диплом спеціаліста, Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка, рік закінчення: 2000, спеціальність: 010103 Історія та практична психологія, Диплом спеціаліста, Сумський державний педагогічний університет ім. А.С. Макаренка, рік закінчення: 2003, спеціальність: 010103 Педагогіка і методика середньої освіти. Мова та література (французька), Диплом доктора наук ДД 005154, виданий 25.02.2016, Диплом кандидата наук ДК 056271, виданий 16.12.2009, Атестат доцента 12ДЦ 042433, виданий 28.04.2015, Атестат професора АП 003516, виданий 30.11.2021</p>	17	Модерна історія України	<p>Досягнення у професійній діяльності: п. 1, 7, 8, 12, 15, 19 Підвищення кваліфікації: Faculty of Education? University of Bialystok”, Польща “Навчання та дослідження в сучасних університетах: виклики, рішення та перспективи” (6 кредитів ЄКТС/180 годин) 2021 Сертифікат від 14 тр.2021 р. Публікації: 1. Кудінов Д. В. Нарис діяльності Конотопського істпарту / Д. В. Кудінов // Сумська старовина: Всеукраїнський науковий історичний журнал. – 2018. – № LI. – С. 19–37. 2. Кудінов Д. В. До питання про існування Сумського осередку РУП–УСДРП в період революції 1905–1907 рр. / Д. В. Кудінов // Краєзнавство: науковий журнал. – 2018. – № 3. – С. 150–158. 3. Kudinov D., Degtyarev S., Polyakova L., Gut J. Educational Process in Ancient Rome Schools / Dmytro V. Kudinov, Sergey I. Degtyarev, Lybov G. Polyakova, Jasmin Gut // European Journal of Contemporary Education. – 2019. – № 8(2). – P. 425–436. (Scopus) 4. Кудінов Д. В., Михайліченко М. А. Український старшина Микола Георгійович Кобеляцький: начерк біографії / Д. В. Кудінов, М. А. Михайліченко // Наукові записки. Серія: Історичні науки. – Вип. 25. – Кропивницький: РВВ ЦДПУ ім. В. Винниченка, 2019. – С. 45–58. 5. Михайліченко М. А., Кудінов Д. В. Парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення «Волокитинський»:</p>

						<p>історія, сучасний стан та перспективи використання як об'єкту туризму / М. А. Михайліченко, Д. В. Кудінов // Сумська старовина: науковий журнал. – 2020. – № LVI. – С. 66–80.</p> <p>6. Kudinov D. V., Lebid A. E., Teres N. V., Shevchenko N. A. Social Status of a Teacher in Ancient Rome / D. V. Kudinov, A. E. Lebid, T. V. Natalia, N. A. Shevchenko // European Journal of Contemporary Education. – 2021. – № 10(1). – P. 231–245. (Scopus)</p> <p>7. Кудінов Д., Пархоменко В. Класифікація форм і методів соціальної та політичної боротьби українського селянства на початку ХХ ст. / Д. Кудінов, В. Пархоменко // Український історичний журнал. – 2021. – № 1. – С. 122–135. (Web of Science)</p> <p>8. Lebid A., Kudinov D. Social Significance, Designing and Laying Highways in the Russian Empire in the 1870s (on the Example of the Construction of the Sumy Railway) / A. Lebid, D. Kudinov // Bylye Gody. – 2022. – № 17(2). – P. 758–776. (Scopus)</p> <p>9. Кудінов Д. В. Нарис історії автомобільного руху початку ХХ ст. в м. Суми / Д. В. Кудінов // Сумський історико-архівний журнал. – 2022. – № XXXVIII. – С. 34–47.</p> <p>10. Михайліченко М. А., Кудінов Д. В. Проблеми обліку та збереження пам'яток культурної спадщини (на прикладі Міського кладовища м. Суми) / М. А. Михайліченко, Д. В. Кудінов // Сумська старовина: науковий журнал. – 2022. – № LX. – С. 78–84.</p>	
439888	Ступак Дмитро Вікторович	Старший викладач, Сумісництво	Навчально-науковий інститут історії, права та міжнародних відносин	Диплом кандидата наук ДК 045299, виданий 12.12.2017	1	Експериментальна археологія	<p>Досягнення у професійній діяльності: п. 1, 5, 10, 12, 19</p> <p>Публікації:</p> <p>1. Stupak, D.V., Telizhenko, S.A. 2019. Flint assemblage of Severynivka hillfort. Археологія, 1, с. 5-13. (1,0 д.а.).</p> <p>2. Чабай, В.П., Ступак,</p>

						<p>Д.В., Весельський, А.П., Дудник, Д.В. 2020. Культурно-хронологічна варіабельність епігравету Середнього Подніпров'я. Археологія, 2, с. 5-31. (3,1 д.а.).</p> <p>3. Maier, A., Stupak, D., Vasyliiev, P., Khoptynets, I., Tkach, V. 2020. On the technological and typological integrity of assemblages from north-western Ukraine between 35 and kyr cal BP. Археологія, 3, с. 8-23. (2,2 д.а.).</p> <p>4. Demay, L., Vasyliiev, P.M., Koulakovska, L.V., Stupak, D.V., Shydlovskiy, P.S., Belyaeva, V.I. 2020. Palaeolithic human societies during the Upper Pleniglacial through their relations with other animals in Ukrainian archaeological sites. Археологія і давня історія України. 37 (4), с. 82-93. (1,3 д.а.).</p> <p>5. Чабай, В.П., Ступак, Д.В., Весельський, А.П., Дудник, Д.В. 2020. Стоянка Бармаки в контексті варіабельності епігравету Середнього Подніпров'я. Археологія і давня історія України. 37 (4), с. 107-125. (1,7 д.а.).</p> <p>6. Demay, L., Stupak, D.V. 2021. New complex investigations of Novhorod-Siverskyi Upper Palaeolithic site. Археологія, 4, с. 5-34. (3,8 д.а.).</p> <p>7. Demay, L., Julien, M.A., Anghelinu, M., Shydlovskiy, P.S., Koulakovska, L.V., Péan, S., Stupak, D.V., Vasyliiev, P.M., Obáda, T., Wojtal, P., Belyaeva, V.I. 2021 Study of human behaviors during the late pleniglacial in the East European Plain through their relation to the animal world. Quaternary International, 581-582, p. 258-289. (4,3 д.а.).</p>	
439888	Ступак Дмитро Вікторович	Старший викладач, Сумісництво	Навчально-науковий інститут історії, права та міжнародних відносин	Диплом кандидата наук ДК 045299, виданий 12.12.2017	1	Методи природничих наук в археології	<p>Досягнення у професійній діяльності: п. 1, 5, 10, 12, 19</p> <p>Публікації:</p> <p>1. Stupak, D.V., Telizhenko, S.A. 2019. Flint assemblage of Severynivka hillfort. Археологія, 1, с. 5-13.</p>

						<p>(1,0 д.а.).</p> <p>2. Чабай, В.П., Ступак, Д.В., Весельський, А.П., Дудник, Д.В. 2020. Культурно-хронологічна варіабельність епігравету Середнього Подніпров'я. Археологія, 2, с. 5-31. (3,1 д.а.).</p> <p>3. Maier, A., Stupak, D., Vasyliiev, P., Khoptynets, I., Tkach, V. 2020. On the technological and typological integrity of assemblages from north-western Ukraine between 35 and kyr cal BP. Археологія, 3, с. 8-23. (2,2 д.а.).</p> <p>4. Demay, L., Vasyliiev, P.M., Koulakovska, L.V., Stupak, D.V., Shydlovskiy, P.S., Belyaeva, V.I. 2020. Palaeolithic human societies during the Upper Pleniglacial through their relations with other animals in Ukrainian archaeological sites. Археологія і давня історія України. 37 (4), с. 82-93. (1,3 д.а.).</p> <p>5. Чабай, В.П., Ступак, Д.В., Весельський, А.П., Дудник, Д.В. 2020. Стоянка Бармаки в контексті варіабельності епігравету Середнього Подніпров'я. Археологія і давня історія України. 37 (4), с. 107-125. (1,7 д.а.).</p> <p>6. Demay, L., Stupak, D.V. 2021. New complex investigations of Novhorod-Siverskyi Upper Palaeolithic site. Археологія, 4, с. 5-34. (3,8 д.а.).</p> <p>7. Demay, L., Julien, M.A., Anghelinu, M., Shydlovskiy, P.S., Koulakovska, L.V., Péan, S., Stupak, D.V., Vasyliiev, P.M., Obáda, T., Wojtal, P., Belyaeva, V.I. 2021 Study of human behaviors during the late pleniglacial in the East European Plain through their relation to the animal world. Quaternary International, 581-582, p. 258-289. (4,3 д.а.).</p>	
439888	Ступак Дмитро Вікторович	Старший викладач, Сумісництво	Навчально-науковий інститут історії, права та міжнародних відносин	Диплом кандидата наук ДК 045299, виданий 12.12.2017	1	Методика польових археологічних досліджень	<p>Досягнення у професійній діяльності: п. 1, 5, 10, 12, 19</p> <p>Публікації:</p> <p>1. Stupak, D.V., Telizhenko, S.A. 2019. Flint assemblage of Severynivka hillfort.</p>

						<p>Археологія, 1, с. 5-13. (1,0 д.а.).</p> <p>2. Чабай, В.П., Ступак, Д.В., Весельський, А.П., Дудник, Д.В. 2020. Культурно-хронологічна варіабельність епігравету Середнього Подніпров'я. Археологія, 2, с. 5-31. (3,1 д.а.).</p> <p>3. Maier, A., Stupak, D., Vasyliiev, P., Khoptynets, I., Tkach, V. 2020. On the technological and typological integrity of assemblages from north-western Ukraine between 35 and kyr cal BP. Археологія, 3, с. 8-23. (2,2 д.а.).</p> <p>4. Demay, L., Vasyliiev, P.M., Koulakovska, L.V., Stupak, D.V., Shydlovskiy, P.S., Belyaeva, V.I. 2020. Palaeolithic human societies during the Upper Pleniglacial through their relations with other animals in Ukrainian archaeological sites. Археологія і давня історія України. 37 (4), с. 82-93. (1,3 д.а.).</p> <p>5. Чабай, В.П., Ступак, Д.В., Весельський, А.П., Дудник, Д.В. 2020. Стоянка Бармаки в контексті варіабельності епігравету Середнього Подніпров'я. Археологія і давня історія України. 37 (4), с. 107-125. (1,7 д.а.).</p> <p>6. Demay, L., Stupak, D.V. 2021. New complex investigations of Novhorod-Siverskyi Upper Palaeolithic site. Археологія, 4, с. 5-34. (3,8 д.а.).</p> <p>7. Demay, L., Julien, M.A., Anghelinu, M., Shydlovskiy, P.S., Koulakovska, L.V., Péan, S., Stupak, D.V., Vasyliiev, P.M., Obáda, T., Wojtal, P., Belyaeva, V.I. 2021 Study of human behaviors during the late pleniglacial in the East European Plain through their relation to the animal world. Quaternary International, 581-582, p. 258-289. (4,3 д.а.).</p>	
439888	Ступак Дмитро Вікторович	Старший викладач, Сумісництво	Навчально-науковий інститут історії, права та міжнародних відносин	Диплом кандидата наук ДК 045299, виданий 12.12.2017	1	Теорія і практика археології	Досягнення у професійній діяльності: п. 1, 5, 10, 12, 19 Публікації: 1. Stupak, D.V., Telizhenko, S.A. 2019.

						<p>Flint assemblage of Severynivka hillfort. Археологія, 1, с. 5-13. (1,0 д.а.).</p> <p>2. Чабай, В.П., Ступак, Д.В., Весельський, А.П., Дудник, Д.В. 2020. Культурно-хронологічна варіабельність епігравету Середнього Подніпров'я. Археологія, 2, с. 5-31. (3,1 д.а.).</p> <p>3. Maier, A., Stupak, D., Vasyliiev, P., Khoptynets, I., Tkach, V. 2020. On the technological and typological integrity of assemblages from north-western Ukraine between 35 and kyr cal BP. Археологія, 3, с. 8-23. (2,2 д.а.).</p> <p>4. Demay, L., Vasyliiev, P.M., Koulakovska, L.V., Stupak, D.V., Shydlovskiy, P.S., Belyaeva, V.I. 2020. Palaeolithic human societies during the Upper Pleniglacial throught their relations with other animals in Ukrainian archaeological sites. Археологія і давня історія України. 37 (4), с. 82-93. (1,3 д.а.).</p> <p>5. Чабай, В.П., Ступак, Д.В., Весельський, А.П., Дудник, Д.В. 2020. Стоянка Бармаки в контексті варіабельності епігравету Середнього Подніпров'я. Археологія і давня історія України. 37 (4), с. 107-125. (1,7 д.а.).</p> <p>6. Demay, L., Stupak, D.V. 2021. New complex investigations of Novhorod-Siverskyi Upper Palaeolithic site. Археологія, 4, с. 5-34. (3,8 д.а.).</p> <p>7. Demay, L., Julien, M.A., Anghelinu, M., Shydlovskiy, P.S., Koulakovska, L.V., Péan, S., Stupak, D.V., Vasyliiev, P.M., Obāda, T., Wojtal, P., Belyaeva, V.I. 2021 Study of human behaviors during the late pleniglacial in the East European Plain through their relation to the animal world. Quaternary International, 581-582, p. 258-289. (4,3 д.а.).</p>	
293547	Оліцький В`ячеслав Олександрович	Старший викладач, к. істор. н., Основне місце	Навчально-науковий інститут історії, права та міжнародних	Диплом бакалавра, Сумський державний педагогічний	4	Генеалогія	Досягнення у професійній діяльності: п. 1, 3, 8, 12, 14, 15, 19. Підвищення

	роботи	відносин	<p>університет ім. А.С. Макаренка, рік закінчення: 2012, спеціальність: 030301 Історія, Диплом магістра, Сумський державний педагогічний університет ім. А.С. Макаренка, рік закінчення: 2013, спеціальність: 030301 Історія, Диплом кандидата наук ДК 045893, виданий 01.02.2018</p>	<p>кваліфікації: Університет суспільних наук м. Лодзь, Фундація CEASC "Міжнародні проекти: написання, аплікування, управління та звітність" 6.0 кредитів (180 год.), сертифікат №2022/01/0007</p> <p>Публікації:</p> <ol style="list-style-type: none"> Оліцький В. Кампанія по вилученню церковних цінностей 1922 р. в Роменському повіті: перебіг та наслідки. Вісник аграрної історії. 2019. Вип. 27–28. С. 76–82. Оліцький В. «Великий терор» проти православного духовенства Сумщини: катування та виконавці. Історична пам'ять. 2019. № 1 (40). С. 45–54. Оліцький В. Вшанування пам'яті Петра Калнишевського в Україні. Сумська старовина. 2019. № LIV. С. 46–54. Оліцький В. Економічна політика Петра Калнишевського. Вісник аграрної історії. 2019. Вип. 29–30. С. 28–35. Оліцький В. Висвітлення розвитку початкової освіти у 1941–1943 рр. місцевою пресою (на прикладі газети «Відродження» м. Ромни). Сумська старовина. 2020. № LVI. С. 58–65. Оліцький В. Репресії проти римо-католицького духовенства в Україні (кінець 1920-х – 1930-ті роки). Часопис Української історії. 2021. № 44. С. 68–75. Оліцький В. Висвітлення розвитку початкової освіти у 1941–1943 рр. місцевою пресою Зони військового командування. Сумський історико-архівний журнал. 2021. № XXXVI. С. 15–26. Оліцький В. Навчання та побут студентів Київської духовної семінарії (1947–1960 рр.). Емінак. 2022. № 2 (38). С. 147–159. (Scopus)
--	--------	----------	---	--

						<p>9. Olitskyi V., Podriez Yu. A figure of the Orthodox bishop on the pages of «The Journal of the Moscow Patriarchy» during the period of late Stalinism. Skhidnoievropaiskyi Istorychnyi Visnyk [East European Historical Bulletin]. 2022. Issue 24. P. 150–162. (Web of Science)</p> <p>10. Оліцький В. РПЦ у релігійному житті Північно-Східної України у 1944–1953 роках. Старожитності Лукомор'я. 2022. № 4 (13). С. 106–115.</p> <p>11. Оліцький В.О. Калнишева слава не вмере, не загине: монографія. Харків: Видавець Олександр Савчук, 2020. 244 с.</p> <p>12. Оліцький В.О. «Неможна тримати чашу і пастирський жезл руками, на яких – кров»: реакція Руської православної церкви на військову агресію 2022 р. Росії проти України. The Russian-Ukrainian war (2014–2022): historical, political, cultural-educational, religious, economic, and legal aspects: Scientific monograph. Riga, Latvia: «Baltija Publishing», 2022. 1421 с. С. 621–629.</p>	
231304	Горобець Ігор Володимирович	Доцент, к. істор. н., Основне місце роботи	Навчально-науковий інститут історії, права та міжнародних відносин	Диплом кандидата наук ДК 002307, виданий 13.01.1999, Аттестат доцента 02ДЦ 013852, виданий 22.12.2006	20	Історія середньовіччя о Сходу	<p>Досягнення у професійній діяльності: п. 1, 3, 12, 14</p> <p>Публікації:</p> <p>1. Igor V. Horobets, Andrey Yu. Martynov, Elena A. Braychevskaya, Irina M. Krupenya, Iryna Yu. Sliusarenko. Political culture and identity politics in the Ukrainian society// Journal of Community Positive Practices. Volume 22, Issue Special Issue, Pages 65 - 81. 2022.</p> <p>3. Горобець І.В. Особливості історичного розвитку державності Пакистану //.- Емінак.-2019.- №2.- С.122-131.</p> <p>4. Горобець І.В. Роль Пакистану в міжнародних відносинах на початку XXI століття// Емінак.-2019.- №4.- С.177-187.</p> <p>5. Горобець І., Мартинов А.</p>

						Культурний спадок європейської цивілізації як предмет науково аналізу// Сіверянський літопис. № 5- 2021. – С 183-191.
293547	Оліцький В`ячеслав Олександрович	Старший викладач, к. істор. н., Основне місце роботи	Навчально-науковий інститут історії, права та міжнародних відносин	<p>Диплом бакалавра, Сумський державний педагогічний університет ім. А.С.Макаренка, рік закінчення: 2012, спеціальність: 030301 Історія, Диплом магістра, Сумський державний педагогічний університет ім. А.С.Макаренка, рік закінчення: 2013, спеціальність: 030301 Історія, Диплом кандидата наук ДК 045893, виданий 01.02.2018</p>	4	<p>Новітня історія України</p> <p>Досягнення у професійній діяльності: п. 1, 3, 8, 12, 14, 15, 19. Підвищення кваліфікації: Університет суспільних наук м. Лодзь, Фундація CEASC "Міжнародні проекти: написання, аплікування, управління та звітність" 6.0 кредитів (180 год.), сертифікат №2022/01/0007 Публікації: 1. Оліцький В. Кампанія по вилученню церковних цінностей 1922 р. в Роменському повіті: перебіг та наслідки. Вісник аграрної історії. 2019. Вип. 27–28. С. 76–82. 2. Оліцький В. «Великий терор» проти православного духовенства Сумщини: катування та виконавці. Історична пам'ять. 2019. № 1 (40). С. 45–54. 3. Оліцький В. Вшанування пам'яті Петра Калнишевського в Україні. Сумська старовина. 2019. № LIV. С. 46–54. 4. Оліцький В. Економічна політика Петра Калнишевського. Вісник аграрної історії. 2019. Вип. 29–30. С. 28–35. 5. Оліцький В. Висвітлення розвитку початкової освіти у 1941–1943 рр. місцевою пресою (на прикладі газети «Відродження» м. Ромни). Сумська старовина. 2020. № LVI. С. 58–65. 6. Оліцький В. Репресії проти римо-католицького духовенства в Україні (кінець 1920-х – 1930-ті роки). Часопис Української історії. 2021. № 44. С. 68–75. 7. Оліцький В. Висвітлення розвитку початкової освіти у 1941–1943 рр. місцевою пресою Зони військового командування. Сумський історико-</p>

						<p>архівний журнал. 2021. № XXXVI. С. 15–26.</p> <p>8. Оліцький В. Навчання та побут студентів Київської духовної семінарії (1947–1960 рр.). Емінак. 2022. № 2 (38). С. 147–159. (Scopus)</p> <p>9. Olitskyi V., Podriez Yu. A figure of the Orthodox bishop on the pages of «The Journal of the Moscow Patriarchy» during the period of late Stalinism. Skhidnoievropeiskyi Istorychnyi Visnyk [East European Historical Bulletin]. 2022. Issue 24. P. 150–162. (Web of Science)</p> <p>10. Оліцький В. РПЦ у релігійному житті Північно-Східної України у 1944–1953 роках. Старожитності Лукомор'я. 2022. № 4 (13). С. 106–115.</p> <p>11. Оліцький В.О. Калнишева слава не вмере, не загине: монографія. Харків: Видавець Олександр Савчук, 2020. 244 с.</p> <p>12. Оліцький В.О. «Неможна тримати чашу і пастирський жезл руками, на яких – кров»: реакція Руської православної церкви на військову агресію 2022 р. Росії проти України. The Russian-Ukrainian war (2014–2022): historical, political, cultural-educational, religious, economic, and legal aspects: Scientific monograph. Riga, Latvia: «Baltija Publishing», 2022. 1421 с. С. 621–629.</p>
--	--	--	--	--	--	--

Таблиця 3. Матриця відповідності програмних результатів навчання, освітніх компонентів, методів навчання та оцінювання

Програмні результати навчання ОП	ПРН відповідає результату навчання, визначеному стандартом вищої освіти (або охоплює його)	Обов'язкові освітні компоненти, що забезпечують ПРН	Методи навчання	Форми та методи оцінювання
ПРН 10. Застосовувати сучасні методики у	☒	Навчальна етнографічна практика	Практичні; проектні; проблемно-пошуковий, дослідницький.	Захист матеріалів практики, залік.

процесі популяризації історії та археології, а також здійсненні різних видів педагогічної діяльності.

Інформаційно-комунікаційні технології	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; виконання та захист лабораторних робіт; комп'ютерне тестування; залік.
Експериментальна археологія	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.
Охорона археологічних пам'яток	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.
Теорія і практика археології	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.
Археологія	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.
Науково-дослідна робота історика	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.
Археологія Сумщини	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка

			презентацій): проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	доповідей, есе, презентацій; залік.
		Навчальна археологічна практика	Практичні; проектні; проблемно-пошуковий, дослідницький.	Захист матеріалів практики, залік.
		Науково-дослідна практика за спеціальністю	Практичні; проектні; проблемно-пошуковий, дослідницький.	Захист матеріалів практики, залік.
<p><i>ПРН 11.</i> Здійснювати аналіз ситуацій з урахуванням історичного контексту та/або історичних передумов.</p>	☒	Науково-дослідна робота історика	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій): проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.
		Генеалогія	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій): проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.
		Історіографія всесвітньої історії	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій): проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.
		Історія Центральної і Східної Європи	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій): проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.
		Історія релігії в Україні	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій): проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.

Новітня історія країн Західної Європи та Північної Америки	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій): проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен, залік.
Історія середніх віків і раннього нового часу	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій): проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові контрольні роботи; тестування; виконання індивідуальних завдань; підготовка доповідей, есе презентацій; залік, екзамен
Модерна історія країн Європи та Америки	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій): проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен.
Історія середньовічного Сходу	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій): проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.
Навчальна археологічна практика	Практичні; проектні; проблемно-пошуковий, дослідницький.	Захист матеріалів практики, залік.
Історія стародавнього Сходу	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій): проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен.
Історія античності	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій): проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен.

			індивідуальних завдань).	
		Україна в сучасних міжнародних відносинах	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.
		Навчальна етнографічна практика	Практичні; проектні; проблемно-пошуковий, дослідницький.	Захист матеріалів практики, залік.
		Новітня історія України	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен.
		Науково-дослідна практика за спеціальністю	Практичні; проектні; проблемно-пошуковий, дослідницький.	Захист матеріалів практики, залік.
		Модерна історія України	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен.
		Давня історія України	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен.
		Середньовічна та ранньомодерна історія України	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен.
ПРН 12. Здійснювати комунікацію з професійних питань з представниками	☒	Українська мова за професійним спрямуванням	Словесні (лекція, бесіда), абстрактно-дедуктивний, конкретно-індуктивний, проблемний, частково-пошуковий, інтерактивно-комунікативний.	Усне опитування, виконання практичних та тестових завдань; творчі роботи, контрольні роботи, екзамен.

<p>наукових, громадських, релігійних і національно-культурних організацій і спільнот.</p>	Іноземна мова	Словесні (лекція, бесіда); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемний виклад матеріалу; робота зі словником; практичні (виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка есе, презентацій; залік.
	Філософія	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.
	Давня історія України	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен.	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).
	Середньовічна та ранньомодерна історія України	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен.
	Модерна історія України	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен.
	Новітня історія України	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен.
	Історія античності	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій;

	(евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	екзамен.
Історія стародавнього Сходу	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен.
Історія середніх віків і раннього нового часу	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові контрольні роботи; тестування; виконання індивідуальних завдань; підготовка доповідей, есе презентацій; залік, екзамен.
Історія середньовічного Сходу	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.
Модерна історія країн Європи та Америки	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен.
Україна в сучасних міжнародних відносинах	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.
Новітня історія країн Західної Європи та Північної Америки	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен, залік.

			(самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	
		Історія релігії в Україні	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.
		Навчальна археологічна практика	Практичні; проектні; проблемно-пошуковий, дослідницький.	Захист матеріалів практики, залік.
		Історіографія всесвітньої історії	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.
		Історія Центральної і Східної Європи	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.
		Науково-дослідна робота історика	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.
		Навчальна етнографічна практика	Практичні; проектні; проблемно-пошуковий, дослідницький.	Захист матеріалів практики, залік.
		Науково-дослідна практика за спеціальністю	Практичні; проектні; проблемно-пошуковий, дослідницький.	Захист матеріалів практики, залік.
ПРН 15. Аналізувати та пояснювати суспільні явища, процеси й тенденції у державі та світі, концепцію сталого розвитку людства.	☐	Філософія	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.

Давня історія України	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен.
Середньовічна та ранньомодерна історія України	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен.
Модерна історія України	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен.
Новітня історія України	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен.
Історія античності	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен.
Історія стародавнього Сходу	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен.
Історія середніх віків і раннього нового часу	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні;	Усні відповіді на семінарських заняттях;

	наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	письмові контрольні роботи; тестування; виконання індивідуальних завдань; підготовка доповідей, есе презентацій; залік, екзамен.
Історія середньовічного Сходу	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.
Модерна історія країн Європи та Америки	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен.
Україна в сучасних міжнародних відносинах	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.
Історія Центральної і Східної Європи	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.
Археологія	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.
Археологія Сумщини	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка

			презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	доповідей, есе, презентацій; залік.
		Навчальна археологічна практика	Практичні; проектні; проблемно-пошуковий, дослідницький.	Захист матеріалів практики, залік.
		Навчальна етнографічна практика	Практичні; проектні; проблемно-пошуковий, дослідницький.	Захист матеріалів практики, залік.
		Науково-дослідна практика за спеціальністю	Практичні; проектні; проблемно-пошуковий, дослідницький.	Захист матеріалів практики, залік.
		Новітня історія країн Західної Європи та Північної Америки	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен, залік.
<i>ПРН 14. Вміти акумулювати та поширювати кращий досвід професійної діяльності, інтегрувати досягнення інших наук для вирішення проблем історії та археології.</i>	☒	Навчальна археологічна практика	Практичні; проектні; проблемно-пошуковий, дослідницький.	Захист матеріалів практики, залік.
		Навчальна етнографічна практика	Практичні; проектні; проблемно-пошуковий, дослідницький.	Захист матеріалів практики, залік.
		Науково-дослідна практика за спеціальністю	Практичні; проектні; проблемно-пошуковий, дослідницький.	Захист матеріалів практики, залік.
		Допоміжні історичні дисципліни	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.
		Науково-дослідна робота історика	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.
		Теорія і практика археології	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.

	джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	
Археологія	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.
Модерна історія України	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен.
Новітня історія України	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен.
Експериментальна археологія	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.
Охорона археологічних пам'яток	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.
Методи природничих наук в археології	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.

		Генеалогія	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.
<i>ПРН 9. Мати навички організації практичного вирішення питань історичної пам'яті та охорони матеріальної й нематеріальної культурної спадщини України.</i>	☒	Середньовічна та ранньомодерна історія України	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен.
		Модерна історія України	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен.
		Новітня історія України	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен.
		Охорона археологічних пам'яток	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.
		Методи природничих наук в археології	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.
		Теорія і практика археології	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні;	Усні відповіді на семінарських заняттях;

			наочні (демонстрація мультимедійних презентацій): проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.
		Навчальна археологічна практика	Практичні; проектні; проблемно-пошуковий, дослідницький.	Захист матеріалів практики, залік.
		Навчальна етнографічна практика	Практичні; проектні; проблемно-пошуковий, дослідницький.	Захист матеріалів практики, залік.
		Науково-дослідна практика за спеціальністю	Практичні; проектні; проблемно-пошуковий, дослідницький.	Захист матеріалів практики, залік.
		Науково-дослідна робота історика	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій): проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.
<i>ПРН 16. Знати і розуміти основні принципи і методи історичного пізнання.</i>	☐	Філософія	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.
		Експериментальна археологія	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.
		Історіографія всесвітньої історії	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.
		Архівна справа	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.

			пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	
		Науково-дослідна робота історика	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.
		Методика польових археологічних досліджень	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.
		Навчальна археологічна практика	Практичні; проектні; проблемно-пошуковий, дослідницький.	Захист матеріалів практики, залік.
		Навчальна етнографічна практика	Практичні; проектні; проблемно-пошуковий, дослідницький.	Захист матеріалів практики, залік.
		Науково-дослідна практика за спеціальністю	Практичні; проектні; проблемно-пошуковий, дослідницький.	Захист матеріалів практики, залік.
<i>ПРН 13. Розуміти загальні та специфічні риси історичного розвитку різних регіонів України, Європи та світу, фактори, що зумовлюють різноманіття культур та національних спільнот, ефективно співпрацювати з носіями різних історичних та культурних цінностей.</i>	☒	Філософія	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.
		Давня історія України	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен.
		Середньовічна та ранньомодерна історія України	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен.

	літературою, виконання індивідуальних завдань).	
Модерна історія України	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен.
Новітня історія України	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен.
Історія античності	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен.
Історія стародавнього Сходу	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен.
Історія середніх віків і раннього нового часу	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові контрольні роботи; тестування; виконання індивідуальних завдань; підготовка доповідей, есе презентацій; залік, екзамен.
Історія середньовічного Сходу	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.

Модерна історія країн Європи та Америки	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен.
Історія Центральної і Східної Європи	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.
Історіографія всесвітньої історії	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.
Археологія	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.
Археологія Сумщини	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.
Навчальна археологічна практика	Практичні; проектні; проблемно-пошуковий, дослідницький.	Захист матеріалів практики, залік.
Навчальна етнографічна практика	Практичні; проектні; проблемно-пошуковий, дослідницький.	Захист матеріалів практики, залік.
Науково-дослідна практика за спеціальністю	Практичні; проектні; проблемно-пошуковий, дослідницький.	Захист матеріалів практики, залік.
Новітня історія країн Західної Європи та Північної Америки	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи;

			мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен, залік.
<i>ПРН 8. Брати участь у плануванні та виконанні наукових досліджень у сфері історії, презентувати результати досліджень, аргументувати висновки.</i>	☒	Експериментальна археологія	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.
		Історія Центральної і Східної Європи	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.
		Науково-дослідна робота історика	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.
		Методика польових археологічних досліджень	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.
		Навчальна археологічна практика	Практичні; проектні; проблемно-пошуковий, дослідницький.	Захист матеріалів практики, залік.
		Навчальна етнографічна практика	Практичні; проектні; проблемно-пошуковий, дослідницький.	Захист матеріалів практики, залік.
		Науково-дослідна практика за спеціальністю	Практичні; проектні; проблемно-пошуковий, дослідницький.	Захист матеріалів практики, залік.
<i>ПРН 4. Володіти понятійно-категоріальним апаратом історичної науки, професійно</i>	☒	Давня історія України	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен.

оперувати науковими термінами, прийнятими у фаховому середовищі.		пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	
	Середньовічна та ранньомодерна історія України	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен.
	Модерна історія України	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен.
	Новітня історія України	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен.
	Історія античності	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен.
	Історія стародавнього Сходу	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен.
	Історія середніх віків і раннього нового часу	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові контрольні роботи; тестування; виконання індивідуальних завдань; підготовка доповідей, есе презентацій; залік, екзамен.

	літературою, виконання індивідуальних завдань).	
Історія середньовічного Сходу	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові контрольні роботи; тестування; виконання індивідуальних завдань; підготовка доповідей, есе презентацій; залік.
Модерна історія країн Європи та Америки	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові контрольні роботи; тестування; виконання індивідуальних завдань; підготовка доповідей, есе презентацій; екзамен.
Україна в сучасних міжнародних відносинах	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові контрольні роботи; тестування; виконання індивідуальних завдань; підготовка доповідей, есе презентацій; залік.
Новітня історія країн Західної Європи та Північної Америки	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові контрольні роботи; тестування; виконання індивідуальних завдань; підготовка доповідей, есе презентацій; екзамен, залік.
Історія релігії в Україні	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові контрольні роботи; тестування; виконання індивідуальних завдань; підготовка доповідей, есе презентацій; залік.
Історія Центральної і Східної Європи	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові контрольні роботи; тестування; виконання індивідуальних завдань; підготовка доповідей, есе презентацій; залік.

		Методи природничих наук в археології	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові контрольні роботи; тестування; виконання індивідуальних завдань; підготовка доповідей, есе презентацій; залік.
		Генеалогія	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові контрольні роботи; тестування; виконання індивідуальних завдань; підготовка доповідей, есе презентацій; залік.
		Теорія і практика археології	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові контрольні роботи; тестування; виконання індивідуальних завдань; підготовка доповідей, есе презентацій; залік.
		Археологія	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові контрольні роботи; тестування; виконання індивідуальних завдань; підготовка доповідей, есе презентацій; залік.
		Науково-дослідна робота історика	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові контрольні роботи; тестування; виконання індивідуальних завдань; підготовка доповідей, есе презентацій; залік.
		Навчальна археологічна практика	Практичні; проектні; проблемно-пошуковий, дослідницький.	Захист матеріалів практики, залік.
		Навчальна етнографічна практика	Практичні; проектні; проблемно-пошуковий, дослідницький.	Захист матеріалів практики, залік.
		Науково-дослідна практика за спеціальністю	Практичні; проектні; проблемно-пошуковий, дослідницький.	Захист матеріалів практики, залік.
ПРН 6. Виявляти взаємозв'язки між процесами у	☒	Давня історія України	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи;

<p><i>минулому та на сучасному етапі, аналізувати суспільні процеси в історії України у контексті європейської та світової історії.</i></p>		<p>мультимедійних презентацій): проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).</p>	<p>тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен.</p>
	<p>Середньовічна та ранньомодерна історія України</p>	<p>Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій): проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).</p>	<p>Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен.</p>
	<p>Модерна історія України</p>	<p>Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій): проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).</p>	<p>Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен.</p>
	<p>Новітня історія України</p>	<p>Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій): проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).</p>	<p>Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен.</p>
	<p>Історія античності</p>	<p>Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій): проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).</p>	<p>Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен.</p>
	<p>Історія стародавнього Сходу</p>	<p>Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій): проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).</p>	<p>Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен.</p>
	<p>Історія середніх віків і раннього нового часу</p>	<p>Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій): проблемні (евристичний, проблемно-</p>	<p>Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові контрольні роботи; тестування; виконання індивідуальних завдань; підготовка доповідей, есе</p>

	пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	презентацій; залік, екзамен.
Історія середньовічного Сходу	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.
Україна в сучасних міжнародних відносинах	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.
Новітня історія країн Західної Європи та Північної Америки	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен, залік.
Історія релігії в Україні	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.
Історія Центральної і Східної Європи	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.
Навчальна археологічна практика	Практичні; проектні; проблемно-пошуковий, дослідницький.	Захист матеріалів практики, залік.
Навчальна етнографічна практика	Практичні; проектні; проблемно-пошуковий, дослідницький.	Захист матеріалів практики, залік.
Науково-дослідна	Практичні; проектні;	Захист матеріалів практики,

		практика за спеціальністю	проблемно-пошуковий, дослідницький.	залік.
		Модерна історія країн Європи та Америки	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен.
ПРН 5. Вміти працювати з письмовими, речовими, етнографічними, усними, архівними та іншими історичними джерелами.	☒	Латинська мова	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка презентацій; залік.
		Археологія Сумщини	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.
		Давньоруська мова	Пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, метод проблемного викладу матеріалу, наочний, зіставний, інформаційно-практичні методи, схематизація термінів, аналіз давньоруських пам'яток, історичний коментар, дослідницький метод, синтез, аналіз та систематизація інформації, робота зі словниками.	Усне та письмове опитування, тести, реферати, контрольна робота, індивідуальне завдання, залік.
		Навчальна археологічна практика	Практичні; проектні; проблемно-пошуковий, дослідницький.	Захист матеріалів практики, залік.
		Навчальна етнографічна практика	Практичні; проектні; проблемно-пошуковий, дослідницький.	Захист матеріалів практики, залік.
		Науково-дослідна практика за спеціальністю	Практичні; проектні; проблемно-пошуковий, дослідницький.	Захист матеріалів практики, залік.
		Методика польових археологічних досліджень	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.

Допоміжні історичні дисципліни	індивідуальних завдань). Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій): проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.
Науково-дослідна робота історика	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій): проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.
Археологія	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій): проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.
Давня історія України	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій): проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен.
Середньовічна та ранньомодерна історія України	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій): проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен.
Модерна історія України	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій): проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен.
Новітня історія	Словесні (лекція, бесіда,	Усні відповіді на

України	дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій): проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен.
Історія античності	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій): проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен.
Історія стародавнього Сходу	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій): проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен.
Історія середніх віків і раннього нового часу	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій): проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові контрольні роботи; тестування; виконання індивідуальних завдань; підготовка доповідей, есе презентацій; залік, екзамен.
Історія середньовічного Сходу	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій): проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.
Модерна історія країн Європи та Америки	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій): проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен.
Експериментальна археологія	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка

			презентацій): проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	доповідей, есе, презентацій; залік.
		Новітня історія країн Західної Європи та Північної Америки	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен, залік.
		Історія Центральної і Східної Європи	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.
		Охорона археологічних пам'яток	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.
		Генеалогія	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.
		Архівна справа	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.
ПРН 7. Розуміти і виявляти відмінності в історіописанні, поглядах на минуле представників різних епох та у	☒	Науково-дослідна практика за спеціальністю	Практичні; проектні; проблемно-пошуковий, дослідницький.	Захист матеріалів практики, залік.
		Навчальна етнографічна практика	Практичні; проектні; проблемно-пошуковий, дослідницький.	Захист матеріалів практики, залік.

різних контекстах.

Навчальна археологічна практика	Практичні; проєктні; проблемно-пошуковий, дослідницький.	Захист матеріалів практики, залік.
Модерна історія країн Європи та Америки	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій): проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен.
Архівна справа	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій): проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.
Філософія	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій): проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.
Модерна історія України	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій): проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен.
Новітня історія України	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій): проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен.
Новітня історія країн Західної Європи та Північної Америки	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій): проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен, залік.

			літературою, виконання індивідуальних завдань).	
		Історіографія всесвітньої історії	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій): проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.
		Науково-дослідна робота історика	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій): проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.
ПРН 3. Знати основні підходи до вивчення вітчизняної та світової історії, принципи і методи історичного пізнання, основні типи і види історичних джерел.	☒	Давня історія України	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій): проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен.
		Середньовічна та ранньомодерна історія України	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій): проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен.
		Модерна історія України	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій): проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен.
		Новітня історія України	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій): проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен.

Історія античності	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій): проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен.
Історія стародавнього Сходу	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій): проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен.
Історія середніх віків і раннього нового часу	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій): проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові контрольні роботи; тестування; виконання індивідуальних завдань; підготовка доповідей, есе презентацій; залік, екзамен.
Історія середньовічного Сходу	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій): проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.
Модерна історія країн Європи та Америки	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій): проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен.
Історія Центральної і Східної Європи	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій): проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.
Історіографія всесвітньої історії	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи;

	мультимедійних презентацій): проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.
Теорія і практика археології	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій): проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.
Архівна справа	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій): проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.
Науково-дослідна робота історика	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій): проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.
Допоміжні історичні дисципліни	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій): проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.
Методика польових археологічних досліджень	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій): проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.
Навчальна археологічна практика	Практичні; проектні; проблемно-пошуковий, дослідницький.	Захист матеріалів практики, залік.
Навчальна	Практичні; проектні;	Захист матеріалів практики,

		етнографічна практика	проблемно-пошуковий, дослідницький.	залік.
		Науково-дослідна практика за спеціальністю	Практичні; проектні; проблемно-пошуковий, дослідницький.	Захист матеріалів практики, залік.
		Новітня історія країн Західної Європи та Північної Америки	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен, залік.
<p><i>ПРН 2. Розуміти контекст і причини відповідних історичних подій та використовувати ці знання у професійній діяльності.</i></p>	☒	Науково-дослідна робота історика	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові контрольні роботи; тестування; виконання індивідуальних завдань; підготовка доповідей, есе презентацій; залік.
		Археологія Сумщини	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові контрольні роботи; тестування; виконання індивідуальних завдань; підготовка доповідей, есе презентацій; залік.
		Навчальна археологічна практика	Практичні; проектні; проблемно-пошуковий, дослідницький.	Захист матеріалів практики, залік.
		Навчальна етнографічна практика	Практичні; проектні; проблемно-пошуковий, дослідницький.	Захист матеріалів практики, залік.
		Науково-дослідна практика за спеціальністю	Практичні; проектні; проблемно-пошуковий, дослідницький.	Захист матеріалів практики, залік.
		Археологія	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові контрольні роботи; тестування; виконання індивідуальних завдань; підготовка доповідей, есе презентацій; залік.
		Методи природничих наук в археології	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові контрольні роботи; тестування; виконання індивідуальних завдань; підготовка доповідей, есе презентацій; залік.

	літературою, виконання індивідуальних завдань).	
Історія релігії в Україні	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій): проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові контрольні роботи; тестування; виконання індивідуальних завдань; підготовка доповідей, есе презентацій; залік.
Історія Центральної і Східної Європи	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій): проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові контрольні роботи; тестування; виконання індивідуальних завдань; підготовка доповідей, есе презентацій; залік.
Давня історія України	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій): проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен.
Середньовічна та ранньомодерна історія України	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій): проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен.
Модерна історія України	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій): проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен.
Новітня історія України	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій): проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен.

Історія античності	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен.
Історія стародавнього Сходу	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен.
Історія середніх віків і раннього нового часу	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові контрольні роботи; тестування; виконання індивідуальних завдань; підготовка доповідей, есе презентацій; залік, екзамен.
Історія середньовічного Сходу	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові контрольні роботи; тестування; виконання індивідуальних завдань; підготовка доповідей, есе презентацій; залік.
Модерна історія країн Європи та Америки	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові контрольні роботи; тестування; виконання індивідуальних завдань; підготовка доповідей, есе презентацій; екзамен.
Україна в сучасних міжнародних відносинах	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові контрольні роботи; тестування; виконання індивідуальних завдань; підготовка доповідей, есе презентацій; залік.
Новітня історія країн Західної Європи та Північної Америки	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові контрольні роботи;

			мультимедійних презентацій): проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	тестування; виконання індивідуальних завдань; підготовка доповідей, есе презентацій; екзамен, залік.
<p><i>ПРН 1. Знати найважливіші факти історичного минулого українського народу і історії людства загалом, а також мати більш глибокі знання про певний історичний період або проблему.</i></p>	☒	Давня історія України	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій): проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен.
		Середньовічна та ранньомодерна історія України	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій): проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен.
		Модерна історія України	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій): проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен.
		Новітня історія України	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій): проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен.
		Історія античності	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій): проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен.
		Історія стародавнього Сходу	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій): проблемні (евристичний, проблемно-	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен.

	пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	
Історія середніх віків і раннього нового часу	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові контрольні роботи; тестування; виконання індивідуальних завдань; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік, екзамен.
Історія середньовічного Сходу	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.
Модерна історія країн Європи та Америки	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен.
Новітня історія країн Західної Європи та Північної Америки	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен, залік.
Історія релігії в Україні	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; екзамен, залік.
Історія Центральної і Східної Європи	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.

		джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	
	Археологія	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.
	Археологія Сумщини	Словесні (лекція, бесіда, дискусія); інтерактивні; наочні (демонстрація мультимедійних презентацій); проблемні (евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький); практичні (самостійна робота з джерелами і науковою літературою, виконання індивідуальних завдань).	Усні відповіді на семінарських заняттях; письмові роботи; тестування; підготовка доповідей, есе, презентацій; залік.
	Навчальна етнографічна практика	Практичні; проектні; проблемно-пошуковий, дослідницький.	Захист матеріалів практики, залік.
	Науково-дослідна практика за спеціальністю	Практичні; проектні; проблемно-пошуковий, дослідницький.	Захист матеріалів практики, залік.
	Навчальна археологічна практика	Практичні; проектні; проблемно-пошуковий, дослідницький.	Захист матеріалів практики, залік.